

ПРОЕКТ

Додаток
до рішення районної ради
від   грудня 2014 року
№

ПРОГРАМА
ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ
СНІГУРІВСЬКОГО РАЙОНУ НА 2015-2017 РОКИ
«СНІГУРІВЩИНА – 2017»

ЗМІСТ

ВСТУП	4
II. ЦІЛІ І ПРІОРИТЕТИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ НА 2015-2017 РОКИ	4
III. ЕТАПИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ	5
IV. СТІЙКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ	5
4.1. Програма розвитку промислового комплексу району.....	5
4.2. Капітальні інвестиції та розвиток будівництва.....	8
4.3. Підвищення енергоефективності.....	13
4.4. Сприяння впровадженню інвестиційних проектів.....	16
4.5. Розвиток інфраструктурних секторів.....	19
4.5.1. Розвиток транспортної інфраструктури.....	19
4.6. Розвиток туристичного потенціалу.....	24
4.7. Розвиток сільського господарства.....	27
4.7.1. Заходи стимулювання щодо виконання районних цільових програм.	34
4.8. Розвиток інноваційної сфери.....	
4.9. Створення умов для пріоритетного розвитку малого та середнього підприємництва.....	
4.9.1. Розвиток внутрішнього ринку.....	35
4.9.1.1. Розвиток споживчого ринку та послуг.....	35
4.9.2. Дерегуляція і розвиток підприємництва.....	39
4.9.3. Реформування сфери надання адміністративних послуг.....	46
V. ВИСОКА ЯКІСТЬ ЖИТТЯ ЛЮДИНИ	52
5.1. Розвиток охорони здоров'я.....	
5.2. Розвиток освіти.....	
5.3. Подолання бідності, підвищення рівня добробуту та соціальних стандартів, забезпечення зайнятості населення та розвиток системи соціальної підтримки.....	
5.3.1. Подолання бідності, підвищення рівня добробуту, забезпечення зайнятості населення.....	62
5.3.2. Розвиток системи соціальної підтримки та соціального обслуговування.....	66
5.4. Підтримка сім'ї, дітей та молоді	67
5.4.1. Молодіжна політика. Підтримка сім'ї та демографічний розвиток	67
5.4.2. Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків	69
5.5. Сприяння культурному розвитку та створення умов для реалізації творчого потенціалу людини	70
5.5.1. Розвиток культури та збереження пам'яток культурної спадщини	70
5.6. Розвиток фізичної культури та спорту	72
5.7. Розвиток житлово-комунального господарства.....	

5.8. Безпечне довкілля та екологічна політика.....	
5.9. Підвищення рівня безпеки життєдіяльності населення	82
5.9.1. Охорона праці.....	90
5.9.2. Створення комплексної системи навчання дітей та юнацтва безпеці життєдіяльності.....	91
5.10. Розвиток інформаційного простору.....	
5.10.1. Інформаційна сфера.....	92
VI. ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА РОЗВИТОК ТЕРИТОРІЙ.....	95
6.1. Забезпечення комплексного розвитку розвитку району.....	
6.2. Бюджетна політика.....	
VII. ПРИВАТИЗАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ МАЙНОМ.....	101
7.1. Управління майном спільної власності територіальних громад району.....	101
7.2. Фінансування заходів з управління майном спільної власності територіальних громад Снігурівського району.....	103
VIII. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА, СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА.....	104
8.1. Розвиток соціального діалогу в районі.....	104
8.2. Об'єднання громадян та їх участь у суспільному житті району.....	106
8.3. Державні конфесійні відносини.....	108
8.4. Забезпечення захисту прав та розвитку національних меншин.....	109
IX. МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ.....	110
9.1. Нормативно-правове та інституційне забезпечення.....	110
9.2. Організаційне та інформаційне забезпечення реалізації програми.....	111
9.2.1. Організаційне забезпечення.....	111
9.2.2. Заходи стимулювання щодо виконання обласних цільових програм.....	111
9.2.3. Інформаційне забезпечення.....	112
9.3. Фінансове забезпечення реалізації програми.....	113

Додаток 1 «Основні показники соціально-економічного розвитку Снігурівського району на 2015-2017 роки»

Додаток 2 «Орієнтовний перелік інвестиційних проектів, які плануються до реалізації у Снігурівському районі»

Додаток 3 «Перелік пріоритетних інвестиційних проектів, які плануються до реалізації у Снігурівському районі Миколаївській області за рахунок коштів держаного бюджету, обласних бюджетів, місцевих бюджетів та інших джерел фінансування»

Додаток 4 «Перелік обласних цільових програм, які пропонуються до виконання за рахунок коштів районного бюджету у 2015-2017 роках»

Додаток 5 «Показники розвитку підприємств та організацій комунальної власності»

ВСТУП

З метою дотримання планомірного процесу реалізації довгострокових стратегічних пріоритетів розвитку району Програма економічного і соціального розвитку Снігурівського району на 2015-2017 «Снігурівщина – 2017» (далі Програма) розроблена і враховує головні цілі та завдання, які визначені в Державній Стратегії регіонального розвитку (затверджена Постановою Кабінету міністрів України від 6 серпня 2014 року № 385) та проекту Стратегії розвитку Миколаївської області на період до 2020 року.

Програма розроблена на основі аналітичних висновків, даних відділу статистики у Снігурівському районі, інших місцевих органів виконавчої влади з метою реалізації єдиної політики розвитку району у 2015-2017 роках, відповідно до пріоритетів розвитку на основі об'єднання інтересів і можливостей, шляхом взаємодії місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів підприємницької діяльності, громадськості.

Відповідно до результатів і тенденцій розвитку, наявних проблем та впливу очікуваних змін на економіку району в програмі визначено основні цілі та пріоритети економічного і соціального розвитку щодо забезпечення динамічного і збалансованого розвитку та підвищення добробуту населення.

Методичною основою розроблення Програми є Закон України “Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України ” (постанова Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 року № 621 "Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проекту державного бюджету".)

II. ЦІЛІ І ПРІОРИТЕТИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ НА 2015-2017 РОКИ

Мета соціально-економічного розвитку Снігурівського району– стати успішним, конкурентоспроможним регіоном, створити оптимальні умови для розкриття власного потенціалу та ефективного використання конкурентних переваг регіональної економіки.

Пріоритетні напрями, за якими здійснюватимуться заходи з реалізації Програми :

- *створення базових передумов економічного зростання шляхом виконання бюджетів усіх рівнів,*
- *формування режиму максимального сприяння бізнесу шляхом:*
  - забезпечення ефективної реалізації державної регуляторної політики;*
  - сприяння розвитку підприємницької діяльності та інфраструктури підтримки підприємництва;*
- *модернізація інфраструктури і базових секторів економіки шляхом усунення усталених структурних проблем в секторах економіки району, а саме:*

- *розвиток переробної промисловості з використанням власної сировинної бази;*
- *розвиток високопродуктивного агропромислового виробництва та зрошувального землеробства;*
- *забезпечення впровадження енергоресурсозбереження, енергоефективних та енергозберігаючих технологій в усіх галузях народного господарства та установах бюджетної сфери;*
- *підвищення ефективності та надійності функціонування житлово-комунального господарства;*
- *збереження і розвиток людського та соціального капіталу шляхом підвищення ефективності та стабільності соціального захисту, поліпшення якості та доступності освіти і медичного обслуговування.*
- *забезпечення комплексного та збалансованого розвитку адміністративно-територіальних одиниць району.*

Визначені пріоритети відповідають державним пріоритетам та враховують першочерговість вирішення найактуальніших проблем, що стримують розвиток району.

III. ЕТАПИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ

Програма реалізується з 2015 року по 2017 рік

IV. СТІЙКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ

4.1. Програма розвитку промислового комплексу району.

Загальні положення

Програма розвитку промисловості Снігурівського району на 2015-2017 роки спрямована виконання середньострокових завдань розвитку промислового комплексу регіону, окремих галузей і видів економічної діяльності, провідних бюджетоутворюючих підприємств, виходячи з основних принципів, пріоритетних напрямів і завдань Державної Стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року (затверджена ПКМУ від 06 серпня 2014 р. № 385) та основним напрямом бюджетної політики, які визначені розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 квітня 2014 року № 385-р «Про схвалення проекту основних напрямів бюджетної політики на 2015 рік».

Мета

Програма розвитку промисловості Снігурівського району на 2015-2017 роки ставить за мету втілення заходів щодо створення сприятливого ділового клімату для залучення інвестицій, створення нових робочих місць, забезпечення ефективної регіональної структурної політики в управлінні промисловим потенціалом району на основі формування галузевих виробничих кластерів.

Реалізація Програми має забезпечити прискорення розвитку промисловості та підвищення конкурентоспроможності продукції промислових підприємств району на внутрішньому та зовнішніх ринках за рахунок введення в дію нових виробництв, реалізації інвестиційно-інноваційних проектів.

Програма розвитку промислового комплексу зорієнтована на реалізацію наступних завдань:

- впровадження на промислових підприємствах району інноваційних технологій з метою підвищення конкурентоздатності продукції, можливості виходу на нові ринки збуту;
- поліпшення фінансового стану підприємств, створення передумов для залучення інвестицій;
- впровадження ресурсо- та енергозберігаючих технологій.

Сучасний стан розвитку промислового комплексу.

Промисловість – один із секторів економіки району.

Основною промисловою продукцією Снігурівського району є:

- хлібобулочні вироби.
- борошно;
- олія соняшникова нерафінована;
- крупи.

Динаміка основних показників роботи промислового комплексу за 2011-2013 та 9 місяців 2014 року

Економічні показники	2011	2012	2013	9місяців 2014
Питома вага району в промисловому виробництві області, %	0,02	0,03	0,03	0,03
Структура реалізованої продукції за основними видами економічної діяльності				
промисловість	100%	100%	100%	100%
в т.ч.				
Харчова промисловість	65%	56%	60%	59,1
Обсяг реалізованої продукції (млн.грн.)	4,82	6,68	6,53	4,65
в т.ч. на одну особу (грн.)	113,8	160,8	158,5	112,8
Середньомісячна заробітна плата працівників, зайнятих у галузях економіки, грн.	1953	2183	2353	2343

Вся реалізована промислова продукція району представлена продукцією переробної промисловості, частка якої складає 59,1%, та послугами по забору,

очищенню та постачанню води (40,9%). Обсяг реалізованої промислової продукції у розрахунку на одну особу становив 100,9 грн. при середньообласному показнику 13,6 тис.грн.

За січень–вересень 2014р. підприємствами району реалізовано промислової продукції (товарів, послуг) на 4647,6 тис.грн., що становить 0,03% у загальнообласному обсязі реалізації.

Виходячи з аналізу економічного та соціального стану народного господарства району за 2013рік, враховуючи очікувані результати роботи народногосподарського комплексу за 2014 рік, на підставі прогнозних розрахунків обсягів промислового виробництва провідних промислових підприємств регіону, прогнозних індексів оптових цін та очікуваного рівня інфляції прогнозується щорічне **збільшення** обсягів промислового виробництва за період 2015-2017 роки.

Прогнозні розрахунки показників розвитку промислового комплексу області у 2015-2019 роках базуються на показниках розвитку основних бюджетоутворюючих підприємств, зокрема:

Підприємства району, які займаються виробництвом хліба постійно працюють над збільшенням асортименту, покращенням якості та збільшенням обсягів виробництва шляхом впровадження новітніх технологій, підвищенням використання виробничих потужностей. Так, ПП «Снігурівський каравай» за 2011р вироблено 40 т. хлібобулочних виробів, а за 2013 р. 350тон. Асортимент продукції збільшився з 17 найменувань в 2011 році до 33 в 2013 році. Асортимент продукції хлібозаводу ПП Дургун Мустафа збільшився з 5 найменувань в 2011 році до 16 в 2013 році.

Підприємства поступово планують розширювати ринки збуту продукції, що дасть можливість щорічного приросту виробництва продукції на рівні 4-5 відсотків.

Наприкінці 2014 році планує відновити роботу ТОВ «Снігурівський маслозавод». Очікується випуск масла вершкового, на наступні роки сирів та іншої сиромолочної продукції.

Прогнозні розрахунки показують перспективи розвитку та відкриття нових підприємств харчової та переробної промисловості. Можливість більш ефективного використання власної сировинної бази, розширення ринків збуту в Україні буде сприяти розширенню асортименту та збільшенню реалізації продукції даних галузей.

Основні промислові підприємства району:

№	Назва підприємства	Місцерозташування	Форма власності	Основна продукція
1	ПП ВТФ "Снігурівський каравай",	м.Снігурівка	приватна	виробництво хлібобулочних виробів
2	ФОП Дургун Мустафа	м.Снігурівка	приватна	виробництво хлібобулочних виробів
3	ПОСП «Веселий Кут-111»	с.Кобзарці	приватна	переробка с/г продукції
4	ТОВ «Ареал-	м.Снігурівка	приватна	Яйце куряче

	Снігурівка»			
5	ТОВ Компанія «Грейн-імпекс»	Борошно пшеничне	приватна	Борошно пшеничне

Перспективи та пріоритетні напрями розвитку галузей промисловості
 Прогнозується збільшення обсягів промислового виробництва з 0,7% в 2015 до 2,9% в 2017 році.

Виробництво харчових продуктів

Основне завдання підприємств харчової галузі полягає в забезпеченні населення району продовольством та нарощуванні потенціалу.

Пріоритетні напрями щодо розвитку галузі:

збільшення обсягів виробництва сільськогосподарської сировини та розширення асортименту продукції;

створення нових та розвиток існуючих виробництв борошномельно-круп'яного, та інших видів діяльності;

нарощування обсягів виробництва і збільшення питомої ваги продуктів власного виробництва на споживчому ринку району;

розширення ринків збуту продукції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках;

технічне переозброєння підприємств, скорочення витрат на виробництво;

Фінансове та ресурсне забезпечення Програми розвитку промислового комплексу

Реалізація Програми потребує надійного інвестиційного забезпечення.

Джерелами фінансування заходів Програми будуть: власні кошти підприємств, державні інвестиційні ресурси, ресурси фінансово-кредитної сфери, іноземний капітал.

Підприємства та організації виконуватимуть Програму за рахунок власних коштів, кредитів банків, коштів іноземних інвесторів і інших джерел фінансування.

Очікувана ефективність виконання Програми розвитку промислового комплексу

Реалізація заходів, визначених у Програмі, сприятиме створенню сучасного, конкурентоспроможного виробництва на промислових підприємствах району, формування умов, які забезпечать постійний розвиток промислового потенціалу району.

4.1.2. Капітальні інвестиції та розвиток будівництва

Аналіз структури капітальних інвестицій, залучених у розвиток економіки та на оновлення основних фондів підприємств за рахунок усіх джерел

фінансування за період 2010 – 2013 років, свідчить, що основна частина капіталовкладень це власні кошти підприємств.

Капітальні інвестиції, що здійснюються в економіку району, мають чітке галузеве забарвлення, співставне із структурою вартості основних засобів.

За видами економічної діяльності їх концентрація спостерігається, в першу чергу, у сфері промисловості, в другу чергу - будівництві та незначна частка в інших галузях економіки.

У розрахунку *на одну особу* постійного населення в районі у період 2011 - 2014 років освоєно від 527,7 грн. 2011 року до 573,8 грн. у 2013 році капітальних інвестицій.

Будівельна діяльність

За підсумками *січня – вересня 2014 року* власними силами підприємств району виконано будівельних робіт у фактично діючих цінах на суму **4.369 млн.грн.**

У порівнянні з січнем–вереснем 2013р. індекс будівельної продукції склав 75,4%. Обсяг продукції у будівництві інженерних споруд скоротився на 26%. За характером будівництва більшу частку становлять роботи з капітального ремонту (49.3%), поточного ремонту – 39.5 %, реконструкції– 11.2%.

За інформацією будівельних підприємств області негативна тенденція падіння показників індексу будівельної продукції поточного року, головним чином пов'язана із кризовими явищами в економіці в цілому, зокрема, відсутністю фінансування та нестачею замовлень на виконання будівельних робіт, високі процентні ставки по кредитах.

Проблеми

Наслідки фінансової кризи, політична криза та загострення ситуації на Сході країни вплинули на погіршення фінансового стану корпоративного сектора економіки, різке зменшення прибутковості і кредитоспроможності підприємств, підвищення вартості запозичень позначилися на здатності виконувати поточні зобов'язання та безпосередньо вплинули на уповільнення інвестиційної діяльності. У свою чергу, низька інвестиційна активність реального сектора економіки, відсутність довгострокового кредитування стали основною причиною глибокого падіння у будівництві у 2012 - 2014 роках.

Недостатньо високий рівень розвитку виробничої і невиробничої інфраструктури, зокрема житлово-комунального, дорожнього господарства, енергетичного сектору, транспортних комунікацій, стримує економічне зростання регіону.

Структура та динаміка капітальних інвестицій за джерелами фінансування показує, що основним джерелом інвестицій є власні кошти підприємств і організацій, тому на сьогодні залучення інвестицій в економіку району потребує вироблення комплексного підходу, що складається із створення і реалізації низки завдань з активізації інвестиційної діяльності. У сучасних ринкових умовах таку роль відіграє реклама інвестиційних можливостей території та оформлення

дієвого механізму адміністративного та консультаційно-інформаційного обслуговування інвесторів.

В районі визначено основні економічні та соціальні проблеми, які потребують допомоги держави:

- незадовільний та аварійний стан закладів освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення та культури, в першу чергу, в сільській місцевості;

- водопостачання та якість питної води. Протягом останніх років в районі вкрай загострилася ситуація із забезпеченням населення, у першу чергу в сільських населених пунктах, якісною питною водою. Сільські водопроводи мають слаборозвинену вуличну мережу, низький рівень технічного та профілактичного обслуговування, обладнання потребує заміни, що впливає на якість питної води.

- незадовільний технічний стан об'єктів водовідведення, аварійний стан яких потребує швидкого та послідовного здійснення комплексу заходів для приведення каналізаційних мереж до належного стану;

- низький рівень газопостачання сільських населених пунктів;

- низький рівень впровадження енергозберігаючих технологій.

Цілі та пріоритети

Важливим напрямом активізації інвестиційних потоків в районі у період 2015 – 2017 років є розробка, пропагування та реалізація інвестиційних та інвестиційно-інноваційних проектів направлених на підвищення рівня життя населення, ефективне використання природних ресурсів, вдосконалення інфраструктури, особливо сільських територій та м. Снігурівка, а також ефективне використання агропромислового потенціалу підвищення рівня дорожньої інфраструктури, що сприятиме економічному зростанню регіону.

Заходи

З метою реалізації Програми у період 2015 – 2017 років райдержадміністрація буде працювати за наступними напрямками:

- створення привабливого інвестиційного клімату для залучення коштів інвесторів;

- забезпечення умов для збільшення використання альтернативних і відновлювальних джерел енергії;

- завершення існуючих недобудов з високим ступенем будівельної готовності;

- розвиток соціально-культурної сфери, охорони здоров'я, розбудови соціальної інфраструктури населених пунктів району, збереження субвенцій з державного бюджету на соціально-економічний розвиток регіонів, обласного бюджету розвитку та місцевих бюджетів:

культура:

створення належних умов для функціонування районного будинку культури (проведення ремонтних робіт покрівлі, ремонт внутрішніх приміщень), проведення ремонтних робіт будинку творчості для дітей та юнацтва в м. Снігурівка. Орієнтовна вартість ремонтних робіт-2.5 млн.грн

з метою проведення культурно-мистецької роботи та забезпечення дозвілля населення проведення робіт з капітального ремонту та реконструкції будинків культури в сільських населених пунктах району.

фізична культура та спорт:

Для розв'язання проблем в галузі "Фізична культура і спорт" необхідно привести до належного стану існуючу матеріально-технічну базу спорту. Забезпечити будівництво, реконструкцію, ремонт та модернізацію існуючих спортивних споруд

Проведення ремонтних робіт на стадіоні у м. Снігурівка

Створення умов для занять спортом, в першу чергу дітей, у сільських населених пунктах району.

освіта:

реконструкція та відновлення дошкільних навчальних закладів, відповідно до потреб населення;

Реконструкція будівлі дошкільного навчального закладу в с. Павлівка Снігурівського району-кошторисна вартість-3466.183 тис.грн

Реконструкція будівлі дошкільного учбового закладу в с. Новопавлівка-вартість робіт-1972.413 тис.грн

Капітальний ремонт (санація) дошкільного навчального закладу № 2 у м.Снігурівка-вартість робіт-968.972 тис.грн

Капітальний ремонт ДНЗ № 7 із застосуванням елементів енергозбереження у м. Снігурівка-вартість-897.5 тис.грн

Капітальний ремонт ДНЗ № 4 із застосуванням елементів енергозбереження у м. Снігурівка-вартість-897.5 тис.грн

Капітальний ремонт ДНЗ № 1 (установка енергоакумулюючих ємкостей опалення)- вартість-53.535 тис.грн

Ремонт загальноосвітніх навчальних закладів.

відновлення матеріально-технічної бази професійно-технічного ліцею для забезпечення підготовки робочих кадрів для роботи на підприємствах району.

охорона здоров'я:

реконструкція та відновлення закладів охорони здоров'я, відповідно до потреб населення;

Будівництво очисних споруд Снігурівської центральної районної лікарні-вартість- 1688.404 тис.грн

капітальний ремонт та реконструкція приміщень Снігурівської ЦРЛ

соціальний захист:

реконструкція та відновлення закладів соціального захисту, відповідно до потреб населення;

екологія:

будівництво нових та реконструкція діючих очисних споруд каналізації;

Добудова 2 черги госпобутової каналізації в м. Снігурівка-вартість -1.000млн.грн.

в комунальному господарстві пріоритетними напрямками залишаються подальший розвиток водопровідно-каналізаційного господарства, в першу чергу будівництво об'єктів, які сприяють поліпшенню екологічного стану довкілля та

якості питної води, відновлення аварійних несучих конструкцій житлових будинків, пов'язаних з тривалим терміном їх експлуатації:

питне водопостачання і водовідведення:

реконструкція та капітальний ремонт існуючих систем водопостачання та водовідведення населених пунктів з використанням сучасного технологічного та енергозберігаючого обладнання, технологічного обліку відпуску води;

Реконструкція мереж водопостачання с. Єлизаветівка Снігурівського району Миколаївської області-вартість-1710.654 тис.грн

Накопичувач води місткістю 2000м³ на майданчику 11 підйому по вул. Маяковського у м. Снігурівка Миколаївської області-будівництво--вартість-2197.074 тис.грн

Накопичувач води місткістю 500м³ на майданчику 11 підйому по вул. Леніна у м. Снігурівка Миколаївської області-будівництво--вартість-954.874 тис.грн

Реконструкція насосної станції II підйому по вул. Маяковського у м. Снігурівка-вартість-450.0 тис.грн

Улаштування стаціонарної архітектурної форми (павільйону) з пунктом доочистки та розливу питної води по вул. Суворова, 116/1 в м. Снігурівка-вартість-350.0 тис.грн

Реконструкція ВНС «Водопомякшувач» з використанням станції автоматичного керування насосними агрегатами у м. Снігурівка-вартість-143.596 тис.грн

Реконструкція водопровідних мереж м. Снігурівка-вартість-3338.0 тис.грн

Реконструкція артсвердловин № 109.106.105,104.102 з використанням станції автоматичного керування насосними агрегатами у м. Снігурівка-вартість-861.874 тис.грн

будівництво систем централізованого водопостачання та водовідведення в населених пунктах району;

модернізація комунальної теплоенергетики:

- з метою заміщення споживання природного газу у сфері теплопостачання здійснення заходів з енергозбереження шляхом переведення на альтернативні види палива;

- реалізація проектів електроопалення та впровадження альтернативних видів опалення в закладах бюджетної сфери.

кошти субвенцій:

- Реалізація програм – переможців Всеукраїнського конкурсу проектів та програм розвитку місцевого самоврядування за рахунок коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування Програм – переможців Всеукраїнського конкурсу проектів та програм розвитку місцевого самоврядування, місцевих бюджетів;

- будівництво, реконструкція та ремонт автомобільних доріг комунальної власності за рахунок коштів субвенції з державного бюджету на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах та місцевих бюджетів;

- виконання заходів щодо розвитку житлового будівництва у Снігурівському районі:

соціальна сфера

Впровадження енергоефективних проектів, реконструкція та подальший розвиток водопровідно-каналізаційного господарства, у першу чергу – будівництво об'єктів, які сприяють поліпшенню екологічного стану, відновлення роботи закладів освіти, охорони здоров'я та культури у сільських населених пунктах району.

транспорт

Проведення ремонтних робіт понтонних мостів через річку Інгулець в районі с. Нововасилівка, Василівка, проведення ремонтних робіт пішохідного мосту через річку Інгулець до с. Павлівка.

Житлове будівництво

Проведення ремонтних робіт наявного житлового фонду району та м. Снігурівка

Розбудова та модернізація інфраструктури району сприятиме підвищенню інвестиційної привабливості регіонів, тому не втрачають своєї актуальності питання реалізації таких інфраструктурних проектів, як "Будівництво електростанції на джерелах сонячної енергії «Інгулець-Енерго-1» та «Інгулець-Енерго-2», розміщених за межами населених пунктів на території Афансіївської сільської ради та будівництво комплексу з глибокої переробки рослинної сировини в м. Снігурівка по вул. Комсомольській, 2/1

Реалізація цих проектів на засадах державно-приватного партнерства забезпечить економічне зростання у період 2015 – 2017 років та суттєво вплине на подальший розвиток соціально-економічного і транзитного потенціалу регіону.

Критерії

- покращення умов надання медичної допомоги населенню, створення умов для якісного, доступного отримання медичних послуг, посилення профілактичної спрямованості медицини;

- покращення умов навчального процесу, збереження існуючої мережі закладів освіти та будівництво нових для забезпечення якісною системою загальної середньої освіти;

- поліпшення якості культурно-мистецьких послуг, збереження культурних цінностей;

- забезпечення населення якісною питною водою та стабілізація екологічної ситуації шляхом прокладання нових водогонів та мереж каналізації;

- газифікація населених пунктів області для створення належних соціально-побутових умов для населення, в першу чергу сільських;

- виконання заходів з енергозбереження та впровадження альтернативних видів опалення.

- забезпечення збалансованого соціально-економічного та екологічного розвитку територій району; підвищення інвестиційної привабливості регіону, зокрема, завдяки створенню сучасної інфраструктури, вирішенню проблем

матеріального добробуту населення, ефективному використанню природних ресурсів.

4.3. Підвищення енергоефективності

З метою реалізації державної політики у сфері енергоефективності, енергозбереження, впровадження альтернативних джерел енергії та видів палива в районі діє Цільова програма підвищення енергоефективності Снігурівського району на 2011–2015 роки (далі – Цільова програма), затверджена рішенням УІ сесії шостого скликання Снігурівської районної ради від 10.03.2011 №6.

Відповідно до запланованих показників Цільової програми з 2011 року по цей час передбачено фінансування заходів у сумі 3.4138 млн.грн., у т.ч. за рахунок:

у тому числі

- власних коштів підприємств – 3.4138 млн.грн.,

Фактично у зазначеному періоді фінансування енергоефективних заходів Цільової програми здійснено у 1,1 рази більше, ніж заплановано, а саме за рахунок:

- власних коштів підприємств та установ – 3.755 млн.грн.;

Такий рівень фінансування заходів обумовлено залученням власних коштів підприємств в енергозбереження та альтернативну енергетику

В той же час, основною проблемою низького рівня впровадження енергоефективних заходів у бюджетній та комунальній сфері є низький рівень забезпеченості фінансовими ресурсами місцевих бюджетів району та відсутність фінансування з державного бюджету в рамках Державної цільової економічної програми енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлювальних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2011–2015 роки.

Основні заходи, які були впроваджені за період дії Цільової програми на підприємствах та в установах: переведення опалювальних систем бюджетних установ на електроопалення, термосанація будівель бюджетних установ та інше.

Проект будівництва сонячних електростанцій планується реалізувати в районі на території Афанасіївської сільської ради.

Реалізація проекту з будівництва сонячних електростанцій в Снігурівському районі дозволить збільшити встановлену потужність сонячних електростанцій України на 60 МВт при залученні інвестицій в район .

- через зниження платоспроможності споживачів можливе погіршення рівня розрахунків за енергоносії, що негативно вплине на стан виконання підприємствами паливно-енергетичного комплексу інвестиційних програм, і як, наслідок, на забезпечення стабільного енергопостачання.

Проблеми

1. Подальше зростання фізично зношених та морально застарілих основних виробничих фондів, високий ступінь фізичної і моральної зношеності джерел теплової енергії і теплових мереж.

2. Низький рівень впровадження нових енергозберігаючих технологій та устаткування.

3. Низький рівень оснащення приладами обліку споживання паливно-енергетичних ресурсів:

4. Недостатнє фінансове забезпечення проведення енергетичних аудитів бюджетними установами, підприємствами житлово-комунального господарства.

5. Відсутність розроблених довгострокових прогнозних балансів споживання паливно-енергетичних ресурсів.

Цілі та пріоритети

- зменшення енергоємності виробництва одиниці продукції, виконаних робіт, наданих послуг;
- мінімізація втрат паливно-енергетичних ресурсів та питаної води;
- скорочення використання бюджетних коштів при впровадженні енергоефективних заходів на оплату енергоресурсів та питної води;
- оптимізація структури виробництва та споживання паливно-енергетичних ресурсів із збільшенням частки нетрадиційних видів палива та відновлювальних джерел енергії.

Система управління енергетичним балансом району має бути здатною розв'язувати проблеми приведення сектора енергетики у відповідність зі стратегічними інтересами держави. Рішення в сфері енергетики мають відповідати потребам споживача, і водночас – бути засобами інноваційного розвитку національної економіки.

Заходи

На всіх етапах реалізації Програми здійснювати заходи Цільової програми підвищення енергоефективності Снігурівського району на 2011-2015 роки, затвердженої рішенням районної ради 10.03.2011 № 6.

(до кінця 2015 року) :

- взяти участь у розробці першочергових нормативно-правових актів у сфері ефективного використання енергетичних ресурсів, які б сприяли проведенню системних перетворень у промисловому виробництві, житлово-комунальному господарстві та у соціальній сфері;
- сприяти створенню банку даних системи енергопостачання та її елементів, альтернативних джерел енергопостачання, інноваційних та інвестиційних проектів з енергозбереження;
- забезпечити проведення постійних консультацій з громадськістю з питань державної та регіональної політики щодо заощадливого використання енергетичних ресурсів та накопичення інвестиційних ресурсів;
- актуалізувати та надати до районної ради на затвердження Цільову програму з продовженням терміну її дії до 2020 року;

(у 2015-2017 роках):

Сприяє проведенню комплексної модернізації та технічного переоснащення на промислових підприємствах, в житлово-комунальному господарстві, на об'єктах бюджетних установ та в побуті:

- ввести в експлуатацію у 2016 році сонячні електростанції ТОВ «Інгулець Енерго -1» та ТОВ «Інгулець Енерго – 2»;

Критерії

Виконання намічених заходів дасть змогу:

1. Зменшити енергоємність виробництва одиниці продукції не менше 20% від базового року.
2. Зменшити втрати паливно-енергетичних ресурсів при виробництві одиниці продукції не менш ніж на 40 % від базового року.
3. Забезпечити економію бюджетних коштів (за умови дотримання відповідних вимог щодо охорони праці, санітарних норм та правил) при розрахунках за спожиті обсяги енергоресурсів – на 50 % від базового року.
4. Створити умови для залучення фінансових ресурсів, необхідних для оновлення та модернізації виробничих фондів.
5. Сприяти зменшенню частки природного газу та нафтопродуктів, заміщення їх енергетичними ресурсами, отриманими з альтернативних джерел енергії та вторинними енергетичними ресурсами.
6. Сприяти підвищенню рівня теплозабезпечення населення та зменшення обсягу використання природного газу для виробництва теплової енергії, необхідної для опалення житлового фонду, на 20 %, будівель бюджетних установ – на 15 %.
7. Сприяти забезпеченню зростання нічного споживання електроенергії з використанням диференційованого тарифу в бюджетній сфері та населенням з коефіцієнтом 0,4 до основного тарифу.

4.1.4. Сприяння впровадженню інвестиційних проектів

У сучасних умовах інвестиції виступають найважливішим засобом структурних зрушень у народному господарстві, зростання науково-технічного прогресу, підвищення якісних показників господарської діяльності на мікро - і макрорівнях.

Для сприяння залучення інвесторів на регіональний ринок райдержадміністрації, міській та сільським радам необхідно забезпечити системну роботу по сприянню розвитку інвестиційної привабливості об'єктів інвестування.

Аналіз динаміки та головні тенденції розвитку інвестиційної діяльності

Про інвестиційну привабливість Снігурівського району для вітчизняних та іноземних інвесторів свідчать **позитивні тенденції вкладення значних обсягів інвестицій у розвиток та модернізацію промисловості, сільського господарства Снігурівщини**, зокрема:

- **ПП «Ареал Снігурівка»** - виробництво яєць, за 11 місяців 2014 року поповнив свої фонди інвестиціями на суму 6,6 млн.грн. з метою придбання основних засобів.
- **ПОСП «Веселий Кут-3»** - сільськогосподарське підприємство (виращування зернових, олійних культур, розвиток тваринництва), поповнив свої фонди інвестиціями на суму 6,45 млн.грн (придбання насіння, засобів захисту рослин, пально-мастильних матеріалів, техніки та інше).

- **ПОСП ім. Суворова** - сільськогосподарське підприємство (вирощування зернових культур)поповнив свої фонди інвестиціями на суму 8,3 млн.грн (придбання насіння, засобів захисту рослин, пально-мастильних матеріалів, техніки та інше).
- **Фермерське господарство «Нива»** - сільськогосподарське підприємство (вирощування зернових, олійних культур)поповнив свої фонди інвестиціями на суму 2 млн.грн (придбання насіння, засобів захисту рослин, пально-мастильних матеріалів та інше).
- **З метою покращення якості житлово-комунальних послуг реалізуються такі проекти:**

В районі на протязі 2011-2014років реалізовувалися проекти Європейського союзу та Програми розвитку ООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» та Всеукраїнського конкурсу проектів та програм розвитку місцевого самоврядування.

Проблеми, які перешкоджають розвитку інвестиційної діяльності

Розвиток сучасної економіки неможливий без активізації інвестиційної діяльності, пошуку та залучення надійних інвесторів, які б розміщували свої інвестиції на довгострокові терміни, забезпечуючи цим стабільний розвиток реального сектора економіки. Снігурівський район має всі шанси для залучення інвестиційних ресурсів та використання їх на користь економіки.

В першу чергу потребують залучення капіталу для подальшого розвитку такі галузі економіки як промисловість та агросектор.

Цілі та пріоритети

Метою розвитку інвестиційної діяльності є збільшення обсягів надходження інвестицій в економіку району завдяки створенню сприятливого інвестиційного клімату; розвиток інфраструктури району, впровадження інвестиційних проектів для підвищення використання промислового, сільськогосподарського потенціалу Снігурівського району.

Завданнями по ефективній організації інвестиційного процесу в районі є:

- формування позитивного інвестиційного іміджу Снігурівського району, як дієвого напрямку підвищення конкурентоспроможності району;
- інформаційне забезпечення процесу інвестування;
- впровадження інвестиційних проектів у промисловому, сільськогосподарському, житлово-комунальному господарстві;
- розвиток бізнес-інфраструктури;
- забезпечення контролю за цільовим та ефективним використанням бюджетних коштів, які спрямовуватимуться на реалізацію інвестиційних та інноваційних

проектів в галузі енергозбереження та соціально-економічного розвитку району, місцевих бюджетів, на соціально-економічний розвиток населених пунктів.

Пріоритетами інвестування в економіку Снігурівського району є проекти, спрямовані на створення нових робочих місць, розвитку транспортної, енергетичної інфраструктури, підвищення енергозбереження та енергоефективності.

Пріоритетні напрями інвестиційного розвитку Снігурівського району на 2015-2017 роки:

промисловість (відкриття нових та технічна модернізація виробничих потужностей діючих підприємств);

агропромисловий комплекс (розширення площ зрошуваного землеробства, передусім крапельного; застосування прогресивних форм та інтенсивних технологій вирощування сільськогосподарських культур; нарощування обсягів виробництва продукції рослинництва, в т.ч. овочівництва, садівництва та виноградарства; будівництво нових та реконструкція існуючих тваринницьких ферм – молочнотоварних, свинарських; розвиток промислово-аграрних кластерів, розвиток існуючих та створення нових сільських обслуговуючих кооперативів (СОК));

житлово-комунальне господарство (стимулювання приватної підприємницької ініціативи у виконанні завдань розвитку житлового фонду та комунальної інфраструктури; сприяння підготовці інфраструктурних проектів і залученню інвестицій міжнародних фінансових організацій та ресурсів міжнародної технічної допомоги, спрямованих на реформування житлово-комунального господарства; впровадження енергозберігаючих інфраструктурних проектів у житлово-комунальному господарстві; подальший розвиток водопровідно-каналізаційного господарства, газифікація населених пунктів району; завершення будівництва існуючих недобудов з високим ступенем будівельної готовності;

туристичний комплекс (розвиток туристичної інфраструктури, транспортного сполучення, «зеленого» сільського туризму).

Перелік пріоритетних інвестиційних проектів, у розрізі галузей економіки, які планується реалізовувати в Снігурівському районі у 2015-2017 роках наведено у додатку 2.

Заходи

З метою активізації інвестиційної діяльності та залучення інвестицій у пріоритетні для району сфери економічної діяльності 2015-2017 років планується впровадження таких заходів:

Назва заходу	Термін реалізації	Відповідальні виконавці	Джерела фінансування
Оновлення бази даних інвестиційних проектів та пропозицій, вільних виробничих площ та земельних ділянок для перспективного інвестування	2015-2017 роки	Відділ економіки райдержадміністрації, міська та сільські ради (за узгодженням)	Кошти місцевих бюджетів, кошти суб'єктів господарювання
Оновлення інвестиційного паспорту Снігурівського району	2015-2017 роки	Відділ економіки райдержадміністрації, міська та сільські ради (за узгодженням)	Не потребує залучення коштів
Інформування потенційних інвесторів, Миколаївську облдержадміністрацію про інвестиційні проекти та пропозиції, вільні виробничі площі та земельні ділянки для перспективного інвестування	2015-2017 роки	Відділ економіки райдержадміністрації	Не потребує залучення коштів
Пропагування позитивного досвіду вкладення інвестицій у районі, матеріалів про інвестиційний потенціал району у засобах масової інформації.	2015-2017 роки	Відділ економіки райдержадміністрації, міська та сільські ради (за узгодженням)	Кошти районного бюджету
Організація інвестиційних конференцій, семінарів та «круглих столів», які стосуються питань залучення інвестицій у соціально-економічний район	За окремими планами діяльності райдержадміністрації	Відділ економіки райдержадміністрації	Кошти районного бюджету

4.5. Розвиток інфраструктурних секторів

4.5.1. Розвиток транспортної інфраструктури

Транспортний комплекс є важливою складовою у структурі економіки Снігурівського району. Він забезпечує потреби народного господарства та населення і є важливим фактором реалізації значного і вигідного геостратегічного потенціалу району.

В Снігурівському районі сконцентровані всі потенційно привабливі умови для розвитку транспортної інфраструктури:

географічне положення регіону

розгалужена транспортна система,

які обумовлюють її стратегічне значення для розвитку економіки району, Миколаївської області та України в цілому.

Унікальне географічне розташування району на півдні України на перехресті державних та обласних транспортних коридорів, як одного із важливих центрів транспортних зв'язків, через який проходять залізничні, автомобільні і трубопровідні міжнародні коридори, обумовлює необхідність першочергового розвитку магістральних шляхів сполучення. У перспективі інтенсивність цих зв'язків значно зростатиме. Розвиток мережі сучасних шляхів сполучення дозволить отримати значний економічний ефект завдяки скороченню відстані транспортування вантажів, зменшенню витрат на перевезення, активізації зовнішньоекономічних зв'язків.

Район має розгалужену транспортну систему, в структурі якої функціонує підрозділи залізниці, автоперевізники різних форм власності, які працюють на ринку автотранспортних перевезень.

Протяжність мережі автомобільних доріг загального користування становить 917 км, з них місцевого значення – 294 км (в тому числі: територіальних – 47,1 км, обласних – 195,2 км, районних – 51,7 км, внутрішньогосподарські дороги – 631,7 км. Протяжність доріг комунальної власності – 400,31 км.

В районі на автомобільних дорогах загального користування нараховується 8 мостів загальною протяжністю 302 пог.м.

За попередніми підрахунками вартість дорожніх робіт з відновлення та приведення до належного експлуатаційного стану зазначених доріг складає орієнтовно 1,4 млн грн. Після приведення у відповідний стан щорічні витрати на експлуатаційне утримання доріг загального користування, повинні складати понад 2 млн. грн.

Разом з тим, через недотримання міжремонтних строків експлуатації дорожнього одягу, що спричинене недостатнім фінансуванням дорожньої галузі, та високу інтенсивність руху великогазових транспортних засобів, на протяжності понад 300 км (30%) доріг спостерігається повна втрата несучої спроможності дорожнього одягу, пов'язана з низькою міцністю основи, а також невідповідністю міцності дорожніх конструкцій умовам руху транспорту. Понад 350 км (38%) доріг деформовані (колійність, видавлювання та ін.), близько 570 км (62%) не відповідають нормативним показникам по рівності. Ямковістю вражено понад 2,0 тис. м² доріг (на початок року враженість ямковістю становила майже 4,0 тис. м²).

Протягом останніх років стрімко змінилася інтенсивність руху великотоннажного і великогабаритного транспорту на автошляхах району. Внаслідок неупорядкування руху великотоннажного транспорту відбувається інтенсивне руйнування дорожнього покриття автомобільних доріг.

Проблеми:

відсутність упорядкованих схем руху великотоннажного транспорту вулицями міст та інших населених пунктів;

невідповідність нормам державного фінансування служби автомобільних доріг у районі із державного бюджету відповідно до існуючої потреби щодо виконання дорожніх робіт та відсутність передбачення фінансування виконання дорожніх робіт за рахунок позабюджетних трансфертів;

слабкий розвиток приватно-державного партнерства щодо залучення інвестицій в інфраструктурні проекти;

Заходи

(до кінця 2015 року):

органам місцевого самоврядування населених пунктів району розробити схему упорядкування руху великотоннажного транспорту у межах населених пунктів;

(у 2016-2017 роках):

забезпечити відповідно до існуючих норм та правил техніко-експлуатаційного стану ділянок автомобільних доріг загального користування, які прилягають до залізничних переїздів;

оптимізувати мережі розташування залізничних переїздів на території району з урахуванням найбільш ефективної їх експлуатації. Облаштувати залізничні переїзди відповідними технічними засобами для забезпечення безпеки руху;

передбачити при визначенні об'єктів ремонту доріг загального користування місцевого значення на рівні органів місцевого самоврядування співфінансування з обласного та місцевих бюджетів у розмірі 30 % необхідного фінансового ресурсу;

створити привабливі умови для залучення приватних інвестицій;

Стан автомобільних доріг загального користування місцевого значення та вулиць і доріг у населених пунктах, що належать до комунальної власності

Протяжність мережі автомобільних доріг загального користування місцевого значення становить 400,31 км.

Протягом останніх десятиріч дорожня галузь як держави, області так і району працює в умовах обмеженості фінансового ресурсу для забезпечення належного стану автомобільних доріг. Щорічне недотримання міжремонтних строків виконання дорожніх робіт спричиняє руйнування доріг і мостів, які поступово втрачають свої транспортно-експлуатаційні показники.

З метою забезпечення безперервних, безпечних, економічних та зручних умов руху автомобільними дорогами району визначено пріоритетні напрями розвитку мережі автомобільних доріг загального користування місцевого значення та вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах, зокрема:

збереження існуючої мережі автомобільних доріг шляхом виконання робіт з реконструкції, капітального і поточного ремонтів та експлуатаційного утримання з дотриманням державних норм і стандартів;

розбудова існуючої мережі, будівництво або реконструкція під'їздів до населених пунктів району, які не мають твердого покриття;

забезпечення безпеки руху на дорогах району;

впровадження заходів з ліквідації аварійно небезпечних ділянок автомобільних доріг;

забезпечення належного маршрутного орієнтування користувачів автомобільних доріг;

забезпечення сталого функціонування доріг у зимовий період.

Джерела фінансування будівництва, реконструкції, капітального і поточного ремонтів та експлуатаційного утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг у населених пунктах, що належать до комунальної власності, а також потреб дорожнього господарства визначаються згідно із Законами України «Про джерела фінансування дорожнього господарства України», про Державний бюджет України на відповідний рік та іншими нормативними актами.

З метою реалізації пріоритетних напрямів розвитку автомобільних доріг району щорічні обсяги фінансування будівництва, реконструкції, капітального і поточного ремонтів, експлуатаційного утримання доріг загального користування місцевого значення та вулиць і доріг у населених пунктах, що належать до комунальної власності, а також інших потреб дорожнього господарства на 2015-2017 роки необхідно передбачати кошти у межах бюджетного ресурсу з урахуванням планових надходжень із законодавчо визначених джерел фінансування та затверджених відповідними рішеннями Миколаївської обласної ради.

Автомобільний транспорт

В Снігурівському районі для перевезення пасажирів на приміських автобусних маршрутах загального користування використовується 14 маршрутів - перевізник ТОВ АТП «НОРД-ТРАНС» та два маршрути перевізник - ТОВ «АЛАН-ТЕХНО», маршрути Снігурівка-Миколаїв та Снігурівка-Херсон - перевізник - ПП ПК, на міських маршрутах –чотири маршрути - перевізник- ТОВ «АТП-НОРД-ТРАНС» та ПП Чех Д.А

Проблеми

нереалізованість Програми безпеки дорожнього руху на автомобільних дорогах, вулицях населених пунктів та залізничних переїздів району;

відсутність програми розвитку автомобільних доріг Снігурівського району;

відсутність упорядкованих схем місць розташування стоянок автомобільного транспорту та його руху у межах населених пунктів району;

зміцнення матеріально-технічної бази усіх видів транспорту та дорожнього господарства, насамперед рухомого складу, переважно сертифікованими транспортними засобами вітчизняного виробництва;

неналежна якість проведення технічного огляду транспорту та медичного огляду водіїв.

Заходи

(до кінця 2015 року):

упровадження надання пільговій категорії пасажирів адресної грошової допомоги;

оптимізація маршрутної мережі автобусних міських, приміських загального користування з урахуванням охоплення максимальної кількості населених пунктів,

підвищення якісних показників надання населенню послуг із пасажирських перевезень;

залучення до обслуговування автобусних маршрутів загального користування транспортних засобів, обладнаних для перевезення осіб з обмеженими фізичними можливостями.

(у 2016-2017 роках) передбачається :

створення на території району єдиного Центрального диспетчерського пункту зі здійснення координованої роботи пасажирських автомобільних перевізників та експлуатаційними організаціями дорожньої галузі.

Критерії

2015 рік - виконання дорожніх робіт із капітального ремонту доріг комунальної власності району.

2016-2017 роки - капітальний ремонт автомобільної дороги Т15-05 Снігурівка-Антонівка та Т15-08- Калинівка-Снігурівка-Березнегувате.

щорічне зниження **на 3-5 відсотків** рівня аварійності дорожнього руху та дорожнього травматизму;

щорічне збільшення показників економічної діяльності об'єктів транспортної інфраструктури **на 3-5 відсотків**, зокрема шляхом забезпечення збільшення їх вантажообігу.

Автомобільний транспорт

В Миколаївській області для перевезення пасажирів використовується понад 2,8 тисяч автобусів різної місткості, які виконують рейси на 638 автобусних маршрутах загального користування, замовником на яких є облдержадміністрація, в тому числі на 281 приміського сполучення та 357 міжміського внутрішньообласного сполучення, а також на 173 міських автобусних маршрутах, замовником на яких є виконавчі комітети міських рад. Перевезенням пасажирів займаються 23 автотранспортних підприємств приватної форми власності, 33 фізичних особи-підприємця з урахуванням міських перевізників).

Проблеми

нереалізованість Програми безпеки дорожнього руху на автомобільних дорогах, вулицях міст, сільських населених пунктів та залізничних переїздах Миколаївської області;

відсутність програми розвитку автомобільних доріг Миколаївської області;

відсутність упорядкованих схем місць розташування стоянок автомобільного транспорту та його руху у межах населених пунктів області;

незабезпечення належної пропускнуої спроможності та безпечних умов руху автотранспорту через мостові переходи через р. Синюха у м. Первомайську, р.Південний Буг та р.Інгул у м. Миколаєві, що суміщаються з автомобільними дорогами державного значення;

зміцнення матеріально-технічної бази усіх видів транспорту та дорожнього господарства, насамперед рухомого складу, переважно сертифікованими транспортними засобами вітчизняного виробництва;

неналежна якість проведення технічного огляду транспорту та медичного огляду водіїв.

Заходи**(до кінця 2015 року):**

упровадження надання пільговій категорії пасажирів адресної грошової допомоги;

створення комплексу з обслуговування пасажирів у зоні відпочинку «Коблеве»;

оптимізація маршрутної мережі автобусних міських, приміських міжміських та міжобласних маршрутів загального користування з урахуванням охоплення максимальної кількості населених пунктів, підвищення якісних показників надання населенню послуг із пасажирських перевезень;

залучення до обслуговування автобусних маршрутів загального користування транспортних засобів, обладнаних для перевезення осіб з обмеженими фізичними можливостями.

(у 2016-2017 роках) передбачається :

створення на території області єдиного Центрального диспетчерського пункту зі здійснення координованої роботи пасажирських автомобільних перевізників та експлуатаційними організаціями дорожньої галузі.

Критерії

2015 рік - виконання дорожніх робіт із капітального ремонту та будівництва під умови І технічної категорії автомобільної дороги державного значення М-14 Одеса-Мелітополь-Новоазовськ на території Миколаївської області;

2016-2017 роки - капітальний ремонт автомобільної дороги державного значення (регіональна дорога) Р-06 Улянівка-Миколаїв (через Вознесенськ), (від межі Кіровоградської області до початку ділянки І категорії біля м. Нова Одеса) з будівництвом обходів міст

Первомайськ (з обходом с. Мигія Первомайського району), м.Южноукраїнськ (з обходом смт Олександрівка Вознесенського району), м. Вознесенськ (з обходом сіл Ракове, Новогригорівка, Дорошівка Вознесенського району) та м. Нова Одеса;

2016-2017 роки - капітальний ремонт автомобільної дороги державного значення (національна дорога) Н-11 Дніпропетровськ-Миколаїв (через м.Кривий Ріг), (від межі Дніпропетровської області до початку ділянки І категорії біля с. Калинівка Жовтневого району) з будівництвом обходу міста Новий Буг:

щорічне зниження **на 3-5 відсотків** рівня аварійності дорожнього руху та дорожнього травматизму;

щорічне збільшення показників економічної діяльності об'єктів транспортної інфраструктури **на 3-5 відсотків**, зокрема шляхом забезпечення збільшення їх вантажообігу;

2015-2017 роки – створення системи вантажопотоків з пріоритетністю залізничного та водного транспорту, поліпшення екологічного стану м. Миколаїв та прилеглих територій.

4.6. Розвиток туристичного потенціалу

Розвиток туристичної сфери району і є одним з пріоритетів соціально-економічного розвитку Снігурівщини, що направлена на поліпшення якості життя населення, покращення якості послуг, формування постійного туристичного потоку та залучення прямих іноземних інвестицій в економіку району.

Потенціал зеленого туризму на Снігурівщині – це відпочинок в сільській місцевості, під час якого відпочиваючі матимуть змогу пізнати природу, культуру та історію краю, займатися активним відпочинком:

- **с.Широке.** Ділянка біля ставка площею 10га. Наявність водоймища, риби, зелені насадження. Зручний під'їзд. Можливе використання під кемпінг.

- **с.Галаганівка.** Ділянка площею 10га. Наявність річки, соснового бору, дичина. Можливе використання під зелений туризм. Визначено туристичний маршрут по селу Галаганівка Нововасилівської сільської ради з відвідуванням привабливих для туристів місць – пам'ятки архітектури місцевого значення – Миколаївської церкви (кін.ХІХст), криниць («Геройська» та «Афганська»), сільського краєзнавчого музею, кімнати вишиванок

- **с.Червона Долина.** Ділянка площею 15га. Наявність рідкої флори та фауни, водоймища. Можливе використання під зелений туризм.

Основні переваги Снігурівського району серед інших в Миколаївській області :

- вдале географічне розташування відносно обласного центру м. Миколаєва та основних ринків збуту продукції;
- розвинена інфраструктура;
- розвинена соціально-культурна сфера, що є однією з найкращих в області;
- туристична привабливість: безліч місць придатних для зеленого туризму, наявність лісових насаджень, пам'ятних та історичних місць, заповідних зон та заказників;
- екологічно чистий район, на території якого відбувається збір лікарських рослин.

Щорічно під час зимових канікул проводиться районна першість БДТЮ із спортивного туризму.

Масового характеру в районі набрало організація та проведення:

-Дні села. Свято Івана Купала. Турніри рибалок. День працівників сільського господарства. Розважальні програми «Пані Снігурівка», «Міс Снігурівка».

Заходи проводяться на високому культурному рівні в присутності великої кількості жителів району та сусідніх областей.

На території Снігурівського району є одна сільська оселя (с.Юріївка), що в перспективі буде надавати послуги сільського туризму, також є колективні та індивідуальні засоби розміщення туристів.

Проблеми:

- нерозвиненість в районі готельної інфраструктури та придорожного сервісу;
- відсутність інформаційної платформи розвитку туристичної сфери району;
- недостатня кількість осередків сільського (зеленого) та екологічного видів туризму;
- відсутність рекреаційно-туристичної інфраструктури на територіях і об'єктах природо-заповідного та природоохоронного фонду району;
- відсутність мережі об'єктів індустрії розваг.

Цілі та пріоритети

Пріоритетом розвитку туристичної галузі Снігурівського району є: збільшення об'ємів туристичних послуг та активізація туристичних потоків шляхом створення туристичної інфраструктури.

На усіх етапах реалізації Програми (2015-2017 роки) райдержадміністрація буде здійснювати наступні кроки:

- сприяння створенню туристичної інфраструктури на історико-культурних та природних територіях і об'єктах орайону, розвиток сільського (зеленого) туризму;
- формування інформаційної платформи розвитку туристичної сфери району;
- формування позитивного іміджу району шляхом організації та проведення виставково-ярмаркових, туристично-спортивних, культурно-мистецьких заходів, методичних семінарів, інформаційно-рекламних турів для представників провідних національних, регіональних та місцевих засобів масової інформації.

	Назва закладу	Форма власності, відомча підпорядкованість	Місце знаходження, адреса	П.І.Б. керівника, контакти, інформація	Коротка характеристика
1	Гуртожиток	Снігурівський РайСТ	м.Снігурівка пр.Шкільний, 15	Бастан Сергій Васильович, тел. (05162)31759	Розташований в центральній частині міста. Загальна кількість кімнат – 20 Загальна кількість місць -50
2	Кімнати	ФОП Казмірук	м.Снігурівка	Казмірук	Загальна кількість кімнат – 6

	відпочинку	Н.І.	вул Суворова,12	Надія Іванівна, тел. (05162)32210	Загальна кількість місць -20 В одній будівлі працює кафе на 70 посадочних місць.
3	Гуртожиток	Спортивний клуб бойових мистецтв Снігурівського району	м.Снігурівка вул.Суворова, 102	Зіньковський Сергій Григорович тел. (05162)34455 0975570600	Розташований в центральній частині міста. Загальна кількість кімнат – 8 Загальна кількість місць - 42
4	Кімнати відпочинку	ФОП Дьомін Андрій Миколайович	м.Снігурівка вул Леніна,44	Дьомін Андрій Миколайович	Загальна кількість кімнат – 4 Загальна кількість місць -12 В одній будівлі працює кафе на 58 посадочних місць.

Заходи

- Сприяння розробці нових тематичних екскурсійних програм та спеціалізованих маршрутів;
- Пропагування туристичного потенціалу Снігурівського району шляхом проведення рекламно-інформаційних турів та масових заходів;
- Розширення послуги сільського туризму;
- Розширення та оптимізація колективних та індивідуальних засоби розміщення туристів.

Критерії

- Формування позитивного іміджу Снігурівщини – як території привабливої для туризму і відпочинку;
- Впровадження інвестиційних проектів у розбудову та розвиток туристичної сфери району;
- Надання якісних туристсько-рекреаційних та інформаційно-довідкових послуг для відвідувачів і туристів району;
- Збільшення кількості туристично-спортивних, культурно-масових заходів що проводяться в районі.

4.7. Розвиток сільського господарства

Снігурівщина має значний ресурсний потенціал для формування високотехнологічного аграрного сектору, здатного забезпечити продовольчу безпеку населення, розширення сировинної бази для харчової промисловості.

Загальна площа сільгоспугідь по Снігурівському району складає 118,0 тис. га, з них 105,8 тис. га ріллі, на одного мешканця району припадає 2,5 га ріллі.

Сільськогосподарським виробництвом в районі займаються 264 сільськогосподарських підприємств різних форм власності, в тому числі 211 фермерських господарств.

Основними напрямками виробничої сільськогосподарської спеціалізації району є рослинництво (вирощування зернових і технічних культур, овочів, винограду) і тваринництво (розведення великої рогатої худоби, свиней, птиці, виробництво м'яса, молока, яєць).

Виробництво зерна та соняшнику на високому рівні поставлене в господарствах району: філія Снігурівська ТОВ СП «НІБУЛОН», ПОСП «Веселий

Кут –Ш», ПОСП ім. Суворова, ПОСП «Свобода», ДП «Південне», ф/г «Нива», ф/г «Гармонія».

Виробництво овочів за прогресивними технологіями з використанням енергозберігаючих систем зрошення займаються в господарствах ПСП «Агрофірма «Роднічок», СТОВ ім. Шевченка «Агросвіт».

Снігурівське управління зрошувальних систем обслуговує 47921 га ріллі.

РОСЛИННИЦТВО

Природно – історичні умови району визначають, що основним джерелом існування населення, забезпечення його продовольством, ресурсами життєдіяльності, а промисловості сировиною є сільське господарство.

Агропромисловий комплекс району є стратегічною галуззю економіки району, що визначає обсяги, пропозиції та вартість основних видів продовольства для населення, визначає стан і тенденції розвитку сільських територій.

Природно-кліматичні умови та родючі землі району сприяють вирощуванню практично всіх сільськогосподарських культур і дозволяють отримувати високі врожаї.

Разом з тим, подальший розвиток галузі вимагає ґрунтовної економічної оцінки, перегляду цілого ряду позицій щодо технічно-технологічних, організаційно-економічних та ринкових умов функціонування всього комплексу.

Матеріально-технічне забезпечення та ефективність праці не відповідають світовим стандартам і потребам галузі. Відсутність достатніх фінансових ресурсів стримує впровадження новітніх технологій, використання високоякісного насіння, обмежує застосування інших матеріально-технічних ресурсів. Виробництво сільськогосподарської продукції стає все більш залежним від впливів погодних факторів.

У зв'язку з реформуванням АПК, появою нових форм господарювання та типів господарств, за останні 15 років структура посівних площ в районі значно змінилася. Сьогодні господарську діяльність на території району здійснюють 53 сільськогосподарських підприємства, 211 фермерських господарств та понад 6,7 тис. одноосібників.

Різке скорочення поголів'я тварин в громадському секторі призвело до значного зменшення питомої ваги кормових угідь та різкого збільшення площ під соняшником.

Нераціональне використання земельних ресурсів і низька культура землеробства призводить до виснаження і деградації ґрунтів, зменшення вмісту в них гумусу та поживних речовин.

Рівень забезпечення сільського господарства тракторами, комбайнами та іншою технікою становить 75 відсотків потреби. Більша частина технічних засобів потребують негайної заміни внаслідок їх зношеності.

Характеризуючи роботу рослинницької галузі за останні 10 років можна зазначити, що обсяги виробництва продукції рослинництва мали тенденцію, як до зростання, так і до зниження, в залежності від кліматичних умов року.

За останні 5 років середньорічне виробництво зерна по району склало 123,4 тис.тонн, соняшнику – 33,4 тис.тонн, овочевих культур – 101,3 тис.тонн.

Аналіз виробництва зерна за цей період показує, що в сприятливі роки можливе досягнення значних обсягів. Так, в 2008 та 2009 роках було отримано відповідно 178,7 тис.тонн та 186,3 тис.тонн зерна

Снігурівський район розташований в посушливому південному степу, тому на формування врожаю впливають такі негативні фактори, як засуха та безсніжна зима. Внаслідок вищезазначених факторів у 2007 році було отримано лише 27,1 тис.тонн зерна.

Вирощування соняшнику займає в районі друге місце після зернових культур, обсяги виробництва якого зросли з 36,6 тис.тонн в 2010 році до 39,6 тис.тонн в 2013 році. Вживаються заходи по приведенню структури посівних площ соняшника до науково обґрунтованих норм (12-15%).

Для забезпечення населення району та інших регіонів вітамінною продукцією з кожним роком зростає виробництво овочевих культур. Так, якщо в 2010 році обсяги склали 94,7 тис.тонн, то вже в 2013– 109,1 тис.тонн. Цій галузі приділяється особлива увага і нарощування обсягів овочевих культур продовжується.

За результатами роботи галузі за 10 місяців 2014 року виробництво зернових і зернобобових культур по всіх категоріях господарств склало 151,7 тис. тонн, при середній урожайності 31,0 ц/га що на 39,4 % більше рівня минулого року, в т.ч. валове виробництво озимої пшениці становить 81,2 тис. тонн, урожайність 34,6 ц/га, що на 77,7 % більше ніж у минулому році, ячменю 61,4 тис. тонн, урожайність 28,1 ц/га, що на 39,5 % більше рівня минулого року. Кукурудзи на зерно зібрано 4,6 тис. тонн (урожайність - 37,3 ц/га).

За статистичними даними із посівної площі 35,2 тис. га сільгосптоваровиробниками району зібрано 73,3 тис. тонн насіння соняшнику, що на 84,7 % більше, ніж у минулому році, середня урожайність становить 20,8 ц/га (у 2013 р. було посіяно 21,4 тис. га, валове виробництво 40,7 тис. тонн, урожайність 19,0 ц/га).

Валове виробництво овочів по всіх категоріях господарств становить 134,9 тис. тонн, що на 22,7 % більше рівня минулого року, середня урожайність по всіх категоріях господарств становить 523,2 ц/га. В сільгосп підприємствах району вирощено овочів відкритого ґрунту 115,1 тис. тонн, урожайність становить 825,8 ц/га, із них томатів зібрано 108,8 тис. тонн, урожайність – 876,6 ц/га.

Проблеми

- недостатній рівень залучення інвестицій, кредитів комерційних банків та впровадження інноваційних технологій в агропромислове виробництво, зокрема в підприємства малого та середнього бізнесу;

- низький рівень використання зрошуваних земель та зношеність матеріально-технічної бази водогосподарських організацій;

- нераціональне сільськогосподарське землекористування, що призводить до зниження урожайності, втрат вирощеної продукції і погіршення її якості;

- відсутність паритетних економічних відносин між аграрним сектором та іншими галузями економіки;

- незадовільний технічний стан переважної більшості сільськогосподарської техніки.

Цілі та пріоритети

- сприяння залученню інвестицій та впровадженню інноваційних технологій в агропромислове виробництво;
- реконструкція і відновлення функціонування внутрішньогосподарських меліоративних систем, їх модернізація;
- сприяння розвитку імпортозамінних галузей сільського господарства (виноградарство, садівництво, овочівництво);
- придбання сучасної сільськогосподарської техніки, в тому числі зрошувальної;
- збереження та відтворення родючості ґрунтів;
- підтримка дрібних та середніх сільгоспвиробників.

Критерії

Реалізація заходів щодо розвитку галузі рослинництва дасть можливість:

- збільшити виробництво зерна в 2015 році – до 186,0 тис.тон., в 2016 році – до 187,3 тис.тонн, в 2017 році – до 188,4 тис.тонн;
- обсяги виробництва соняшнику зберегти на рівні середньорічних показників за рахунок підвищення його урожайності за рахунок впровадження інтенсивних технологій вирощування;
- розширити площі овочевих культур та підвищити їх урожайність, за рахунок впровадження нових прогресивних технологій, з урахуванням діяльності холдингу „AGROFUSION” та Новопетрівської філії СТОВ «імені Шевченка» «Агросвіт» за рахунок впровадження крапельного зрошення.

У процесі виконання Програми здійснюватиметься ряд заходів по техніко-технологічному переоснащенню галузі.

Технічне переоснащення здійснюватиметься з урахуванням технологій вирощування сільськогосподарських культур, основними з яких будуть традиційні, з мінімальним та нульовим обробітком ґрунту.

Реконструкція та відновлення внутрішньогосподарських зрошувальних систем на площі близько 566 га за рахунок залучення інвестиційних коштів.

ТВАРИННИЦТВО

Тваринництво – невід’ємна споріднена з рослинництвом галузь, є джерелом забезпечення населення такими важливими продуктами харчування, як м’ясо, молоко, яйця, дає сировину для промисловості, а також забезпечує можливість експорту.

В районі тваринництво представлене такими основними галузями як скотарство, свинарство і птахівництво. Основними виробниками тваринницької продукції, крім птахівництва, в районі залишаються господарства населення, які забезпечують майже 83 % обсягів виробництва продукції тваринництва.

Зокрема ними виробляється 98 % загальнорайонних обсягів виробництва молока, 67 % - м’яса ВРХ та свиней. 82% яєць виробляється ТОВ «Ареал Снігурівка».

Господарствами усіх категорій в середньому за останні три роки вироблено 3,6 тис. тонн м’яса, 27,3 тис. тонн молока та 380 млн. штук яєць.

Так, в порівнянні з 2009 роком, в 2013 році поголів’я великої рогатої худоби зменшилось на 929 голови (9,3%) і становило 9,021 тис.гол. Надій молока на одну

корову в 2009 році становив 3986 кг, а в 2013 році цей показник збільшився на 4,6% та склав 4171 кг.

В 2013 році господарствами усіх категорій реалізовано на забій 3,3 тис. тонн худоби і птиці у живій вазі, що більше на 6,5 % проти рівня 2009 року. Вироблено молока 25,5 тис. тонн, що на 13,4% менше ніж в 2009 році. Виробництво яєць за 2013 рік склало 488 млн. шт, що на 2,3 рази більше ніж в 2009 році.

Згідно статистичної звітності станом на 01.10.2014 року у всіх категоріях господарств утримується 10,6 тис. голів великої рогатої худоби що на 5,3 % менше ніж у минулому році, в тому числі корів 5,9 тис. голів на 5% менше минулого року. На 10,4 % зменшилось поголів'я свиней і становить 4,1 тис. голів. Поголів'я птиці зросло у 2 рази завдяки відновленню роботи ТОВ «Ареал – Снігурівка».

За 10 місяців 2014 року всіма категоріями господарств району реалізовано 2,4 тис. тонн м'яса, що на 9,2 % більше рівня минулого року, надано 19,3 тис. тонн молока, що на 5,3 % менше, ніж у минулому році. Виробництво яєць збільшилось на 9,2% і становить 231,9 млн. шт.

В сільгосп підприємствах району галузь тваринництва в основному представлена птахівництвом в ТОВ «Ареал – Снігурівка» де станом на 1 листопада нараховується 436,7 тис. голів. У порівнянні з минулим роком на підприємстві у 16 разів зросло виробництво яєць і нараховує 237,9 млн. шт. Несучість на курку – несучку за 10 місяців становить 270 яєць.

Через низьку економічну ефективність виробництва продукції тваринництва відбувається скорочення поголів'я худоби та свиней. Станом на 01.11.2014 року в сільгосп підприємствах району утримується 306 голів ВРХ, в т.ч. корів 49 голів, свиней 1218 голів.

Сільськогосподарськими підприємствами району за 10 місяців реалізовано 1210 тонн м'яса що на 25,3 % більше ніж у минулому році. Збільшення відбулося значною мірою за рахунок реалізації м'яса птиці ТОВ «Ареал - Снігурівка», об'єм реалізації якого становить 1083,8 тонн, або 89,6% від загальної кількості реалізованого м'яса по сільгосп підприємствах.

У зв'язку із зменшенням поголів'я корів на 214 голів в порівнянні з минулим роком в т.ч. з вибуттям високопродуктивного поголів'я корів в ТОВ «Ольвіялатінвест» зменшилось виробництво молока на 1017 тонн і становить станом на 01.11.2014р. 176 тонн, надій на корову знизився на 64 % і становить 1557 кг проти 4330 кг в минулому році.

Проблеми

- недостатній рівень інвестування та запровадження інноваційних технологій в процес виробництва продукції тваринництва;
- непрогнозована цінова політика на продукцію тваринництва;
- низький рівень якості виробництва м'ясо-молочної продукції;
- відсутність великотоварних підприємств з виробництва молока та свинарства;
- зношеність матеріально-технічної бази більшості господарств;
- недостатньо розвинута інфраструктура заготівель і збуту тваринницької сировини.

Цілі та пріоритети

- створення сучасних підприємств з замкнутим циклом виробництва, які включатимуть сировинну і кормову базу;
- будівництво нових тваринницьких комплексів, технічне та технологічне оновлення існуючих комплексів, здійснення їх реконструкції та модернізації;
- розвиток сімейних ферм з використанням сучасних технологій та об'єднання в молочарські кооперативи.

Критерії

Тенденція зростання обсягів виробництва продукції тваринництва в подальшому буде продовжуватися в разі стабілізації та нарощування чисельності поголів'я худоби та птиці, та підвищення їх продуктивності. Зокрема виробництво (реалізація на забій) худоби і птиці в живій вазі в господарствах усіх форм власності до 2017 року зросте на 2,8% у порівнянні з 2013 роком і досягне 3,4 тис. тонн за рахунок збільшення чисельності поголів'я худоби і птиці шляхом власного відтворення та підвищення його продуктивності. Виробництво молока в 2017 році збільшиться 4,3 % за рахунок стабілізації та нарощування чисельності поголів'я корів в господарствах усіх категорій і становитиме 26,5 тис. тонн

Виробництво яєць у всіх категоріях господарств у 2017 році планується збільшити на 1,1 % за рахунок збільшення поголів'я курей-несучок та підвищення їх продуктивності, суттєвого поліпшення годівлі птиці, впровадження високопродуктивних кросів яєчних курей.

Досягнення прогнозних показників розвитку тваринництва буде забезпечено за рахунок стабільного ветеринарного обслуговування поголів'я худоби і птиці, базуватиметься на повноцінній годівлі всіх віково-статевих груп тварин, підвищенні ролі профілактики захворювань загальних ветеринарно-санітарних заходів, вимогах до комплектування роботи ферм в режимі закритого типу, обов'язковій періодичній санації приміщень і територій ферм.

В досягненні зазначених темпів зростання виробництва тваринницької продукції вирішальне значення має створення міцної кормової бази.

Основними напрямками інтенсифікації кормовиробництва на цей період будуть:

- вдосконалення структури посівних площ, спрямованої на збільшення кормової групи;
- впровадження нових інтенсивних технологій виробництва, ресурсо- та енергозберігаючих технологій заготівлі, зберігання і використання кормів.

Для досягнення запланованих Програмою показників передбачається залучення інвестицій у створення нових та модернізація існуючих тваринницьких ферм та комплексів.

Розвиток галузі сільського господарства в цілому сприятиме поліпшенню соціальної та інженерної інфраструктури сільської місцевості, збереженню та створенню нових робочих місць, покращенню умов життя і праці селян.

Формування конкурентного середовища на регіональних ринках

З метою підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств передбачається:

- зміна підходів до організації ведення сільськогосподарського виробництва
- від екстенсивної системи до інтенсивної, коли завдяки підвищенню

продуктивності землі та худоби досягається збільшення обсягів валового виробництва;

- створення сучасної системи селекції у рослинництві і тваринництві, в основі якої лежить впровадження в господарствах усіх форм власності конкурентоспроможних сортів (гібридів) сільськогосподарських рослин та комплектація їх генетично цінним поголів'ям худоби;

- оновлення машинно-тракторного парку сільськогосподарських підприємств та створення державних машинно-технологічних станцій;

- поглиблення ступеня переробки та зберігання сільськогосподарської продукції;

- вдосконалення механізму державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників;

- визначення та поступове освоєння ринку збуту сільськогосподарської продукції як в області, так і за її межами.

Розвиток ринкової інфраструктури

З метою розвитку аграрного ринку передбачається:

- сприяння процесам кооперації, особливо за участю дрібних сільськогосподарських товаровиробників;

- участь несільськогосподарських підприємств аграрного сектору та споживчих товариств у формуванні сільськогосподарських збутових кооперативів на засадах асоційованого членства;

- надання обслуговуючим кооперативам пільгових кредитів за схемами, що застосовуються для сільськогосподарських товаровиробників;

- ознайомлення сільськогосподарських товаровиробників з перевагами кооперативних та інших видів реалізації сільськогосподарської продукції, продуктів її переробки;

- сприяння функціонуванню цілісного маркетингового ланцюга руху сільськогосподарської продукції від виробника до споживача;

- створення умов щодо безперешкодного доступу дрібних та середніх сільгоспвиробників до реалізації власної продукції на споживчих ринках.

Інвестиційна діяльність

Інвестиційна активність сільськогосподарських підприємств підтримується переважно за рахунок власних коштів підприємств та запозичень у комерційних банках.

Інвестиційні кошти спрямовуються, у першу чергу, на оновлення основних фондів, впровадження енергозберігаючих технологій, будівництво та реконструкцію об'єктів виробничого призначення.

Передбачається створення рівних умов для ефективного функціонування господарств усіх форм власності, а також стимулювання об'єднання товаровиробників як у виробничій, так і в обслуговуючій сфері, що сприятиме посиленню їх конкурентоспроможності.

З цією метою здійснюватимуться заходи щодо:

- сприяння розвитку обслуговуючої кооперації сільськогосподарських товаровиробників, створення сприятливих умов для формування та реєстрації неприбуткових сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів;

- організаційної підтримки створення кооперативних формувань сільськогосподарських товаровиробників;
- стимулювання участі переробних та інших підприємств агропромислового комплексу, а також споживчих товариств у формуванні кооперативних організацій на засадах асоційованого членства;
- сприяння диверсифікації підприємницької діяльності в сільській місцевості, розвитку сільського туризму, відродженню підсобних промислів та ремесел.

Розвиток інноваційної діяльності в сільському господарстві – важливий напрям по нарощуванню конкурентних переваг, оскільки аграрна галузь економічно розвинутих країн поступово перетворюється в наукомістку галузь виробництва.

Запровадження системи крапельного зрошення – економічно обґрунтований та екологічно безпечний спосіб поливу сільськогосподарських культур в умовах відкритого ґрунту. Такий вид зрошування створює умови для отримання високих урожаїв. Зростання урожаю за рахунок застосування крапельного способу поливу і живлення рослин зазвичай досягає на овочевих культурах – 50-80%.

Система крапельного зрошення дозволяє:

- автоматизувати процес поливу і живлення рослин, що, у свою чергу, приводить до значної економії трудовитрат;
- знизити витрати води при використанні систем крапельного поливу від 20 до 80% порівняно з іншими методами зрошування;
- скоротити використання засобів захисту рослин, оскільки суттєво зменшується забур'яненість (земля між рядками залишається сухою) та ураження рослин грибковими і бактеріальними хворобами;
- знизити експлуатаційні витрати порівняно з енерговитратами іншими способами зрошення (на 50-70%);
- виключає ерозію ґрунтів і підняття ґрунтових вод, що мінімізує шкідливий вплив на довкілля.

Виробництво овочів за прогресивними технологіями з використанням енергозберігаючих систем зрошення займаються в господарствах ПСП «Агрофірма «Роднічок», СТОВ ім. Шевченка «Агросвіт». Площа ріллі під крапельним зрошенням складає 1898 га. За сезон площа гектарополивів складає 30359. Застосування новітніх технологій на базі крапельного зрошення при вирощуванні томатів в ПСП «Агрофірма «Роднічок» забезпечило одержання стабільного врожаю. Так, в 2009 році урожайність томатів становила – 51,7 т/га, в 2014 році – 85,7 т/га.

В 2015 році планується розширити використання крапельного зрошення в ПСП «Агрофірма «Роднічок» на площі 160 га.

Важливим напрямком в агропромисловому комплексі є формування кооперативного сектора обслуговуванням сільськогосподарського виробництва. Має стати пріоритетним напрямком агропромислової інтеграції кооперативна форма обслуговування, при якій кооперативи та їх об'єднання, що належать сільськогосподарським товаровиробникам, створюють мережу власних підприємств по заготівлі, переробці і збуту сільськогосподарської продукції,

організують систему постачання фермерським та особистим підсобним господарствам засобів виробництва, а також надають своїм членам виробничо-технічні, технологічні, інформаційно-консультативні та інші види послуг.

Переробно-збутові сільськогосподарські кооперативи та їх об'єднання мають стати основними суб'єктами продовольчих ринків.

4.7.1. Заходи стимулювання щодо виконання районних цільових програм.

Відзначення кращих сільськогосподарських підприємств, працівників та колективів за вагомий внесок у розвиток агропромислового комплексу регіону

З метою вшанування кращих працівників галузі сільського господарства, щорічно передбачати кошти в районному бюджеті Снігурівського району, у межах наявного фінансового ресурсу, на організацію та проведення заходу з відзначення кращих сільськогосподарських підприємств, працівників та колективів за вагомий внесок у розвиток агропромислового комплексу регіону.

Механізм щодо проведення заходу, визначення номінацій та розміру нагород щорічно встановлювати розпорядженням голови райдержадміністрації.

4.8. Розвиток інноваційної сфери

У сучасному світі рівень економічного розвитку країни визначається не стільки природними ресурсами чи обсягами виробництва, скільки здатністю суб'єктів господарювання до генерування та упровадження нових ідей. Саме інновації є головним інструментом інтенсифікації господарської діяльності підприємств, а постійна інноваційна активність забезпечує утримання та розширення ринкових позицій.

Наявність природних ресурсів, ринків збуту та інфраструктури зумовлює характерну спеціалізацію промислового виробництва кожного регіону України. У Миколаївській області у колі інноваційно-активних підприємств найбільш представлені виробники хлібобулочних виробів, борошна.

оновлюють основні засоби, впроваджують нові технологічні процеси та види продукції

Разом з тим, в цій сфері є низка проблем, що стримує подальший інноваційний розвиток.

Проблеми

Активізації інноваційної діяльності підприємств та формуванню інноваційної інфраструктури області перешкоджають проблеми як загальнодержавного, так і регіонального значення. Серед них:

- слабкі коопераційні зв'язки між вищими навчальними закладами, науковими установами та підприємствами, в тому числі на рівні підготовки та відтворення наукових кадрів, забезпечення управління інноваціями на трьох основних стадіях «ідея – дослідний зразок – виробництво».

- застаріла виробнича та технологічна база багатьох підприємств у зв'язку з відсутністю коштів, які можна направити на модернізацію виробництва.
- неефективний механізм правового захисту інтелектуальної власності.
- високий ступінь ризику та велика вартість впровадження інноваційних проєктів;
- недостатність бюджетної підтримки науково-технічної та інноваційної діяльності.

Заходи

- Оновлення бази даних інвестиційних проєктів інноваційного характеру та їх представлення потенційним інвесторам

Критерії

У 2016-2017 роках передбачається поступове збільшення показників розвитку інноваційної діяльності за рахунок росту ефективності використання наявного науково-технологічного потенціалу, створення нових перспективних технологій у харчовій та переробній промисловості, енергетиці.

4.9. Створення умов для пріоритетного розвитку малого та середнього підприємництва.

4.9.1. Розвиток внутрішнього ринку

4.9.1.1. Розвиток споживчого ринку та послуг

Індекси обороту роздрібною торгівлю до попереднього року становили:

- в 2011 році – 104,4%;
- 2012 році – 96,3%;
- 2013 році – 110,1%;
- за 6 місяців 2014 року – 111,5%.

Реалізація товарів населенню в розрахунку на одну особу зменшилась за період з 4778,2 грн. (у 2011 році) до 4661,6 грн. (у 2013 році).

Обсяг продажу на одну особу в цілому по району за січень-червень поточного року склав 3463,6 грн., що більше рівня попереднього року на 324,1 грн. (по Україні зменшення обсягу продажу на 1 особу на 732,6 грн.).

В структурі роздрібного товарообороту більшу частку займають *непродовольчі товари*. В зв'язку зі зниженням темпів росту заробітної плати та перерозподілом витрат доходів населення на придбання товарів першої необхідності, частка їх продажу продовжує зменшуватися. Якщо в 2011 році їх питома вага становила 91%, то в 2014 році – 70,6%. Це обумовлено зниженням попиту на товари тривалого користування, в першу чергу автомобілів, авто товарів, нафтопродуктів, складної побутової техніки. Помітні частки в обсязі непродовольчих товарів займали бензин, фармацевтичні товари, дизельне паливо, автомобілі та авто товари, побутові електротовари, будматеріали і залізні вироби.

Упродовж 2011-2013 років прослідковується стала тенденція щодо активного розвитку мережі підприємств торгівлі, до складу якої станом на

01.01.2014 року входило 282 об'єктів, на 01.01.2012 року 262 об'єкта (збільшення до 8%). Це свідчить про зростання привабливості сектора роздрібної торгівлі на регіональному рівні.

Однак, що стосується мережі закладів ресторанного господарства, то при зростанні її в попередні роки, у 2012-2013 роках спостерігалось її скорочення на 6 об'єктів (або на 12%).

	2011 рік	2012 рік	2013 рік
Кількість підприємств роздрібної торгівлі, од.	262	272	282
Кількість закладів ресторанного господарства, од.	51	50	45

Найбільшій цивілізації та привабливості торговельному процесу надають універсами, супермаркети, які використовують нові технології продажу товарів, розширюють асортимент, створюють зручності для покупців. Протягом 2012-2013 років у місті Снігурівка відкрито 2 супермаркети – «АТБ» по продажу продовольчих товарів та «ЗЗкв.м» по продажу будівельних матеріалів, побутової техніки, меблів та інших непродовольчих товарів. Завдяки відкриття торговельних закладів створено 70 нових робочих місць.

В районі щорічно зростала забезпеченість населення торговельною площею на 10 тис. населення з 3393 кв.м в 2011 році до 4349 кв.м в 2013 році. Проте, забезпеченість місцями в закладах ресторанного господарства на 10 тис. населення зменшилася з 448 од. в 2011 році до 417 од. в 2013 році.

У задоволенні потреб населення у товарах значне місце належить **ринкам**. У структурі обороту роздрібної торгівлі на організовані та неформальні ринки припадає до 40%. В районі функціонує 3 ринки на тис. торгових місць.

Цінова ситуація на споживчому ринку району.

Робота райдержадміністрації спрямована на здійснення систематичного контролю за виконанням вимог актів законодавства з питань формування, встановлення та застосування регульованих цін.

Райдержадміністрацією реалізуються делеговані повноваження щодо регулювання цін на соціально значущі продовольчі товари. З метою недопущення необґрунтованого підвищення цін діють розпорядження голови облдержадміністрації щодо встановлення граничного рівня рентабельності при виробництві хліба та борошна; регулювання оптово-відпускних цін на основні продовольчі товари шляхом декларування їх змін. Особливу увагу надається ціноутворенню та регулюванню цін на хліб та основні продукти харчування, що реалізуються в торговельній мережі району

З метою підтримки місцевих виробників продовольчої продукції, зменшення посередників, забезпечення населення сільськогосподарською продукцією за доступною ціною в місті Снігурівка на КП «Снігурівський ринок» на постійній основі працюють ярмарки.

Завдяки проведеним адміністративним та координаційним заходам, за даними моніторингових спостережень, які проводяться відділом економіки райдержадміністрації в Снігурівському районі за станом на грудень 20 грудня

2014 року середні рівні роздрібних цін на соціально значущі товари знаходились в межах середніх по області.

Для забезпечення потреби населення району в основних продовольчих товарах та недопущення їх дефіциту у районі розроблені прогностичні баланси попиту і пропозиції продуктів харчування на 2014/2015 маркетинговий рік.

Проблемні питання, що стримують розвиток споживчого ринку:

- зростання цін на продовольчі товари;
- недостатньо відновлене банківськими установами споживче кредитування на придбання товарів тривалого користування;
- виявлення в торговельній мережі неякісних товарів або товарів без повної та доступної інформації;
- недостатнє вжиття заходів щодо недопущення торгівлі у невстановлених місцях.

Цілі та пріоритети

Основною метою розвитку споживчого ринку району є задоволення зростаючого попиту населення на товари, в тому числі першої необхідності, та різноманітні споживчі послуги в повному обсязі й відповідної якості, формування оптимальної інфраструктурної мережі з урахуванням чинних нормативів забезпечення мешканців об'єктами торгівлі та побуту, кращого світового досвіду.

Для цього необхідно вирішити пріоритетні завдання:

- Забезпечення продовольчої безпеки населення району
- Формування структури торговельного комплексу, з урахуванням потреби та нормативів забезпеченості населення торговельною площею та місцями в закладах ресторанного господарства.
- Розвиток і перетворенням існуючої мережі ринків міста в сучасні багатофункціональні комплекси з наданням широкого спектру послуг, покращення умов праці для торгуючих і рівня обслуговування покупців.
- Посилення протидії несанкціонованій і стихійній торгівлі, впорядкування розміщення малих архітектурних форм і тимчасових споруд у сфері торгівлі та побутового обслуговування.
- Підтримка вітчизняного товаровиробника шляхом створення сприятливих умов для розвитку діяльності місцевих товаровиробників: розширення їх фірмової торговельної мережі, виділення місць на ринках, проведення ярмаркових заходів, проведення заходів щодо інформування населення про переваги місцевої продукції та її якості, презентацій нових видів товарів і продукції місцевого виробництва, нарад-зустрічей за участю представників підприємств-товаровиробників і підприємств торгівлі.
- Розвиток сфери побутових послуг населенню.

Заходи

На усіх етапах реалізації Програми (2015 - 2017 роки) райдержадміністрація буде працювати над:

- реалізацією заходів із забезпечення продовольчої безпеки за рахунок формування регіональних запасів продовольчого зерна та плодоовочевої

продукції; залучення на споживчий ринок товарних ресурсів шляхом проведення міських і районних ярмарків за участі безпосередніх товаровиробників.

- сприянням розвитку мережі підприємств торгівлі та ресторанного господарства з урахуванням комплексної забудови міста та сіл району, організація в місцях, де відсутня стаціонарна, виїзної та виносної торгівлі товарами першої необхідності;
- проведенням виставок товарів місцевих виробників; розширення мережі їх фірмових магазинів, відділів і секцій;
- забезпеченням раціонального розміщення інфраструктури побутового обслуговування населення на території населених пунктів шляхом відкриття нових, реконструкції та модернізації існуючих об'єктів, недопущення їх перепрофілювання; проведення конкурсів професійної майстерності серед фахівців побутового обслуговування;
- посилення контролю за правильністю формування та застосування цін і тарифів на продукцію та послуги, недопущення безпідставного зростання цін і тарифів на товари та житлово-комунальні послуги.

Критерії

В зв'язку з перерозподілом ресурсів населення із споживчого попиту на сплату енергоносіїв через підвищення тарифів на газ і тепло, утриманням зростання заробітної плати та соціальних стандартів, нестабільне споживче кредитування, на споживчому ринку району до кінця **2014 року** триватимуть негативні процеси, тому очікуваний індекс обороту роздрібною торгівлі до попереднього року складатиме **99%**.

Покращення ситуації в країні в цілому, реалізація реформ, забезпечення стабільності, залучення додаткових фінансових ресурсів до кінця 2014 року, дозволить в 2015 році відновити економічне зростання в районі, в тому числі і на споживчому ринку, отримати перші позитивні ознаки покращення ситуації.

В наслідок реалізації зазначених завдань, у **2015 році** прогнозується незначне зростання обороту роздрібною торгівлі - **на 1,0%-2,5%**.

Поступове відновлення кредитної діяльності, в тому числі споживчого кредитування населення, надходження інвестицій, в т.ч. іноземних, приріст імпорту товарів з країн ЄС, поступове зростання реальної заробітної плати, зниження рівня безробіття, надасть змогу покращити ситуацію на споживчому ринку області, в **2016 році** очікується темп росту обороту роздрібною торгівлі до попереднього року – **103,0%-105,5%**.

В **2017 році** за умови стабілізації ситуації в країні, реформування економіки в цілому, зваженої економічної та фінансової політики, з'явиться можливість стабілізувати ситуацію на споживчому ринку району, внаслідок чого темп росту обороту роздрібною торгівлі до попереднього року очікується на рівні **105,0%-107,5%**.

4.9.2. Деретуляція і розвиток підприємництва

У ринковій економіці мале і середнє підприємництво виконує цілу низку життєво важливих функцій: МСП відіграють особливу роль у розвитку торгівлі,

сфері послуг, громадському харчуванні, виробництві товарів народного споживання; сприяють формуванню конкуренції та протистоять монополістичним тенденціям; створюють велику частку товарів в економіці; сприяють вирішенню проблеми зайнятості; задовольняють специфічні потреби споживачів, формують індивідуальний попит; роблять значний внесок у науково-технічний прогрес; забезпечують базу для становлення середніх та великих підприємств у майбутньому; пом'якшують економічні кризи; підтримують соціальну та політичну стабільність, утверджують демократизм у бізнесі.

Динаміка кількості суб'єктів підприємницької діяльності у Снігурівському районі змінилася.

Так, загальна кількість суб'єктів малого підприємництва на кінець 2014 року складає 1522 одиниць проти 1767 одиниць у 2012 році. Різке падіння кількості суб'єктів підприємництва обумовлене спрощеною системою закриття підприємницької діяльності фізичних осіб – підприємців, яке мало місце на законодавчому рівні у другому півріччі 2014 року.

На 01.10.14р кількість підприємці без статусу юридичної особи становить 1198 осіб, що на 240 менше ніж у 2012 році. З урахуванням цієї складової кількісний показник в районі у 2014 році складає 371 одиниць суб'єктів малого і середнього підприємництва на 10 тис. наявного населення району проти 425 одиниць у 2012 році.

Вагому соціальну роль підприємництва визначає його здатність до швидкого і масштабного створення нових робочих місць. За 2013р та 10 місяців 2014 року в районі створено 690 робочих місць, в тому числі в сфері підприємництва 526 місць (76,2% від загальної кількості).

Збільшилась частка в обсягах виробленої продукції (робіт, послуг) малими підприємствами району – 34%, що на 8 % більше ніж у 2012 році.

Вагому роль відіграє надходження до бюджету від суб'єктів підприємництва, які працюють на спрощеній системі оподаткування (єдиному податку). Так в 2012 році від них надійшло єдиного податку 1992,6 тис.грн., в тому числі від фізичних осіб підприємців 1564,5 тис.грн., в 2013 році 2070,2 тис.грн. та 1723,4 тис.грн. відповідно. За 10 місяців 2014 року від суб'єктів підприємництва надійшло 2058,1 тис.грн., в тому числі від фізичних осіб підприємців 1702,6 тис.грн. відповідно.

Головними напрямками Програми визначено упорядкування нормативно-правового регулювання підприємницької діяльності (єдина державна регуляторна політика); фінансово-кредитна та інвестиційна підтримка, ресурсне та інформаційне забезпечення, подальше формування інфраструктури, цільові проекти та підпрограми.

На виконання заходів Програми реалізація єдиної державної регуляторної політики здійснювалась у напрямках формування нормативно-правової бази у сфері підприємництва, перегляду чинних нормативних актів на відповідність вимогам ринкових відносин, усунення обмежень, які стримують розвиток підприємницької діяльності, забезпечення дотримання процедури підготовки проектів регуляторних актів та інших заходів.

Регуляторні дії в районі було спрямовано на недопущення прийняття економічно недоцільних та неефективних регуляторних актів, зменшення

втручання у діяльність суб'єктів господарювання, забезпечення отримання процедури підготовки регуляторних актів. Проекти регуляторних актів обговорювалися на нарадах із підприємцями, розміщувалися у засобах масової інформації. Снігурівською райдержадміністрацією 2 квітня 2014 року прийнято регуляторний акт – розпорядження голови райдержадміністрації №122-р «Про затвердження регламенту Центру надання адміністративних послуг Снігурівської районної державної адміністрації». Регуляторний акт прийнятий згідно принципів регуляторної політики.

28 березня та 17 червня 2014 року в райдержадміністрації під головуванням голів райдержадміністрації та районної ради пройшло засідання «круглого столу» із суб'єктами підприємницької діяльності щодо розгляду та обговорення проекту регуляторного акту «Положення оренди майна спільної власності територіальних громад Снігурівського району. Під час обговорення суб'єктами підприємницької діяльності - орендодавцями було підтримано дане положення та внесено ряд пропозицій, піднято питання порядку нарахування комунальних відшкодувань, плати податку на землю та інші робочі питання. Регуляторний акт був прийнятий рішенням сесії районної ради 18 червня 2014 року.

Проводиться відповідна робота щодо усунення перешкод на шляху розвитку малого і середнього підприємництва. При райдержадміністрації діє координаційна рада з питань розвитку підприємництва в районі, яка розглядає заяви, пропозицій та скарги суб'єктів підприємницької діяльності. За 2013-2014 роки проведено 4 засідання координаційної ради, розглянуто 2 звернення від суб'єктів підприємництва.

В райдержадміністрації проводяться наради, конференції з питань розвитку підприємництва.

2013 рік

- 26 лютого - нарада із суб'єктами підприємництва - користувачами водних об'єктів з питань дотримання вимог чинного законодавства щодо живих водних ресурсів та використання водних об'єктів;
- 27 лютого - науково – практична конференція «Особливості весняно – польових робіт в 2013 році» за участю завідувача відділу агротехнології інституту зрошування землеробства, кандидата сільськогосподарських наук Зайця С.О., сільгоспвиробників, фермерів району;
- 13 березня - нарада за участю суб'єктів малого бізнесу, начальника управління ветеринарної медицини в Снігурівському районі, головного спеціаліста Жовтневого міжрайонного управління держсанепідслужби в Миколаївській області. Одне з питань - порядок надання суб'єктам господарювання адміністративних та платних послуг головним та територіальними управліннями державної санітарно – епідеміологічної служби області в 2013 році;
- 4 липня - зустріч голови Снігурівської райдержадміністрації із підприємцями району в форматі «круглого столу» на тему «Підприємець та влада: проблеми взаємодії». На зустрічі були присутні керівники структурних підрозділів районної влади, представники контролюючих та правоохоронних органів. Було порушено ряд важливих питань щодо розвитку підприємництва у Снігурівському районі;
- 5 грудня - «круглий стіл» для підприємств та підприємців Снігурівського району на тему «Інвестиційна діяльність, стан та перспективи впровадження

інвестиційних проєктів» та освітні семінари на теми «Підвищення самозайнятості населення та залучення додаткових коштів для місцевої громади шляхом розвитку сільського зеленого туризму», «Розробка нових видів продукції на базі власної сировини та впровадження нових бізнес-технологій в т.ч. ІТ» за участю представників Регіонального фонду підтримки підприємництва в Миколаївській області, департаменту економічного розвитку, торгівлі та туризму облдержадміністрації.

2014 рік

22 травня - нарада з питань водопостачання, ціноутворення та обліку подаваної води, земельних відносин за участю землекористувачів, які займаються вирощуванням овочевих культур на території Снігурівського району. На нараді були присутні перший заступник голови райдержадміністрації, керівники структурних підрозділів райдержадміністрації, районного центру зайнятості, Снігурівського відділення Жовтневої ОДПІ, представники Снігурівського управління водного господарства та керівники сільськогосподарських підприємств, фермерських господарств, приватних підприємств, одноосібники та інші землекористувачі, які займаються вирощуванням овочевих культур на території Снігурівського району.

10 вересня - семінар-нарада з питань підготовки та проведення посіву озимих культур під урожай 2015 року. В заході взяли участь суб'єкти підприємництва - сільгосптоваровиробники району,

Активно використовується практика проведення «гарячих ліній» із спеціалістами відділу економіки райдержадміністрації, відділення Пенсійного Фонду України, районного центру зайнятості, податкової служби.

Значна частина потенціалу малого та середнього бізнесу працює на потреби економіки району. У зв'язку з цим ресурсна підтримка малого підприємництва є невід'ємним компонентом та конкретною допомогою на місцевому рівні.

7 листопада 2013р. відбулося відкриття центру надання адміністративних послуг Снігурівської районної державної адміністрації, який створено відповідно до Закону України «Про адміністративні послуги».

Складова частина Центру - дозвільний центр райдержадміністрації щодо видачі документів дозвільного характеру, переоформлення, видачі дублікатів, анулювання документів дозвільного характеру. В центрі працює державний реєстратор.

На сайті Снігурівської райдержадміністрації відкрито сторінку центру надання адміністративних послуг у Снігурівському районі, де можна ознайомитись з положенням про центр, режимом роботи центру, графіком надання консультацій, з переліком адміністративних послуг та інформаційними картками. За 2013 рік та 10 місяців 2014 року державним адміністратором видано 63 дозволів на провадження певних дій щодо здійснення господарської діяльності.

В районі діють 3 громадські організації підприємців, які здійснюють захист прав підприємців та проводять відповідну роз'яснювальну роботу. З громадськими організаціями підприємців місцевими органами влади встановлено партнерські контакти, проводяться сумісні заходи, громадські семінари, обговорення нормативно – правових актів, що мають суттєвий вплив на бізнес – середовище, а також зустрічі з питань подальшого розвитку підприємництва.

З 23 жовтня 2013 року в районі на базі Снігурівської центральної районної бібліотеки створено та забезпечено функціонування дистанційного консультативного центру (МДКЦ) для підприємців Снігурівського району.

Графік роботи центру щопонеділка та щосереди з 14.00 до 16.00

З ініціативи голови спілки підприємців району в м.Снігурівка щорічно в травні місяці проводяться шоу - конкурси «Міс Снігурівка», та «Пані Снігурівка», в першу неділю вересня – святкові заходи до День підприємця України.

23серпня 2013року в Миколаєві пройшов фінал 10-го ювілейного Всеукраїнського конкурсу якості продукції (товарів, робіт, послуг) «100 кращих товарів України» у 2013році. В номінації «Продукція. Продовольчі товари» фіналістом регіонального етапу за продукцію хлібобулочні вироби визначено Приватне підприємство виробничо – торгівельну фірму «Снігурівський каравай». Підприємство нагороджено дипломом Всеукраїнського конкурсу якості продукції (товарів, робіт, послуг) «100 кращих товарів України» у 2013році.

6 вересня 2014року на території Снігурівського ринку відбувся благодійний святковий концерт з нагоди відзначення Дня підприємця, на якому виступили вихованці музичної школи та кращі артисти Снігурівщини. Також відбувся збір коштів до фонду волонтерської організації “Волонтери Снігурівщини”. Зібрані кошти спрямовані на потреби наших земляків -снігурівчан, які перебувають в зоні проведення АТО.

Консультативну та правову допомогу малому та середньому підприємництву надає аудиторська фірма «Благо». Одним з критеріїв оцінки ефективності розвитку малого і середнього підприємництва є створення сприятливих умов для залучення населення до зайняття підприємницькою діяльністю.

Протягом 2013року та 10місяців 2014року одноразову допомогу отримали 22 чоловіки, 41 чоловік працевлаштований шляхом компенсації єдиного внеску роботодавцям на нові робочі місця.

З метою підвищення конкурентоспроможність безробітних, набуває розвиток їх професійне перенавчання. За 2013рік та 10 місяців 2014року професійне навчання пройшли 560 чоловік.

За останні роки районним центром зайнятості запроваджено проведення семінарів для безробітних, які прагнуть займатися підприємницькою діяльністю - «Від бізнес ідеї до власної справи», «Як розпочати власний бізнес», ярмарок та ярмарок - вакансій для безробітних.

В Снігурівському районі розроблено інвестиційний паспорт району, в якому висвітлено залучення інвестицій в район на 2011-14 роки. Стан та перспективи впровадження інвестпроектів, спрямованих на поліпшення соціально – економічного розвитку регіону обговорювався суб'єктами підприємництва району на засіданні «круглого столу» - семінарі організованого райдержадміністрацією разом із Фондом підтримки підприємництва в Миколаївській області.

З метою поліпшення інвестиційного клімату та залучення міжнародної технічної допомоги на території району впроваджується проект Tacis «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду».

Завдяки проекту «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» реалізуються проекти розвитку інфраструктури в сільській місцевості за

сферами енергозбереження, водопостачання тощо.

Створюються всі умови для заохочення приватних підприємців до участі в проектах, що реалізуються на засадах державно – приватного партнерства, активного застосування механізму державної підтримки.

Прикладом є створення та активна діяльність сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів «Жменька» в селі Червоний Промінь та «Щедрий Дар» в с. Червона Долина Снігурівського району.

Кооперативи створено для виконання наступних видів діяльності:

- обробіток землі та заготівля кормів для ВРХ членам СОК;
- послуги по вирощуванню овочів, фруктів, винограду та полуниці членами СОК;
- переробка сільськогосподарської продукції членів СОК;
- спільне використання техніки і складського приміщення членами СОК;
- оптова закупівля для членів насінєвого, паливно-мастильних матеріалів та засобів захисту рослин;
- надання маркетингових послуг членам СОК.

В 2014 році активізував свою роботу, розширив види діяльності СОК «Молочник» в селах Афанасіївка та Юріївка

В районі створено:

1. **Форум місцевого розвитку**, який є добровільною організованою структурою при Снігурівській райдержадміністрації, районній раді, голів сільських рад, керівників громадських і благодійних організацій, представників малого і середнього підприємництва, які зацікавлені в реалізації проектів місцевого розвитку.
2. **Програму сталого розвитку Снігурівського району** - метою програми є сприяння впровадженню проектів сталого розвитку громад, спрямованих на покращення умов проживання, навчання, посилення ролі мереж організацій громадського суспільства, підтримка навчальних програм, розвитку бізнесу, шляхом відбору та реалізації на території Снігурівського району соціально значимих для громади проектів із залученням бюджетних коштів, коштів ПРООН та коштів громадських формувань (ОСББ, ОСН, громадські організації, благодійні фонди, підприємницькі структури) у визначених пріоритетних напрямках
3. **Ресурсний центр розвитку громад Снігурівського району** який отримав фінансову підтримку проекту ПРООН «Місцевий розвиток орієнтований на громаду» в конкурсі районних ресурсних центрів громад, як результат створені умови для реалізації сталого розвитку в районі, активніше залучаються усі верстви населення, представники установ, організації та бізнес-структур до діалогу з органами місцевої влади, вироблено прозорі та ефективні механізми планування на місцевому рівні та залучення громадян до управління.

Аналіз свідчить, що робота в даному напрямку є результативною, динамічною та має вагомі результати

Реалізація проектів дозволяє забезпечувати системний підхід до вирішення найактуальніших проблем життя територіальної громади.

Неможливо не зупинитись на ролі підприємництва Снігурівщини у тяжкий для України 2014 рік – рік анексії Криму та антитерористичної операції на сході

України. Суб'єкти малого і середнього підприємництва активно приймають участь щодо надання гуманітарної допомоги військовослужбовцям та жителям, які зараз перебувають в зоні АТО. В рядах громадського об'єднання «Волонтери Снігурівщини» є також підприємці району.

Враховуючи вагоме значення малого і середнього підприємництва у вирішенні соціальних проблем району, робота по створенню сприятливих умов для залучення населення до зайняття підприємницькою діяльністю запланована і на наступні роки. Планується продовження практики надання одноразової допомоги по безробіттю для започаткування власної справи безробітним, проведення циклу семінарів з питань започаткування та ведення підприємницької діяльності, проведення ярмарок вакансій тощо.

Аналіз стану та тенденцій розвитку підприємництва, дозволив визначити ряд проблем, що стримують подальший розвиток підприємництва

Проблеми:

Недостатня ефективність реалізації державної регуляторної політики

Причини:

- ✓ низька активність суб'єктів підприємницької діяльності та громадських об'єднань підприємців щодо участі в процесі прийняття рішень органів влади;
- ✓ неможливість швидко реагувати на зміни в економіці та приймати нові або змінені регуляторні акти у зв'язку з тривалим терміном проходження етапів прийняття регуляторних актів.

Недостатній обсяг доступних для підприємців фінансово-кредитних ресурсів

Причини:

- ✓ недостатній розвиток небанківських фінансових установ (інвестиційних фондів, лізингових компаній);
- ✓ високі відсоткові ставки по кредитах, ускладнені процедури та строковість оформлення кредитів;
- ✓ неможливість отримання кредиту на започаткування підприємницької діяльності;
- ✓ складний порядок отримання мікрокредитів;
- ✓ нерозвиненість практики страхування бізнесу та бізнес-проектів.

Недостатній рівень освіти підприємців з питань сучасних методів та форм організації господарювання

Причини:

- ✓ невміння деяких підприємців використовувати сучасні підходи до управління бізнесом, його ризиками взагалі та інноваційними, зокрема;
- ✓ недостатність коштів у підприємців для отримання знань, необхідних для ведення бізнесу.

Низька інноваційна активність малого бізнесу

Причини:

- ✓ проблеми фінансового характеру: нестача власних коштів підприємств, складність залучення фінансових ресурсів з ринкових джерел, висока вартість та тривалість окупності нововведень, високий економічний ризик;

✓ проблеми організаційно-комунікаційного характеру: нерозвиненість ринку технологій, недоліки нормативно-правової бази інноваційної діяльності, низький попит на вітчизняну інноваційну продукцію, недостатній рівень підготовки технічного та управлінського персоналу;

✓ проблеми інформаційного характеру: недоступність систематизованої інформації про нові технології, що мають потенціал комерціалізації, а також про кон'юнктуру ринків інноваційної продукції.

Цілі та пріоритети:

З метою реалізації Програми в районі розроблена Програма розвитку малого і середнього підприємництва у Снігурівському районі на 2015-2016 роки (після закінчення терміну її дії буде розроблена така програма на 2017-2018 роки) як складова частина цієї Програми та інструмент реалізації регіональної політики розвитку підприємництва.

Виконання заходів регіональної Програм розвитку підприємництва сприятиме забезпеченню протягом 2015-2017 років:

подальшого впровадження регуляторної політики;

оптимізації дозвільної системи, підвищенню ефективної діяльності дозвільних центрів та центрів з надання адміністративних послуг, створенню єдиної електронної бази даних адміністративних послуг органів виконавчої влади і місцевого самоврядування;

упровадження освітніх програм з підприємницької діяльності для суб'єктів підприємницької діяльності та широких верств населення, проведенню семінарів та нарад для підприємців з питань роз'яснення чинного законодавства, що регулює підприємницьку діяльність, за участю контролюючих та правоохоронних органів;

запровадження системи консультаційних послуг для підприємців шляхом проведення «круглих столів», нарад, виїзних консультацій, кущових семінарів, забезпечення роботи обласного «Єдиного консультативного центру» та мережі дистанційних консультацій на базі бібліотек;

оперативного реагування на проблемні питання діяльності суб'єктів малого підприємництва шляхом забезпечення роботи «гарячих ліній»;

розробці механізму щодо представлення інвестиційних пропозицій підприємств області на національних та міжнародних заходах; продовженню практики розробки та актуалізації бази даних інвестиційних проектів області;

впровадженню інноваційних технологій та розширенню доступу суб'єктів підприємницької діяльності до них;

створенню умов для запровадження альтернативних джерел енергетики, енергозбереження;

сприянню безробітним в організації підприємницької діяльності;

впровадженню проекту ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду»;

сприянню створенню та розвитку підприємств галузей виробничого сектору малого і середнього бізнесу регіону, підтримці місцевих товаровиробників та забезпеченню виробництва якісної продукції з сировини місцевого походження, підвищенню експортного потенціалу підприємствами малого бізнесу регіону у зв'язку із вступу країни до СОТ;

створенню механізмів залучення коштів для підтримки суб'єктів малого підприємництва, насамперед - впровадженню на території району механізмів кредитування інвестиційних проектів суб'єктів малого підприємництва на пільгових умовах.

Критерії:

Реалізація заходів регіональної Програми розвитку малого і середнього підприємництва надасть можливість зменшити негативний вплив зниження економічної активності бізнесу на економіку регіону внаслідок нестабільної суспільно-політичної ситуації в країні та створити сприятливі умови для підтримки і розвитку підприємництва, підвищити його внесок у забезпечення зайнятості населення області, а також у зростання конкурентоспроможності економіки на основі активізації інвестиційно-інноваційних процесів.

Прогнозується зростання кількості суб'єктів малого підприємництва та збереження основних показників їх діяльності (додаток 1), зокрема:

- кількість суб'єктів малого підприємства у розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення становитиме: у 2014 році – 373 одиниць, у 2015 році – 373 одиниць, у 2016 році – 377 одиниць, у 2017 році – 380 одиниць;
- кількість найманих працівників суб'єктів малого підприємництва (з урахуванням мікро-підприємництва) у загальній кількості найманих працівників суб'єктів господарювання збільшиться з 59,5 % у 2014 році до 62% - у 2017 році;

В результаті очікується підвищення якості життя сільського населення, створення нових робочих місць, поліпшення насичення внутрішнього ринку регіону промисловими товарами та продуктами харчування, зростання податкових надходжень від суб'єктів малого підприємництва до бюджетів усіх рівнів. Все це сприятиме формуванню середнього класу суспільства як основи ринкових перетворень.

4.9.3. Реформування сфери надання адміністративних послуг

Забезпечення доступності та якості послуг, що надаються державними органами шляхом впровадження електронного врядування.

Проблеми

недосконала технологія підготовки та прийняття рішень, яка суттєво знижує їх ефективність, відомчий підхід до їх створення;

значне дублювання інформації, відсутність єдиних стандартів та несумісність ресурсів, складність доступу тощо;

відсутність єдиної інфраструктури міжвідомчого обміну даними в електронній формі, тому відомості в державних інформаційно-аналітичних

системах недоступні іншим органам державної влади та органам місцевого самоврядування для їх використання;

використання нестандартизованих форматів даних, протоколів обміну і відсутність єдиних класифікаторів, довідників, а також доступу до них обмежують можливість застосування автоматизованих засобів пошуку та аналітичної обробки інформації.

Проблеми, що перешкоджають впровадженню елементів е-урядування у діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, носять комплексний міжвідомчий характер і не можуть бути вирішені на рівні окремих органів влади. Розвиток е-урядування потребує побудови гнучких систем, вимагає проведення скоординованих організаційно-технологічних заходів і погодження дій органів державної влади та органів місцевого самоврядування в рамках єдиної програми.

Мета

досягнення європейських стандартів якості надання адміністративних послуг, відкритості та прозорості влади для людини та громадянина, громадських організацій, бізнесу шляхом використання можливостей ІКТ для задоволення потреб людини та громадянина, що передбачає:

підвищення якості та доступності адміністративних послуг для людини та громадянина, спрощення процедур та скорочення адміністративних витрат;

підвищення якості адміністративних та управлінських процесів, забезпечення контролю за результативністю діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування з одночасним забезпеченням належного рівня інформаційної безпеки;

розбудова інфраструктури надання адміністративних послуг шляхом реалізації концепції електродного урядування;

забезпечення відкритості інформації про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, розширення доступу до неї та надання можливості безпосередньої участі людини і громадянина та інститутів громадянського суспільства у процесах підготовки та експертизи проектів рішень, що приймаються на всіх рівнях державного управління.

Цілі та пріоритети

забезпечення цілеспрямованої узгодженої діяльності всіх органів державної влади та органів місцевого самоврядування, суспільства, громадянина та людини, бізнесу;

здійснення формування та реалізацію державної політики впровадження електронного урядування як невід'ємної складової державної політики розвитку України та суттєвого прискорення позитивних соціально-економічних перетворень;

забезпечення зміни принципів державного управління, структури та функцій органів державної влади та органів місцевого самоврядування і їх взаємодію між собою, суспільством, громадянином та людиною, та бізнесом;

підвищення ефективності інформатизації адміністративних процесів в органах державної влади та місцевого самоврядування;
 підвищення ролі адміністративних послуг в процесі трансформації соціально-економічного розвитку регіону;
 створення інформаційної інфраструктури електронного урядування;
 формування системи організаційно-економічного забезпечення управління адміністративними послугами;
 навчання державних службовців, громадян, представників бізнесу ІКТ щодо застосування технології електронного урядування.

Впровадження електронного урядування сприяє формуванню таких прогресивних відносин влади, суспільства, громадянина та людини, бізнесу як партнерство та підвищення ефективності діяльності всіх суб'єктів електронного урядування.

Крім того, електронне урядування наразі є одним з основних засобів для здійснення та досягнення вищої мети - розбудови в Україні інформаційного суспільства.

Завдання

забезпечення прав людини і громадянина на віддалений доступ до всіх видів відкритої державної інформації, що має індивідуальну та суспільну значимість;
 вдосконалення технологій державного управління;
 подолання інформаційної нерівності;
 удосконалення організаційно-економічних механізмів функціонування центрів надання адміністративних послуг;
 організація надання послуг юридичним та фізичним особам в інтегрованому вигляді дистанційно - через Інтернет та інші засоби;
 перебудова відносин органів державної влади та органів місцевого самоврядування з людиною та громадянином;
 впровадження засобів забезпечення віддаленого доступу до інформації про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування;
 надання електронних адміністративних послуг з використанням Центру надання адміністративних послуг на основі єдиної інфраструктури міжвідомчої автоматизованої інформаційної взаємодії та взаємодії державних органів, органів місцевого самоврядування з фізичними та юридичними особами;
 створення системи міжвідомчого електронного документообігу та у відносинах «громадяни-влада» й «бізнес-влада»;
 впровадження відомчих інформаційних систем планування і звітності та створення єдиної системи контролю результатів діяльності органів виконавчої влади;
 формування нормативно-правової бази, що регламентує порядок і процедури збору, зберігання та надання відомостей, що містяться в державних інформаційних системах, а також контролю за використанням державних інформаційних систем.

Заходи

№ з/п	Найменування заходу	Строк виконання	Відповідальні виконавці	Джерела фінансування
Упровадження проекту «Електронна Снігурівщина»				
1.	Створення робочої групи з питань впровадження «Системи електронного урядування» у Снігурівському районі	I квартал 2015 року	Сектор адміністративно-дозвільних процедур апарату райдержадміністрації	-
2.	Створення електронного реєстру послуг	2015 рік	Сектор адміністративно-дозвільних процедур апарату райдержадміністрації, громадські організації підприємців (за узгодженням)	Кошти державного, районного бюджетів, залучені кошти
3.	Впровадження електронного документообігу між апаратом Снігурівської райдержадміністрації та структурними підрозділами райдержадміністрації	2015 – 2016 роки	Головний спеціаліст сектору з питань внутрішньої політики, зв'язків з засобами масової інформації та громадськості апарату райдержадміністрації, сектор адміністративно-дозвільних процедур апарату райдержадміністрації	Кошти державного, районного бюджетів, залучені кошти
4.	Впровадження системи міжвідомчого електронного документообігу, комплексної системи захисту інформації та автоматизованої системи керування чергою Центру надання адміністративних послуг Снігурівської райдержадміністрації	2015 – 2016 роки	Головний спеціаліст сектору з питань внутрішньої політики, зв'язків з засобами масової інформації та громадськості апарату райдержадміністрації, сектор адміністративно-дозвільних процедур апарату райдержадміністрації робоча група з питань впровадження СЕУ у Снігурівському районі	Кошти державного, районного бюджетів, залучені кошти
5.	Визначення переліку першочергових адміністративних послуг, для переведення їх в електронну форму	I півріччя 2015 рік	Сектор адміністративно-дозвільних процедур апарату райдержадміністрації, громадські організації підприємців (за узгодженням)	Кошти державного, районного бюджетів, залучені кошти
6.	Формування електронних баз	2015 - 2016	Головний спеціаліст	Кошти

№ з/п	Найменування заходу	Строк виконання	Відповідальні виконавці	Джерела фінансування
	даних користувачів послуг: фізичних осіб та юридичних осіб	роки	сектору з питань внутрішньої політики, зв'язків з засобами масової інформації та громадськості апарату райдержадміністрації, сектор адміністративно-дозвільних процедур апарату райдержадміністрації	державного, районного бюджетів, залучені кошти
7.	Впровадження методики моніторингу якості надання адміністративних послуг	2015 рік	Сектор адміністративно-дозвільних процедур апарату райдержадміністрації	Кошти державного, районного бюджетів, залучені кошти
8.	Підключення до веб - порталу та міжвідомчого електронного документообігу Центру надання адміністративних послуг Снігурівської райдержадміністрації	2015 – 2016 роки	Снігурівська райдержадміністрація	Кошти державного, районного бюджетів, залучені кошти
9.	Надання громадянам дистанційного доступу замовлення адміністративних послуг «швидкі сервіси», «електронний кабінет заявника»	IV квартал 2015 - I півріччя 2016 року	Головний спеціаліст сектору з питань внутрішньої політики, зв'язків з засобами масової інформації та громадськості апарату райдержадміністрації, сектор адміністративно-дозвільних процедур апарату райдержадміністрації	Кошти державного, районного бюджетів, залучені кошти
10.	Оновлення інформації, яка розміщується на веб-порталі адміністративних послуг	Постійно	Сектор адміністративно-дозвільних процедур апарату райдержадміністрації	Не потребує
11.	Підключення до системи електронного документообігу та електронної взаємодії між суб'єктами надання адміністративних послуг	2015-2016 роки	Територіальні органи міністерств та інших центральних органів виконавчої влади (за узгодженням), структурні підрозділи райдержадміністрації,	Кошти державного, районного бюджетів, залучені кошти
12.	Підключення до системи електронного документообігу та електронної взаємодії органів місцевого	2016 – 2017 роки	Виконавчі комітети Снігурівської міської ради, сільських рад (за узгодженням)	Кошти районного, місцевих бюджетів,

№ з/п	Найменування заходу	Строк виконання	Відповідальні виконавці	Джерела фінансування
	самоврядування Снігурівського району			залучені кошти
13.	Створення дистанційних точок доступу до єдиного веб-порталу адміністративних послуг Миколаївської області на базі міської та сільських бібліотек	2017 рік	Відділ культури, молоді та спорту Снігурівської райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (за узгодженням)	Кошти районного, місцевих бюджетів, залучені кошти
Створення умов для діяльності Центру надання адміністративних послуг Снігурівської райдержадміністрації				
14.	Забезпечення належного функціонування Центру надання адміністративних послуг	2015 - 2017 роки	Сектор адміністративно-дозвільних процедур апарату райдержадміністрації	Кошти державного, районного бюджетів, залучені кошти
15.	Придбання серверів для електронних баз даних Центру надання адміністративних послуг	2015 рік	Снігурівська райдержадміністрація	Кошти Державного, місцевих бюджетів, залучені кошти
16.	Проведення інформаційної кампанії про адміністративні послуги, порядок їх надання, роботу Центру надання адміністративних послуг через засоби масової інформації	2015 - 2017 роки	Сектор адміністративно-дозвільних процедур апарату райдержадміністрації	Кошти державного, місцевих бюджетів, залучені кошти
17.	Навчання державних службовців, громадян, представників бізнесу ІКТ застосуванню технологій електронного урядування	2015-2017 роки	Сектор адміністративно-дозвільних процедур апарату райдержадміністрації	Кошти державного, місцевих бюджетів, залучені кошти

Соціально-економічний ефект

зростання довіри громадськості до органів державної влади та органів місцевого самоврядування та залученню громадян до їх роботи;

забезпечення ефективної роботи органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх прозорості, відкритості та підзвітності громадянам;

налагодження діалогу між органами державної влади та органів місцевого самоврядування та громадянами;

організація взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування з організаціями та громадянами в електронному вигляді;

надання електронних послуг через Центр надання адміністративних послуг та/або портал адміністративних послуг за принципом «єдиного вікна»;

забезпечення повного доступу громадян до інформації про роботу адміністративних органів.

Критерії

запровадження доступних, якісних та різноманітних форм надання адміністративних послуг;

скорочення строків надання адміністративних послуг;
 зменшення скарг на адміністративні послуги від суб'єктів звернення;
 запровадження автоматизованого обміну даними між центрами надання адміністративних послуг та адміністративними органами;
 запровадження електронних послуг.

V. ВИСОКА ЯКІСТЬ ЖИТТЯ ЛЮДИНИ

5.1. Розвиток охорони здоров'я.

Для підвищення якості та доступності медичної допомоги на усіх рівнях в районі існує досить розгалужена **мережа лікувальних закладів**.

З грудня 2012 року розпочата реформа медицини району:

- організований районний центр первинної медико-санітарної допомоги (первинний рівень надання медичної допомоги).

Структура центра ПМСД:

- дільниці ЗПСМ
- амбулаторії ЗПСМ – 8
- фельдшерсько-акушерські пункти – 34

Вторинний рівень надання медичної допомоги – Снігурівська Центральна районна лікарня, яка надає амбулаторно-поліклінічну та стаціонарну допомогу.

Демографічні процеси в районі залишаються несприятливими. Але за останні роки визначились деякі позитивні зрушення. Показники малюкової смертності стабільно нижчі показника в середньому по області.

Демографічні процеси:

	2012	2013	9 міс.2014р.
Народжуваність на 1 тисячу населення	13.28	13.57	8.6
Смертність на 1 тисячу населення	15.34	15.65	11.1
Природний приріст	-2.06	-1.98	-2.5

Відмічається стабілізація тенденції до зниження показників малюкової смертності (на 1000 новонароджених).

	Снігурівський район	обласний показник
2012	3.60	7.23
2013	7.39	7.37
9 міс.2014	5.2	7.49

Ліжковий фонд Снігурівської ЦРЛ з 2005 року становить 200 ліжок. Забезпеченість ліжками в 2005 р. 43,9 на 10 тис. населення, в 2013р. – 48.3 на 10 тис.населення. Проведено оптимізацію ліжкового фонду стаціонара з метою уникнення дублювання ліжок, переведення їх у відповідність з чисельністю

населення, що дало змогу зменшити витрати бюджету на утримання та збільшити доступність стаціонарної допомоги.

З кожним роком зменшуються терміни перебування хворого на ліжку. Якщо в 2004 році хворий знаходився на лікуванні в стаціонарі в середньому 11.3 днів, то за 2011 – 2014 роках – 9.6 днів.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	9 м 2014
Число ліжок	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200
Забезпеченість на 10 тис. населення	48.7	43.9	44.4	44.9	45.7	46.3	46.9	47.4	47.9	48.3	48.7
Середнє перебування хворого на ліжку (дні)	11.3	11.1	10.9	10.8	10.6	10.2	10.0	9.9	9.6	9.5	9.6

Широкого розвитку набувають **ліжка денного стаціонару**, що значно поліпшило надання медичної допомоги пацієнтам в амбулаторно–поліклінічній мережі.

	2012	2013	9 місяців 2014
Число ліжок денного стаціонару на 10 тис. населення	19.1	19.3	19.5
Проліковано хворих в денних стаціонарах на 10 тис. населення	968.5	994.4	684.2

Залишається проблемним питання **забезпечення медичними кадрами** Снігурівського району, особливо на селі.

	2012	2013
Чисельність лікарів на 10 тис. населення	12.0	11.6
Забезпеченість середнім медперсоналом на 10 тис. населення	54.6	50.2

Показники, що характеризують соціально значущі захворювання в районі
на тисячу населення

	Поширеність захворювань		Захворюваність з вперше встановленим діагнозом		Смертність		В тому числі смертність в працездатному віці	
	2012р.	2013р.	2012р.	2013р.	2012р.	2013р.	2012р.	2013р.
Хвороби системи кровообігу	690.2	706.8	52.4	48.9	11.4	12.9	1.5	1.5
Гіпертонічна хвороба	325.8	336.3	21.8	19.9	2.4	2.7	-	0.1
Гострий інфаркт міокарду	1.1	0.6	1.1	0.6	0.3	0.2	0.08	0.04
Інсульти	2.1	2.3	2.1	2.3	0.6	0.5	0.2	0.2
цукровий діабет	29.8	30.7	2.2	3.0	0.03	0.06	-	0.04

В районі зареєстровано в 2012 році 36 гострих інфарктів міокарду, в 2013р. –

Обсяг видатків на утримання установ охорони здоров'я в цілому по району за 2012, 2013р. та 11 міс.2014р.

тис. грн.

	2012 рік	2013 рік	11 місяців 2014 року
План на рік	20745.2	17393.4	17114.0
Профінансовано	20685.8	16782.7	17824.0
Фактичні витрати	20454.7	16917.6	14512.5

В 2012 р. за рахунок спец. коштів придбано обладнання довгострокового користування на суму 100.6 тис. грн., в 2013 році на суму 33.5 тис. грн., у т.ч. медичне обладнання, інше технологічне обладнання, комп'ютерна техніка, за 2014 рік на суму 5.2 тис. грн., а саме: насосний агрегат для артезіанської свердловини.

по КЕК 3010

(придбання обладнання і предметів довгострокового користування)

тис. грн.

Рік	Плановий обсяг фінансування на рік	Профінансовано	Фактичні витрати
2012	100.6	100.5	100.6
2013	33.5	33.5	33.5
11 міс. 2014	5.2	5.2	5.2

Фактичні витрати на забезпечення 1 ліжка-дня по медикаментах за 2012-2014 роки:

	2012	2013	11 м. 2014
Снігурівська ЦРЛ	17.47	15.32	12.13

За 10 міс. 2014 року забезпечено ветеранів та інших пільгових категорій населення району лікарськими засобами на загальну суму 217.2 тис. грн. (452 чол.). Надано пільгових послуг по безкоштовному слухопротезуванню – 1 чол. на суму 0,8 тис. грн.

В районі функціонують районні програми: «Програма протидії захворюванню на туберкульоз у 2013-2016 роках», районна «Програма забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2009-2014 роки», «Програма імунопрофілактики та захисту населення Снігурівського району від інфекційних хвороб на 2010-2015 роки», «Програма репродуктивне здоров'я на період до 2015р.» районна «Програма захисту населення від інфекційних хвороб та поліпшення санітарно-гігієнічної ситуації в Снігурівському районі на 2010-2015рр.»

Проблеми

В галузі охорони здоров'я існує ряд проблемних питань.

1. В Снігурівському районі, в галузі охорони здоров'я залишається гострою проблема кадрового забезпечення закладів охорони здоров'я району. Не вистачає рентгенолога, ендокринолога, анестезіолога, кардіолога.

Щорічно направляться випускники шкіл до середніх та вищих навчальних закладів.

Потребує покращення матеріально – технічна база, ряд відділень (терапевтичне, хірургічне, інфекційне) потребують ремонту, покращення забезпечення медичним інвентарем та медичним обладнанням відділень ЦРЛ, ФАПів.

Цілі та пріоритети

- підвищення якості та доступності медичної допомоги на усіх рівнях, насамперед первинної медико-санітарно;
- зниження загального рівня захворюваності та смертності населення від усіх хвороб, раннє виявлення захворювань, передусім соціально значущих: серцево-судинних, онкологічних, туберкульозу, СНІДу;
- підвищення якості надання медичної допомоги матерям та дітям, поліпшення репродуктивного здоров'я населення;
- створення стимулів для здорового способу життя населення й здорових умов праці.

З метою запобігання випадків материнської та малюкової смертності в районі проведено ремонт пологового відділення, створені індивідуальні пологові зали, які укомплектовані сучасним устаткуванням. Відкрито Центр акушерства та гінекології, що дало змогу зконцентрувати акушерсько-гінекологічну допомогу вагітним, породіллям, новонародженим Снігурівського та Березнегуватського району.

З 2008 року Снігурівській ЦРЛ присвоєно Статус «Лікарня, доброзичлива до дитини», який підтверджено в 2011р.

Заходи та етапи реалізації Програми

І етап (2015 р.)

Підвищення якості та доступності медичної допомоги на усіх рівнях, насамперед первинної медико-санітарної:

- Сприяти проведенню реформування галузі охорони здоров'я шляхом спеціалізації закладів охорони здоров'я, що надають медичну допомогу вторинного рівня, відповідно до організації медичної допомоги (багатопрофільна лікарня інтенсивної допомоги, заклади для проведення планового лікування; заклади для реабілітаційного (відновлювального) лікування; консультативно-діагностичний центр, заклади для надання паліативної допомоги (хоспіси).
- Забезпечити впровадження медичних стандартів (уніфікованих клінічних протоколів) надання медичної допомоги на засадах доказової медицини;
- Забезпечити поліпшення медикаментозного і матеріально-технічного забезпечення галузі охорони здоров'я відповідно до стандартів медичної допомоги із урахуванням необхідності досягнення гарантованого державою

обсягу безоплатної медичної допомоги громадянам у державних і комунальних закладах охорони здоров'я;

Загальне зниження рівня захворюваності та смертності населення від усіх хвороб, раннє виявлення захворювань, передусім соціально значущих: серцево-судинних, онкологічних, туберкульозу, СНІДу

Сприяти виконанню:

- Загальнодержавної та відповідної обласної та районної програми забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2009–2014 роки – протягом року;
- Загальнодержавної та відповідної обласної та районної програми протидії захворюванню на туберкульоз у 2013–2016 роках – протягом року;
- Загальнодержавної та відповідної обласної та районної програми боротьби з онкологічними захворюваннями на період до 2016 року – протягом року;
- Загальнодержавної та відповідної обласної та районної програми імунопрофілактики та захисту населення від інфекційних хвороб на 2009–2015 роки – протягом року;
- Сприяти проведенню широкомасштабної інформаційної кампанії із залученням засобів масової інформації щодо шляхів реформування галузі охорони здоров'я та формування здорового способу життя, залучення засобів масової інформації до пропаганди формування здорового способу життя серед населення – протягом року.

Підвищення якості надання медичної допомоги матерям та дітям, поліпшення репродуктивного здоров'я населення

Виконання державної програми “Репродуктивне здоров'я нації” на період до 2015 року – протягом року;

Виконання Загальнодержавної програми “Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини” на період до 2016 року:

- запровадження профілактичних медичних оглядів дітей шкільного віку у присутності батьків – протягом року;
- впровадження стратегії інтегрованого ведення хвороб дитячого віку – протягом року.

II етап (2015-2016 роки)

Підвищення якості медичної допомоги на усіх рівнях

Необхідно забезпечити:

- перехід до закупівлі державою послуг у закладів охорони здоров'я на контрактній основі; закупівлю обладнання й інших матеріально-технічних засобів, яка здійснюватиметься у тому числі і за рахунок цільових бюджетних програм;
- повсюдне впровадження клінічних протоколів;
- реконструкція очисних споруд Снігурівської ЦРЛ.

Підвищення доступності медичної допомоги на усіх рівнях

Досягатиметься таким чином:

- чітке структурне розмежування первинного, вторинного й третинного рівнів медичної допомоги в нормативних актах;
- структурна реорганізація сфери охорони здоров'я шляхом створення центрів первинної медико-санітарної допомоги;
- розвиток інституту сімейного лікаря на основі зміцнення ролі первинної медичної допомоги;

Поліпшення ефективності державного фінансування

Необхідно провести:

- зміну адміністрування видатків медичних закладів на основі розроблення й впровадження єдиної методики розрахунків медичних послуг, формування системи єдиних національних тарифів, переходу від кошторисного фінансування до самостійного перерозподілу коштів (глобальний бюджет);
- підвищення частки первинної медичної допомоги в загальному обсязі фінансування медичних послуг, стимулювання проведення профілактичних заходів.

Створення стимулів для здорового способу життя населення й здорових умов праці

- перехід до міжвідомчих і міжсекторальних програм формування здорового способу життя й програм здорових умов праці;
- створення умов для здорового способу життя населення за допомогою розвитку інфраструктури для занять масовим спортом та активного відпочинку;

II етап (до кінця 2017 року)

- переведення усіх медичних закладів на систему контрактних відносин між замовником і постачальником медичних послуг;
- запровадження єдиної методики розрахунків вартості медичних послуг, що оплачуються державою;
- підготовка до запровадження обов'язкового соціального медичного страхування;
- придбання стаціонарного рентгенологічного обладнання;
- придбання стаціонарного флюорографічного обладнання.

2.1.1. Оздоровлення дітей та підлітків

Одним із найважливіших стратегічних завдань у сфері соціального захисту дітей є реалізація їхнього права на оздоровлення і відпочинок. Турбота про здоров'я дітей є одним з основних показників ставлення держави до проблем підростаючого покоління.

На виконання Указу Президента України «Про літнє оздоровлення та відпочинок дітей у 2010 році» від 1 червня 2010 року № 657/2010, згідно Закону

України «Про оздоровлення та відпочинок дітей» від 4 вересня 2008 року № 375-VI, в районі створено належні умови оздоровлення та відпочинку неповнолітніх. Створено банк даних дітей соціально-незахищених категорій, які отримують оздоровчі послуги в першочерговому порядку, зокрема, діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування; бездоглядні та безпритульні діти; діти-інваліди; діти, які потерпіли від Чорнобильської катастрофи; діти, які постраждали внаслідок стихійного лиха, техногенних аварій, катастроф; діти з багатодітних і малозабезпечених сімей; діти, батьки яких загинули від нещасних випадків на виробництві або під час виконання службових обов'язків.

Проблеми

Дані державної статистики свідчать про постійне зниження рівня здоров'я населення.

Особливо загрозливим для майбутнього є нинішній стан здоров'я і спосіб життя дітей та молоді.

Кожна п'ята дитина народжується з відхиленнями у стані здоров'я. У 90 відсотків школярів діагностуються різні захворювання. Стійка тенденція до погіршення стану здоров'я дітей зумовлена негативними факторами соціально-економічного, екологічного та психоемоційного характеру. У зв'язку з цим у значної частини школярів спостерігається емоційно-почуттєва, інтелектуальна та вольова недорозвиненість. Вплив постійно діючих факторів ризику, незадовільна екологічна ситуація, ускладнена наслідками Чорнобильської катастрофи, перевантаження, насамперед у шкільному віці, призводять до істотного зниження імунітету та розвитку у дітей хронічних захворювань, що в свою чергу стає причиною загострення проблеми дитячої інвалідності.

Крім того, на молодь негативно впливають проблеми, пов'язані з бездуховністю, бідністю, безробіттям, насильством, відсутністю змістовного дозвілля.

Серед вищезазначених питань особливого значення набуває організація літнього оздоровлення та відпочинку дітей, що має на меті забезпечення поліпшення стану їх здоров'я, відновлення життєвих сил, зайнятості у канікулярний період, запобігання бездоглядності.

Забезпечення якісного оздоровлення та відпочинку неповнолітніх можливе за умов постійного збільшення фінансування та розвитку мережі дитячих оздоровчих закладів.

Цілі та пріоритети

- створення оптимальних умов для безпечного та ефективного перебування дітей у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку;
- створення умов для зміцнення фізичного та психічного здоров'я дітей шляхом належної організації оздоровлення та відпочинку;
- першочергове надання послуг з оздоровлення та відпочинку дітям, які потребують особливої соціальної уваги і підтримки;
- адресність соціальної допомоги, що надається з державного і місцевих бюджетів, на оздоровлення та відпочинок дітей;

• розвиток мережі дитячих оздоровчих закладів, запобігання закриттю, перепрофілюванню, використанню не за призначенням закладів оздоровлення та відпочинку дітей.

Заходи та етапи реалізації програми

На усіх етапах реалізації Програми райдержадміністрація буде працювати над:

- розробкою та забезпечення здійснення заходів, спрямованих на розвиток дитячого оздоровлення та відпочинку, стимулюванням діяльності дитячих оздоровчих закладів оздоровлення та відпочинку;
- вжиттям заходів щодо розвитку різноманітних форм і видів організації оздоровлення та відпочинку дітей (профільні та наметові табори, табори відпочинку з денним перебуванням на базі шкіл, інтернатних, дошкільних, позашкільних, культурно-освітніх і спортивних закладів, туристичні походи і поїздки, літні спортивні змагання, спартакіади, художні, музичні та інші творчі конкурси і фестивалі), постійного збільшення кількості дітей, охоплених організованими формами оздоровлення та відпочинку;
- здійсненням перевірок готовності дитячих закладів оздоровлення та відпочинку до роботи в літній період, а також здійсненням перевірок дитячих оздоровчих таборів упродовж оздоровчої кампанії;
- забезпеченням у першочерговому порядку оздоровленням та відпочинком дітей, які потребують особливої соціальної уваги та підтримки, вихованців дитячих будинків сімейного типу.

Критерії

- Підвищення якості надання послуг з оздоровлення та відпочинку неповнолітніх;
- збільшення кількості дітей які будуть охоплені послугами оздоровлення та відпочинку;
- 100 відсоткове охоплення дітей пільгових категорій оздоровчими послугами.

5.2. Розвиток освіти

Освіта є базовою галуззю для переходу до інноваційної моделі розвитку економіки. Сучасна економіка, ринок праці потребують нової якісної освіти і професійної підготовки. Реалізація завдань, що стоять перед освітянською галуззю району, забезпечується шляхом впровадження заходів щодо поліпшення концентрації наявних організаційних, інформаційних та фінансових ресурсів, спрямованих на оптимізацію мережі навчальних закладів, їх належне матеріально-технічне та якісне кадрове забезпечення.

Дошкільна освіта

На початок 2014/2015 навчального року в районі функціонують 38 дошкільних навчальних закладів, 2 з них у складі НВК. Усього в дошкільних закладах 1510 дітей, що становить 73% від кількості дітей дошкільного віку.

У дитячих садках району виховується 95% дітей дошкільного віку від трьох до 6 (7) років.

У порівнянні з минулим роком показник охоплення дітей дошкільного віку від 3 до 6 (7) років усіма формами дошкільної освіти збільшився на 2 % та становить 98%.

Забезпечено 100-відсоткове охоплення дітей п'ятирічного віку дошкільною освітою.

Шкільна освіта

Мережа загальноосвітніх навчальних закладів у Снігурівському районі в 2014/2015 навчальному році становить 37 закладів, з них: загальноосвітніх шкіл I ступеня – 7, загальноосвітніх шкіл I-II ступенів – 4, загальноосвітніх шкіл I-III ступенів – 23, гімназія – 1, навчально-виховних комплексів – 2.

При цьому, відповідно до розпоряджень голови райдержадміністрації про затвердження мережі загальноосвітніх навчальних закладів не функціонують 5 ЗОШ I ступеня у сільській місцевості у зв'язку з відсутністю на 1 вересня в них учнів. За бажанням батьків діти отримують освіту у ЗОШ I-III ступенів.

Загальна кількість учнів ЗНЗ району 4062, середня наповнюваність класів у сільській місцевості складає 9,9, у міській – 21,2, загальна по району - 12,3.

Зменшення кількості дітей призводить до зменшення середньої наповнюваності класів та шкіл, збільшення кількості загальноосвітніх навчальних закладів з малою чисельністю учнів. Найбільш гостро ця ситуація позначилася на сільських школах.

Аналізуючи наповнюваність шкіл за ступенями, маємо:

- із двох шкіл I ступеня, що функціонують у 2014-2015 навчальному році, одна міська (у 4 класах 101 учень), інша сільська (у чотирьох класах 24 учні, у класі від 5 до 8 учнів),

- із 5 шкіл I-II ступенів лише в одному навчальному закладі наявні всі класи (1-9 кл.), в інших чотирьох є учні, які навчаються за індивідуальною формою через малу кількість учнів (менше п'яти). У двох закладах навчається до 40 учнів (40%), в одному – 45.

- із 25 загальноосвітніх навчальних закладів I-III ступенів 11 закладів мають наповнюваність менше 100 учнів (44%).

Виходячи з наповнюваності шкіл маємо використання проектної потужності шкіл лише на 40 відсотків.

Позашкільна освіта

В районі збережена мережа позашкільних навчальних закладів – Будинок творчості дітей та юнацтва, Станція юних техніків, Спортивна дитячо-юнацька школа, Спортивна дитячо-юнацька школа з дзюдо. У 2014-2015 навчальному році у позашкільних навчальних закладах функціонує 115 гуртків та секцій, які відвідує 1776 дітей та підлітків.

Створюються умови для здобуття позашкільної освіти дітьми, які проживають в сільській місцевості, шляхом відкриття філій, гуртків позашкільних навчальних закладів на базі загальноосвітніх навчальних закладів:

- від БТДЮ на базі Широківської ЗОШ I – III ступенів працює гурток пішохідний туризм, на базі Кобзарцівської ЗОШ I-III ступенів працює гурток плетіння на спицях і гачком, на базі Євгенівського БК фольклорний гурток.

- від ДЮСШ в Євгенівській ЗОШ – працює секція з легкої атлетики;

- від ДЮСШ з дзюдо у Баратівській, Горохівській, Кобзарцівській ЗОШ І-ІІІ ст. - секції з дзюдо;
- від СЮТ у Червонодолинській ЗОШ - авіамодельний гурток, у Тамаринській ЗОШ - гурток інформатики.

Заклади	кількість гуртків (груп)	кількість вихованців
Будинок творчості дітей та юнацтва	59	990
Станція юних техніків	22	330
Дитяча юнацька спортивна школа з дзюдо	18	212
Дитяча юнацька спортивна школа	16	244
Всього охоплено позашкільною освітою	115	1776

Проблеми

Серед найбільш актуальних проблем галузі освіти є такі:
 недостатнє охоплення дітей раннього дошкільного віку дошкільною освітою;
 відсутність достатньої кількості місць у дитячих садках міста;
 актуальним є питання поповнення і оновлення парку шкільних автобусів;
 потребує підвищення рівень впровадження новітніх інформаційно-комп'ютерних технологій у навчально-виховний процес;

потребує поліпшення та розвитку матеріально-технічна база закладів освіти, в технічно незадовільному стані перебуває будівля Будинку творчості дітей та юнацтва;

потребує формування матеріально-технічна база, методичне і кадрове забезпечення, подолання соціальних та професійних стереотипів при впровадженні інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах району;

неефективність використання приміщень навчальних закладів Снігурівського району, фінансових, матеріально-технічних та кадрових ресурсів у зв'язку з низькою наповнюваністю класів у сільських школах

потребує вирішення питання використання та збереження будівель навчальних закладів, які не використовуються через відсутність учнів.

Заходи та етапи реалізації Програми (2015-2017 роки)

Реалізація державних стандартів дошкільної, початкової, базової та повної загальної середньої освіти;

створення сприятливих умов для особистісного становлення та всебічного розвитку кожної дитини дошкільного віку, формування її життєвої компетентності, у тому числі через упровадження різних форм здобуття дошкільної освіти для дітей, які не відвідують дошкільні навчальні заклади;

забезпечення системного психолого-педагогічного та соціального супроводу учнів, насамперед дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку;

поповнення фондів бібліотек загальноосвітніх закладів документами на традиційних та електронних носіях інформації, організація оснащення шкільних бібліотек сучасною комп'ютерною технікою з відповідним програмним забезпеченням, автоматизованою бібліотечно-інформаційною системою, підключенням до мережі Інтернет;

належне оснащення кабінетів природничо-математичних предметів та предмету «Захист Вітчизни» загальноосвітніх навчальних закладів;

створення умов для доступності дітей до якісної позашкільної освіти шляхом відкриття філій позашкільних навчальних закладів, гуртків від них на базах загальноосвітніх навчальних закладів;

поліпшення житлово-побутових умов педагогічних працівників, зокрема, забезпечення молодих спеціалістів житлом;

посилення контролю за прибуттям молодих спеціалістів, які навчалися за цільовими направленнями, до місця роботи, забезпечення їх першим робочим місцем.

Критерії

Реконструкція та відновлення дошкільних навчальних закладів, закритих у попередні роки, відповідно до потреб населення;

ремонт і впровадження енергозберігаючих технологій у загальноосвітніх навчальних закладах;

забезпечення діяльності освітніх округів;

оснащення навчальних закладів сучасними комп'ютерними комплексами та стовідсоткове їх підключення до швидкісних каналів мережі Інтернет;

передбачення щорічної закупівлі за рахунок бюджетів усіх рівнів та за рахунок спонсорських коштів сучасного обладнання кабінетів та технічних засобів навчання;

створення освітнього середовища для задоволення освітніх потреб учнів з особливостями психофізичного розвитку;

закріплення молодих спеціалістів у сільській місцевості шляхом створення відповідних соціально-економічних та побутових умов.

5.3. Подолання бідності, підвищення рівня добробуту та соціальних стандартів, забезпечення зайнятості населення та розвиток системи соціальної підтримки

5.3.1. Подолання бідності, підвищення рівня добробуту, забезпечення зайнятості населення

Створення умов для забезпечення підвищення рівня добробуту громадян та надання соціальної підтримки тим, хто її потребує, є **пріоритетними завданнями органів виконавчої влади** та органів місцевого самоврядування.

Подолання бідності є найважливішим пріоритетом у здійсненні реформ в Україні – соціальній державі, яка має на меті впровадження європейських стандартів життя.

Для аналізу ситуації з бідністю використовуються такі терміни та показники:

бідність – неможливість унаслідок нестачі коштів підтримувати спосіб життя, притаманний конкретному суспільству в конкретний період часу;

глибина бідності – відхилення величини доходів або витрат бідних від визначеної межі бідності;

межа бідності – рівень доходу, нижче від якого є неможливим задоволення основних потреб. Нині межа бідності встановлюється як частка прожиткового мінімуму на одну особу в розрахунку на місяць. На її основі визначаються сім'ї, які належать до категорії бідних;

(згідно з Методикою комплексної оцінки бідності межа бідності визначається на підставі відносного критерію зарахування різних верств населення до категорії бідних, який розраховується за фіксованою часткою середньодушових витрат – 75 відсоткового медіанного рівня сукупних витрат на умовного дорослого);

рівень бідності – питома вага сімей (домогосподарств), у яких рівень споживання (доходів) на одну особу є нижчим від визначеної межі бідності.

Особливе занепокоєння викликає виникнення та поширення **бідності серед працездатного населення**, основними причинами якої є:

- низький рівень оплати праці,
- недоотримання належних сум заробітної плати через порушення норм чинного законодавства щодо оплати праці, зокрема: недотримання мінімальних державних гарантій в оплаті праці, норм Генеральної, регіональної, галузевих угод; наявність заборгованості із заробітної плати;
- безробіття серед економічно активного населення (у тому числі приховане безробіття через запровадження неповного робочого часу, надання відпусток без збереження заробітної плати, тощо);
- тривалий пошук роботи через наявний кількісно-якісний дисбаланс між попитом на робочу силу та її пропозицією, недостатня кількість актуальних вакансій;
- поширення практики неоформлених трудових відносин, що призводить до соціальної незахищеності працівників, зокрема у разі хвороби, нещасного випадку, тощо.

Як наслідок, зазначені причини зумовлюють поширення проявів бідності і серед непрацездатного населення, непрацюючої молоді через незабезпечення достатнього наповнення фондів соціального страхування, державного та місцевого бюджетів, що призводить до надмірного навантаження на них, відсутності ресурсів для реалізації соціальних програм, передбачених законодавством.

Заробітна плата та стан її виплати

За останніми звітними даними середня номінальна заробітна плата штатного працівника січень-вересень 2014 року становила 2342,76 грн., що в 1,9

раз більше прожиткового мінімуму для працездатних осіб (1218 грн.) та порівняно з відповідним періодом 2013 року збільшилась на 0,8 відсотків.

Загальна сума несплаченої заробітної плати в цілому по району за станом на 1 листопада 2014 року становила 173,4 тис.грн. (зростання боргу до початку 2014 року - на 173,4 тис.грн., або на 100 відсотків.). Протягом 2014 року 25 працівників своєчасно не отримували заробітну плату.

Зайнятість населення

Стан використання трудового потенціалу

Середньооблікова кількість штатних працівників на підприємствах, установах, організаціях, що охоплені державним статистичним спостереженням з праці у січні - вересні 2014 року збільшилась порівняно з січнем-вереснем 2013 року **на 317 осіб** і становила **5368 осіб** (у січні-вересні 2013 р. – 5051 особа).

В районі спостерігалось **зниження обсягів неповної зайнятості**. Так, у січні-вересні 2014 року працювали на умовах **неповного робочого часу (тижня)** 278 осіб або 5,2% до кількості працівників, що на 65 осіб менше ніж за цей період минулого року (343 осіб або 6,8%).

У січні-вересні 2013 року та січні - вересні 2014 року у відпустках **без збереження** заробітної плати (на період припинення робіт) працівники не перебували.

Однією з причин запровадження режиму неповної зайнятості на період припинення робіт та з економічних причин є збереження штатних працівників та робочих місць, не нарощування заборгованості з виплати заробітної плати, а також відсутністю фінансової можливості виплати вихідної допомоги при скороченні штатів.

З початку **2014 року** районною робочою групою з легалізації зайнятості **обстежено 486 суб'єктів господарювання**. В результаті проведеної роботи **усунуено 55 порушень** у трудовій сфері.

З метою сприяння укладенню трудових відносин між роботодавцями та найманими працівниками управлінням соціального захисту населення райдержадміністрації проводиться **інформаційно-роз'яснювальна робота** щодо переваг легальної зайнятості та вимог чинного законодавства стосовно укладення роботодавцями трудових відносин з найманими працівниками.

Управлінням соціального захисту населення райдержадміністрації розроблено 350 буклетів з питань праці, переваг легальної зайнятості, які розповсюджено серед найманих працівників та роботодавців. Проведено 43 зустрічі з керівниками підприємств, установ, організацій, фізичними особами-підприємцями, де зосереджено увагу щодо недопущення випадків використання роботодавцями праці найманих працівників без оформлення трудових відносин.

Районним центром зайнятості проводиться інформаційно - роз'яснювальна робота серед безробітних та роботодавців на інформаційних семінарах. Протягом січня — жовтня 2014 року з безробітними проведено 86 семінарів, на яких було присутні 923 особи. Також з роботодавцями та інспекторами ВК проведено 9 семінарів щодо офіційного оформлення трудових відносин та виплати легальної заробітної плати. Залучено до участі 103 роботодавця.

Для привернення уваги громадськості до проблем тіньової зайнятості та підвищення обізнаності стосовно прав і гарантій найманих працівників, у засобах масової інформації району розміщено 7 статей з тематики легалізації зайнятості, районним центром зайнятості розміщено 3 статті на сторінці WEB порталу Миколаївського обласного центру зайнятості Державної служби зайнятості.

Проблеми

Чисельність штатних працівників на підприємствах, установах, організаціях має тенденцію на зниження.

Залишається актуальною проблема нелегальних трудових відносин та, відповідно, тіньової заробітної плати у сфері малого підприємництва.

Зазначені фактори та зниження чисельності наявного населення району негативно впливають на кількість економічно активного населення, яке продовжує знижуватися.

Цілі та пріоритети

2015 рік. Продовжуватиметься процес планового вивільнення працюючих із реального сектора економіки внаслідок скорочення обсягів виробництва, спричиненого обмеженням ринку збуту. Сторони соціального діалогу будуть вживати послідовні кроки щодо зменшення обсягів вивільнення та покращення ситуації на ринку праці.

Вдосконалення законодавчих та нормативно-правових актів, зокрема шляхом внесення змін до законодавства про зайнятість, Кодексу законів про працю, направлених на стабілізацію зайнятості матимуть позитивний результат у середньостроковому періоді.

Прогнозується, що у 2015 році буде створено 200 нових робочих місць. Кількість безробітних осіб, що перебувають на обліку районного центру зайнятості залишиться на рівні 2014 року, і становитиме 2725 осіб.

2016 рік. З 2016 року прогнозується зниження рівня безробіття серед економічно активного населення. Стабілізація ситуації на ринку праці буде пов'язана із зупиненням відтоку інвестиційного капіталу, підтримкою роботи ринкоутворюючих підприємств. Вжиття відповідних заходів закладе підґрунтя для забезпечення зайнятості населення та стимулювання створення нових робочих місць. Кількість безробітних осіб, що перебувають на обліку районного центру зайнятості залишиться на рівні 2015 року, і становитиме 2725 осіб. Протягом 2016 року прогнозується створення 200 нових робочих місць.

2017 рік. Стимулювання попиту на робочу силу, орієнтація економіки на експортне та внутрішнє виробництво шляхом державної підтримки структурних перетворень забезпечуватимуть щороку поступове збільшення кількості створених нових робочих місць. У 2017 році їх кількість становитиме 200 одиниць. Загалом за 2015-2017 роки буде створено 600 нових робочих місць.

Шляхи розв'язання головних проблем розвитку економіки і соціальної сфери та досягнення поставлених цілей.

В умовах очікуваного вивільнення працівників та підвищення рівня безробіття пріоритетними напрямками розв'язання головних проблем стане підвищення рівня матеріального забезпечення осіб, які вивільняються; удосконалення критеріїв масового вивільнення; збільшення обсягів превентивних заходів у період вимушеного скорочення тривалості робочого часу у зв'язку із зупиненням або скороченням виробництва; розроблення та запровадження нових інструментів стимулювання роботодавців до створення нових робочих місць для осіб, які переселяються в іншу місцевість, та соціально вразливих категорій громадян. Низка заходів буде спрямована на запровадження спрощеного порядку ведення бізнесу та розширення можливостей для стимулювання суб'єктів малого бізнесу щодо створення нових робочих місць. Розширення переліку суспільно-корисних громадських робіт для забезпечення тимчасової зайнятості безробітних у період пошуку підходящої роботи, тощо.

В районі буде направлено зусилля органів виконавчої влади на проведення інформаційно - роз'яснювальної роботи з питань дотримання вимог чинного законодавства з праці, переваг легальної зайнятості серед підприємців, найманих працівників, керівників підприємств та в трудових колективах.

5.3.2. Розвиток системи соціальної підтримки та соціального обслуговування

Надання соціальних послуг громадянам похилого віку, інвалідам, особам, які перебувають у складній життєвій ситуації та надання інших соціальних послуг

Проблеми

Актуальним залишається питання створення відділення для стаціонарного та денного перебування дітей - інвалідів при центрі соціальної реабілітації дітей-інвалідів. Необхідно нове приміщення для подальшого розміщення в ньому центру соціальної реабілітації дітей – інвалідів у Снігурівському районі.

Забезпечення безперешкодного доступу осіб з обмеженими фізичними можливостями до об'єктів соціальної інфраструктури

Створено безперешкодний доступ до 304 об'єктів соціальної інфраструктури. Необлаштованими, станом на 1 жовтня 2014 року, залишилися 10 об'єктів. Усунення перешкод для доступу громадян до існуючих приміщень соціально – побутового призначення.

На усіх етапах реалізації Програми необхідно працювати над:

- удосконалення системи опрацювання звернень заявників до органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування за принципом «єдиного вікна» з використанням засобів телекомунікації, за допомогою якої забезпечуватиметься оперативне реагування на звернення громадськості та вирішення порушених у них проблемних питань, проведення їх моніторингу, та прийняття рішень;
- збереження системи соціального обслуговування та надання соціальних послуг на території району та сільських рад;
- створенням безперешкодного доступу осіб з обмеженими фізичними можливостями до об'єктів соціальної інфраструктури;
- забезпеченням надання адресної допомоги особам, які перебувають в складних

життєвих обставинах територіальним центром соціального обслуговування (надання соціальних послуг) у Снігурівському районі.

Заходи та етапи реалізації Програми

(2015.2017 роки)

- залучення додаткових коштів районного, місцевого бюджетів на утримання фахівців із соціальної роботи районного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та відповідних спеціалістів при сільських радах;
- забезпечення безперешкодним доступом об'єктів соціальної інфраструктури для осіб з обмеженими фізичними можливостями та приведення їх у відповідність до державних будівельних норм за результатами щорічної інвентаризації.

Критерії

- імплементація нових підходів у діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань оперативного розгляду звернень заявників за принципом «єдиного вікна» за допомогою засобів телекомунікації;
- забезпечення впровадження механізму електронного урядування в роботу органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування з громадськістю;
- підвищення ефективності державного управління, якості підготовки та прийняття рішень з найважливіших питань державного і суспільного життя з урахуванням думки громадськості;
- створення додаткового механізму інформування громадськості з питань державної соціальної політики;
- підвищення рівня довіри громадян до органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування;
- поліпшення якості надання соціальних послуг дітям – інвалідам центру соціальної реабілітації дітей – інвалідів у Снігурівському районі шляхом створення відділень денного та стаціонарного перебування дітей .

5.4. Підтримка сім'ї, дітей та молоді

5.4.1. Молодіжна політика. Підтримка сім'ї та демографічний розвиток

Кількість багатодітних сімей постійно зростає. Станом на 27.11.2014 року нараховується 609 багатодітних сімей.

З них - 410 сімей, у яких виховується троє дітей; 130 сімей, у яких виховується четверо дітей; 47 сімей – п'ятеро дітей; 13 сімей – шестеро дітей; 7 сімей – семеро дітей; 1 сім'я – дев'ятеро дітей; і 1 сім'я, у якій виховується 10 дітей.

Соціальний захист сімей, які переселилися з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції

За станом на 27.11.2014 на території району перебуває **78 осіб** (51 сім'я, 21 дитина), які переселилися з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції. Крім того, в районі налічується 1 загиблий і 10 поранених та хворих військовослужбовців, які брали участь в проведенні антитерористичної операції. 1 дитина з сім'ї загиблого військовослужбовця на цей час отримала одноразову матеріальну допомогу. Також, розпочато збір документів на щомісячну матеріальну допомогу особам , які

переміщуються з тимчасово окупованої території та районів проведення АТО згідно постанови Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 року № 505 „ Про надання щомісячної адресної допомоги особам, які переміщуються з тимчасово окупованої території та районів проведення АТО для покриття виплат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг”.

Станом на 27.11.2014 р. за призначенням даної допомоги до управління соціального захисту населення райдержадміністрації звернулося 50 сімей, з них допомогу призначено – 39 сім'ям, виплачено – 29 сім'ям.

Соціальний захист окремих категорій сімей забезпечується шляхом їх матеріальної підтримки через надання різних видів державної допомоги

У сфері сімейної політики в районі сформовано банк даних багатодітних сімей, до якого внесено інформацію про 609 багатодітних сімей, де виховується 2131 дитина. За станом на 27 листопада 2014 року видано 601 посвідчення багатодітних батьків та 1424 посвідчень дітей з багатодітних сімей.

Продовжується робота щодо відпрацювання документів на жінок, які претендують на отримання почесного звання «Мати-героїня». В 2014 році почесне звання України «Мати-героїня» присвоєно 16 жінкам, які мешкають у Снігурівському районі.

Центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді забезпечено проведення заходів для дітей, молоді, різних категорій населення, сімей з метою формування відповідального батьківства, пропаганди здорового способу життя, профілактики негативних явищ та соціально небезпечних хвороб.

Так, центром СССДМ проведено 47 інформаційно-просвітницьких заходів для дітей, молоді, різних категорій населення сімей. Заходами було охоплено 1303 особи.

З метою попередження сімейного неблагополуччя центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді спільно з іншими суб'єктами соціальної роботи здійснюють виявлення, облік та надання допомоги сім'ям з дітьми, які опинилися в складних життєвих обставинах (далі - СЖО). Протягом 2013 року на обліку Снігурівського РЦССДМ перебувало 539 сімей, які опинилися в СЖО, в яких виховувалося 1256 дітей. Із них протягом 2013 року за результатами соціального обстеження (інспектування) виявлено 324 сім'ї зі СЖО, в яких виховується 708 дітей. Станом на листопад 2014 року на обліку Снігурівського РЦСС СДМ перебуває 603 сім'ї, які опинилися в СЖО, в яких виховуються 1402 дитини. Із них протягом 2014 року за результатами соціального обстеження (інспектування) виявлено 64 сім'ї СЖО, в яких виховується 146 дітей. Всі сім'ї, які перебувають на обліку охоплені соціальною роботою, спрямованою на соціальний захист та соціальну підтримку.

Соціальний супровід – одна із форм допомоги сім'ям з дітьми, які опинилися в СЖО, в межах якого надаються комплексні соціальні послуги, спрямовані на допомогу у вирішенні та подоланні наявних проблем. Так, із вищевказаних сімей, які були обліковані, під соціальним супроводом спеціалістів центру перебувало: протягом 2013 року – 216 сімей, в яких виховувалось 576 дітей; протягом 2014 року – 186 сімей, в яких виховувалося 478 дітей.

Сім'ї, які знаходились на обліку в центрі та не перебували під соціальним супроводом, отримували допомогу за карткою отримувача послуг.

Цілі та пріоритети

Здійснення заходів, спрямованих на забезпечення соціального та правового захисту сім'ї, у тому числі соціальної підтримки сімей з дітьми, малозабезпечених, багатодітних та сімей, які перебувають в складних життєвих обставинах.

Задоволення соціальних потреб сімей внутрішньо переміщених осіб, військовослужбовців та працівників правоохоронних органів, які брали участь у проведенні антитерористичної операції, за рахунок коштів районного бюджету та коштів бюджетів міської та сільських рад.

Заходи

На усіх етапах реалізації Програми райдержадміністрація буде працювати над:

- задоволенням потреб сім'ї у дошкільних закладах шляхом розвитку мережі дошкільних навчальних закладів (груп), організації різних форм охоплення дітей дошкільною освітою, забезпеченням гнучких режимів роботи відповідно до віку дітей, рівня зайнятості батьків та їх платоспроможності;
- підвищенням престижу сім'ї, посиленням орієнтації на шлюб та відповідальне батьківство шляхом проведення інформаційно-просвітницьких програм, акцій та інших заходів;
- вихованням у дітей та молоді любові до рідної землі та поваги до історичної спадщини свого багатонаціонального народу шляхом залучення їх до участі в обласних культурно-мистецьких заходах;
- здійснення додаткових заходів щодо соціального захисту сімей військовослужбовців, які загинули під час проведення антитерористичної операції, військовослужбовців та працівників правоохоронних органів, які брали участь у проведенні антитерористичної операції, осіб, які переселилися з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції за рахунок коштів районного бюджету та бюджетів міської та сільських рад.

Критерії

- підвищення престижу сім'ї та посилення сімейних орієнтацій населення, зміцнення шлюбу, зниження рівня розлучень;
- збільшення кількості сімей, у яких виховується двоє та більше дітей;
- поліпшення економічних умов функціонування сім'ї;
- розширення можливостей поєднання сімейних обов'язків та професійної діяльності як жінок, так і чоловіків;
- зниження рівня соціального сирітства серед дітей;
- підвищення рівня відповідальності батьків за утримання, виховання та розвиток дітей, їх життя та здоров'я;
- залучення громад до допомоги сім'ям, дітям та молоді;
- збільшення кількості дітей, які будуть охоплені послугами оздоровлення та відпочинку;
- стовідсоткове охоплення дітей пільгових категорій оздоровчими послугами.

- зниження рівня позбавлень громадян батьківських прав та зниження кількості дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

5.4.2. Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків

Незважаючи на розрив кількісного складу між жінками і чоловіками, в районі забезпечено рівність прав та можливостей жінок і чоловіків у працевлаштуванні, просуванні по службі, підвищенні кваліфікації та перепідготовці.

Постійно проводиться інформаційно-просвітницька робота через засоби масової інформації з питань ліквідації всіх форм дискримінації за ознакою статі, подолання стереотипів щодо ролі жінок і чоловіків у сім'ї та суспільстві.

Протягом 9 місяців 2014 року до РЦСССДМ звернулись 1124 клієнта, з них: 673 – жінок та 451 чоловіків. Клієнти отримали 12215 індивідуальних соціальних послуг.

З метою утвердження гендерної рівності, виховання шанобливого ставлення до жінки та підвищення її ролі у суспільстві щороку проводяться відповідні заходи.

Заходи

На усіх етапах реалізації Програми райдержадміністрація буде працювати над:

- підвищенням рівня обізнаності населення стосовно сталих стереотипів у традиційному розподілі гендерних ролей шляхом включення до навчальних програм дошкільних, позашкільних, загальноосвітніх, професійно-технічних закладів дисциплін, тематичних курсів, тренінгів, лекцій, окремих заходів; проведенням семінарів, «круглих столів» та інших заходів;
- зростанням професійної мобільності серед жінок шляхом надання їм профорієнтаційних послуг, проведенням інформаційних семінарів з техніки пошуку роботи та семінарів з питань започаткування та ведення підприємницької діяльності;

5.5. Сприяння культурному розвитку та створення умов для реалізації творчого потенціалу людини

5.5.1. Розвиток культури та збереження пам'яток культурної спадщини

Аналіз соціокультурної ситуації свідчить про те що в районі вдалося зберегти мережу установ культури, забезпечити підтримку діяльності аматорських колективів району.

В районі функціонують 36 бібліотек, (з них 33 бібліотеки знаходяться у сільській місцевості); 36 клубних закладів (з них 35 знаходяться в сільській місцевості); районний народний історико-красознавчий музей, 2 сільські музеї, дитяча музична школа.

На сьогодні мережа клубних закладів не змінилася.

При клубних закладах діють 170 клубних формувань (об'єднують 2003 учасника), 115 аматорських колективів, з них 3 мають звання «народний».

Кількість бібліотечних закладів системи Міністерства культури України не зменшилася.

Інформаційний потенціал бібліотечних закладів Снігурівщини не відповідає вимогам сьогодення: лише 27,7 % бібліотек мають доступ до мережі Інтернет, у сільській місцевості – 24,2%. Середньорічний відсоток оновлення бібліотечних фондів складає лише 0,5 % (за рекомендаціями всесвітньої асоціації бібліотечних працівників щорічне оновлення фондів бібліотек повинно становити не менше 10%).

В районі функціонує дитяча музична школа, яка цілomu задовольняє потреби дітей. Відсоток, охоплених мистецькою освітою від загальної кількості учнів загальноосвітніх шкіл складає 6,7 %.

На даний час на державному обліку в перебуває 181 пам'ятка, з них пам'яток археології – 115, історії – 59, архітектури та містобудування – 7. Пам'ятки археології – найпроблемніші з об'єктів культурної спадщини, межі яких на даний час не встановлено.

Проблеми

В умовах обмеженого фінансування галузі та неузгодженості наявної нормативно-правової бази щодо функціонування закладів культури накопичилося ряд проблем, що потребують невідкладного вирішення. Насамперед, це:

- слабка матеріально-технічна база закладів культури, що значно ускладнює культурне обслуговування населення та надання жителям району якісних послуг;
- відсутність затвердженої базової мережі закладів культури;
- низька інвестиційна привабливість галузі;
- затримки фінансування видатків через відсутність коштів на єдиному казначейському рахунку;
- кадрові проблеми: старіння кадрів, низький соціальний статус працівників галузі;
- відсутність сучасної облікової документації на об'єкти культурної спадщини (з визначеними охоронними зонами), що призводить до знищення пам'яток археології як шляхом грабіжницьких розкопок, так і через проведення сільськогосподарських робіт;
- непривабливість пам'яток історії та архітектури.

Серед чинників, що заважають вирішенню зазначених проблем можна назвати також:

- ріст цін на опалення, комунальні послуги, спеціальне обладнання, устаткування, книжкову продукцію та періодичні видання;
- відсутність фінансування на реалізацію регіональних програм та інноваційних проектів;
- стихійне спорудження пам'яток та встановлення меморіальних дошок, які не несуть ні історичного, ні автентичного значення, без погодження відповідної документації з органами охорони культурної спадщини.

Цілі та пріоритети

- задоволення реальних культурних потреб населення району;
- практична реалізація вимог чинного законодавства України про культуру;
- збереження та розвиток культурного потенціалу району, поліпшення обслуговування населення, просування культурних можливостей у межах країни;
- захист пам'яток культурної спадщини, проведення їх інвентаризації з метою визначення об'єктів, які потребують першочергового проведення дослідницьких, протиаварійних та консерваційних робіт.

Заходи

На усіх етапах реалізації Програми райдержадміністрація буде працювати над:

- збереженням мережі та забезпеченням належних умов функціонування закладів культури району з метою задоволення попиту населення району на культурно-освітні послуги;
- підвищенням інформаційного потенціалу бібліотечних закладів (поповнення бібліотечних фондів документами на паперових та електронних носіях, комп'ютеризація бібліотек та створення Інтернет-центрів) з метою забезпечення інформаційних потреб населення;
- підтримкою діяльності творчих спілок;
- поповненням музейних колекцій, поліпшенням умов їх зберігання та забезпеченням надійної охорони предметів Музейного фонду України, зокрема культурних цінностей національного та світового значення;
- збереженням кращих зразків української національної культури та культур національних меншин, розвиток самобутнього національного мистецтва;
- приведенням навчально-виховного процесу в дитячій музичній школі до сучасних стандартів навчання;
- проведенням ремонтних робіт та реконструкцій приміщень закладів культури;
- забезпеченням закладів і установ культури новим обладнанням, аудіо- та відеоапаратурою, комп'ютерною технікою, комплектами костюмів, інструментами, меблями тощо;
- підвищенням ролі закладів і установ культури серед населення району шляхом проведення районних фестивалів, свят, конкурсів; участі аматорських колективів у всеукраїнських та обласних конкурсах; організації культурно-дозвіллевих програм до пам'ятних та святкових календарних дат.
- інвентаризацією об'єктів культурної спадщини, у першу чергу археологічних, переведення їх території до категорії земель історико-культурного призначення з виготовленням відповідної землевпорядної документації;
- здійсненням наукової паспортизації об'єктів культурної спадщини;
- підвищенням рівня кваліфікації працівників культури.

Критерії

Виконання намічених заходів дасть змогу:

- значно поліпшити стан культурного обслуговування населення Снігурівського району, зокрема у сільській місцевості;
- створити належні умови для збереження і розвитку української та інших національних культур;
- забезпечити збереження об'єктів культурної спадщини району;
- забезпечити реалізацію прав громадян на свободу літературної і художньої творчості, доступності всіх видів культурних послуг і культурної діяльності для кожного громадянина.
- підвищить культурно-освітній рівень громадян в процесі європейської інтеграції.
- Підвищить духовний та культурний рівень суспільства, патріотизм та активність громадян.

5.6. Розвиток фізичної культури та спорту

Реалізація державної політики протягом останніх років обумовила в Снігурівському районі певні позитивні зміни у сфері фізичної культури і спорту. Визначено організаційно-управлінські, нормативно-правові та інші засади її розвитку у нових соціально-економічних умовах. Закріплено прогресивні тенденції з окремих напрямів фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності. Зокрема, збережено ефективну систему проведення обласних, районних спортивних заходів, передусім комплексних та багатоступеневих змагань; зростає кількість громадських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості (товариства, федерації, клуби); приватні структури активно виділяють кошти для забезпечення участі своїх колективів в різноманітних змаганнях.

Снігурівський район має високий спортивний потенціал і посідає одне з провідних місць в області в організації змістовного дозвілля молоді через проведення спортивно-масових заходів, особливо в сільській місцевості. В Снігурівському районі постійно діє ДЮСШ з дзюдо з підготовки спортсменів, які постійно примножують славетні традиції українського спорту і неодноразова піднімали прапор України на міжнародній спортивній арені.

В Снігурівському районі динамічно функціонує фізкультурно-спортивна галузь. Зараз вона налічує 1 районне ВФСТ „Колос” агропромислового комплексу України, працюють фахівці з фізичного виховання в відділі освіти райдержадміністрації, спеціалісти по роботі з молоддю та спорту при міській та сільських радах, 2 ДЮСШ, в 32 загальноосвітніх школах фізичною культурою і спортом займаються 4805 учнів. Ефективно проводить роботу серед ветеранів, молоді і дітей громадська районна організація Федерація футболу; 7 осередків Всеукраїнських федерацій з видів спорту, 15 колективів фізичної культури. Координацію діяльності фізкультурно-спортивної галузі Снігурівщини здійснює відділ культури ,молоді і спорту райдержадміністрації.

Функціонування системи дитячо-юнацького спорту протягом звітнього періоду є досить стабільним. Протягом 2014 року фактів закриття чи перепрофілювання дитячо-юнацьких спортивних шкіл не було.

В Снігурівському районі станом на 01 вересня 2014 року налічується 217 спортивних споруд. При цьому 170 споруд перебуває в підпорядкуванні середніх навчальних закладів, 6- професійного ліцею, 40- сільських рад. В районі діє 1 стадіон з трибунами до 8 тис. місць, в тому числі 26 майданчиків з тренажерним обладнанням, 106 майданчиків, 24 футбольних поля. В районі функціонують 12 приміщень для фізкультурно-оздоровчих занять, в тому числі 7 – з тренажерним обладнанням, 24 спортивні зали площею не менша 162 кв.м.. На Снігурівщині розвиваються олімпійські та не олімпійські види спорту: айкідо, кіокушин карате, традиційне карате, шотокан карате, армреслінг, а також тхеквондо, пожежно-прикладний спорт, Загалом в Снігурівському районі безпосередньо спортом займається близько 4,5 тис. осіб.

Найбільше спортом та фізичною культурою займаються особи у віці від 6 до 30 років. Дітей віком до 6 років фізичною культурою займаються у дошкільних навчальних закладах. Протягом 9 місяців 2014 року за безпосередній участі відділу культури молоді і спорту райдержадміністрації проведено 179 заходів, в т.ч. 30 змагань обласного рівня.

В районі протягом зазначеного періоду проводилися спортивно-масові заходи з метою як найбільшого залучення населення до спорту та поліпшення їх фізичної культури. Традиційно тут проводяться турніри з популярних видів спорту: футбол, футзал, волейбол, настільний теніс, баскетбол, шахи, легка атлетика. Обов'язково проводяться районні етапи Всеукраїнських акцій та обласних змагань: «Мама, тато, я – спортивна сім'я», Олімпійський день бігу, Олімпійський тиждень, Олімпійський урок, «Старти надій», «Козацький гарт», «Олімпійське лелеченя», «Шкіряний м'яч».

Проблеми

Досягнутий рівень розвитку фізичної культури і спорту в районі не забезпечує оптимальної рухової активності кожної людини впродовж усього життя, поліпшення стану здоров'я, профілактики захворювань та фізичної реабілітації.

Лише десять відсотків населення району охоплено регулярною спортивною діяльністю.

Лише кожен п'ятдесятій долучається до участі у спортивних змаганнях загальнодоступного характеру. Недостатня рухова активність громадян у повсякденній діяльності негативно впливає на демографічну ситуацію в районі.

Особливе занепокоєння викликає **погіршення стану здоров'я дітей та підлітків**. Як і раніше, значна кількість дітей має суттєві відхилення у фізичному розвитку. У підростаючого покоління різко прогресують хронічні ревматичні хвороби серця, гіпертонія, неврози, артрити, сколіози, ожиріння тощо.

Недостатніми є обсяги фінансування реконструкції та ремонту існуючих спортивних споруд та матеріально-технічної бази спорту. Не набуло соціально важливого значення вирішення проблем, пов'язаних з нагальною необхідністю створення розгалуженої мережі сучасних спортивних споруд як для потреб спорту вищих досягнень, так і для потреб масового спорту.

Основними проблемними питаннями подальшого розвитку галузі є:

- низький рівень фінансового забезпечення державного та місцевих бюджетів;
- недосконала система пільгового оподаткування для суб'єктів галузі спорту; недостатність ефективних нормативно-правових документів;
- недостатнє забезпечення сучасними спортивними спорудами, спортивним обладнанням та інвентарем;
- низький рівень системи кадрового забезпечення;

Цілі та пріоритети

Основною метою є визначення та забезпечення реалізації першочергових та перспективних заходів, спрямованих на формування в Снігурівському районі національної моделі розвитку сфери фізичної культури і спорту на демократичних та гуманістичних засадах.

Для досягнення мети необхідно вирішити такі основні завдання:

- забезпечити об'єднання зусиль у розвитку фізичної культури і спорту заінтересованих громадських та приватних організацій, широких верств населення району;
- сформуванню у населення району сталі традиції та мотивації щодо фізичного виховання і спорту як важливих чинників забезпечення здорового способу життя;
- удосконалити форми залучення різних груп населення до регулярних та повноцінних занять фізичною культурою і спортом за місцем їх проживання, навчання, роботи та у місцях масового відпочинку через центри фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» ;
- створювати умови для розвитку індивідуальних здібностей спортсменів на всіх етапах багаторічної підготовки;
- сприяти поширенню клубної системи у сфері фізичної культури і спорту;
- забезпечити будівництво, реконструкцію та ремонт спортивних споруд, належне їх обладнання та використання;
- удосконалити економічні засади сфери фізичної культури і спорту, запровадити ефективні моделі нормативно-правового, кадрового, фінансового, матеріально-технічного, наукового, медичного та інформаційного забезпечення.

Заходи та

На усіх етапах реалізації Програми райдержадміністрація буде працювати над:

- приведенням до належного стану існуючої матеріально-технічної бази спорту;
- забезпеченням будівництва, реконструкції та ремонту існуючих спортивних споруд, належне їх обладнанням та використанням, що дасть змогу зменшити травматизм під час спортивних занять;
- підвищенням рівня фізичного виховання у закладах дошкільної, загальноосвітньої, професійно-технічної освіти;
- забезпеченням заняття фізичною культурою і спортом за місцем проживання та у місцях масового відпочинку громадян.

Критерії

Виконання заходів дасть змогу забезпечити:

- запровадження доступних, якісних та різноманітних форм оздоровчих, рекреаційних, реабілітаційних та спортивних послуг для різних груп населення;
- збільшення вдвічі кількості населення, яке регулярно використовує засоби фізичної культури і спорту для проведення активного дозвілля та забезпечення здорового способу життя, що дозволить суттєво зменшити витрати на лікування захворювань, спричинених низькою руховою активністю, та подолання антигромадських проявів, передусім серед молоді;
- удосконалення системи підготовки спортсменів для гідної участі у різного рівня змаганнях, яке сприятиме утвердженню патріотичних почуттів у громадян та підвищенню авторитету Снігурівського району у Всеукраїнському спортивному русі;
- створення додаткової кількості робочих місць у сфері фізичної культури і спорту, підвищення престижності відповідних професій та удосконалення системи підготовки і підвищення кваліфікації фахівців.

5.7. Розвиток житлово-комунального господарства

До основних фондів житлово-комунального господарства належать 115 багатоквартирних житлових будинків; 413 км мереж водопостачання; 7 перекачувальних та підкачувальних насосних станцій водопостачання 164 артезіанських свердловин, 16 шахтних колодязів, чотири резервуари чистої води по 250 м³, 3 бювети для очищення питної води, протяжність каналізаційних мереж – 41,9 км, 2 очисні споруди водовідведення.

За основними підгалуззями фізичний знос основних фондів становить:

житловий фонд - 62 %;

водопровідно-каналізаційне господарство – 69,4 %;

Темпи фізичного зносу основних фондів житлово-комунального господарства мають стійку випереджаючу динаміку по відношенню до темпів їх оновлення, що по суті є основним проблемним питанням, напряду пов'язаним з якістю послуг, рівнем енергозбереження, собівартістю послуг.

Базовою районною Програмою в галузі житлово-комунального господарства є Програма реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2011-2014 роки, затверджена рішенням районної ради від 27.04.2011р № 2.

Поряд з нею діють інші основні профільні районні Програми, а саме:

- Програма забезпечення населення якісною питною водою на 2006-2020 роки в Снігурівському районі, затверджена рішенням районної ради від 16.09.2005 № 6
- Програма поводження з твердими побутовими відходами в Снігурівському районі на період до 2020 року, затверджена рішенням районної ради від 10.03.2011 № 7
- Програма збереження та примноження зелених насаджень населених пунктів Снігурівського району до 2015 року, затверджена рішенням районної ради від 12.07.2012 № 1

Для забезпечення сталого функціонування та поліпшення технічного стану об'єктів житлово-комунального господарства за останні 5 років в галузь спрямовано майже 12 млн.грн., в т.ч. з державного бюджету 7 млн.грн., місцевих бюджетів 5 млн.грн., власних коштів підприємств 0,5 млн.грн.

За рахунок консолідації всіх джерел фінансування вдалося відремонтувати 12 покрівель, здійснити капітальний ремонт, реконструкцію, будівництво майже 12 км водопровідно-каналізаційних мереж влаштувати 3 колективні установки очистки питної води, впровадити 6 станцій частотного регулювання електроприводів агрегатів насосних станцій.

Загальна заборгованість населення за спожиті житлово-комунальні послуги станом на 01.10.2014 становила 0,332509 млн.грн.,

На кінець 2014 року структура основних фондів житлово-комунального господарства включає:

- 115 багатоквартирних житлових будинків, з яких 56 од. мають статус ОСББ, 3 од. – ЖБК,

Питома вага утримання житлового фонду різними організаційно-правовими формами становить:

- ОСББ, ЖБК, – (51.3%);

- комунальні підприємства – 59 од (48.7%).

- 413 км водопровідних мереж, з яких 116,05 км або (28,1%) знаходяться у ветхому стані, 7 насосних станцій водопостачання, 3 пункти доочищення питної води

- 41,9 км мереж водовідведення, з яких 11,1 км або (26,5%) знаходяться у ветхому стані, 1 каналізаційна насосна станція; 2 очисні споруди водовідведення.

- 48 од. місць видалення твердих побутових відходів (ТПВ), загальною площею 58,4 га.

Проектний об'єм місць видалення ТПВ на рік 28,253 тис.т, фактичне заповнення 22,885 тис.т або (81%).

- 62 місць поховання, з яких 60 діючих, 2 од. таких, що припинили поховання.

Проблеми

З 58 населених пунктів району 54, або 93%, забезпечено централізованими системами водопостачання

Рівень забезпечення централізованими системами водопостачання сільських населених пунктів району значно вище середньоукраїнського показника (22%) та сусідніх регіонів: Одеська область (25,5%), Херсонська область (37%), Кіровоградська область (25%), Черкаська область (19%).

Водночас, обмеженість запасів підземних вод питної якості, які зокрема втричі менші від розвіданих запасів підземних вод питної якості в Херсонській області, обумовлює необхідність подальшого розвитку централізованих систем водопостачання з влаштуванням обладнання очистки, підготовки води до показників державного стандарту та контролю її якості.

Поряд з цим, темпи зношення водопровідних мереж від 20 до 90% випереджають динаміку їх оновлення, у зв'язку з чим рівень зносу становить

28,1% що потребує вжиття подальших заходів з реконструкції та капітального ремонту з використанням сучасних технологій і матеріалів.

Заходи

- будівництво систем централізованого питного водопостачання з повним охопленням населення району, та підвищенням рівня водозабезпечення сільських населених пунктів;

- реконструкція існуючих систем водопостачання населених пунктів з використанням сучасного технологічного та енергозберігаючого обладнання, 100% запровадження технологічного обліку відпуску води споживачам та 100% комерційного обліку водоспоживання;

- впровадження колективних установок доочистки питної води в усіх загальноосвітніх школах, дошкільних навчальних закладах, базових установах охорони здоров'я, соціального захисту населення та місцях масового перебування людей;

- впровадження (придбання) лабораторного обладнання з контролю якості питної води для базових підприємств району.

Водовідведення

Проблеми

Як і в цілому по Україні, в Снігурівському районі питання очистки стічних вод відносяться до найбільш проблемних і загострюються в екологічному аспекті через безпосереднє географічне розташування.

Системами водовідведення забезпечено 2 населені пункти (м. Снігурівка та с. Центральне).

Загальна протяжність мереж водовідведення в 9,9 разів менша за протяжність мереж водопостачання і налічує 41,9 км, з яких 11,1 км або 26,5% знаходяться в ветхому та аварійному стані.

Заходи

- добудова очисних споруд у м. Снігурівка

- реконструкція очисних споруд водовідведення виправної колонії № 5 Державної пенітенціарної служби України - впровадження (придбання) для базових підприємств районів області лабораторного обладнання з контролю показників очистки стоків;

- будівництво нових і реконструкція існуючих каналізаційних мереж в населених пунктах району з використанням сучасних технологій і матеріалів;

- впровадження технологічного обліку пропуску стічних вод на діючих очисних спорудах та каналізаційних насосних станціях.

Поводження з твердими побутовими відходами та впровадження технології сміттєсортування та сміттєпереробки

Проблеми

У населених пунктах району щороку накопичується понад 22,885 тис.тн твердих побутових відходів.

Потужності діючих сміттєзвалищ вичерпані на 80-95 %, що обумовлює необхідність перспективного вирішення питань будівництва нових сучасних полігонів поводження з твердими побутовими відходами з технологіями сміттєсортування та сміттєпереробки і впровадження роздільного збору сміття.

Необхідна фінансова підтримка на державному рівні щодо реалізації таких пілотних проектів в сфері поводження з твердими побутовими відходами:

Заходи

обладнання полігонів твердих побутових відходів технологічним обладнанням для зважування сміття та визначення реальних обсягів складування (переробки);

впровадження роздільного збирання сміття, у тому числі небезпечних відходів, у складі твердих побутових відходів з оновленням і розвитком контейнерного парку для збирання ТПВ;

оновлення рухомого складу спецтехніки для вивезення ТПВ;

паспортизація полігонів твердих побутових відходів із вжиттям комплексних заходів з ремонту під'їзних шляхів, обладнання водопостачанням, освітленням, огорожуючими конструкціями та природними захисними зеленими смугами.

Ціноутворення в житлово-комунальному господарстві

Стратегія ціноутворення на житлово-комунальні послуги повинна базуватись на підвищенні відповідальності Національного регулятора – Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг та органів місцевого самоврядування щодо соціальної збалансованості доходів і витрат населення, як основної групи споживачів житлово-комунальних послуг, та недопущення суттєвого випереджаючого темпу зростання тарифів над доходами населення.

Досягнення результатів по беззбитковій діяльності підприємств житлово-комунального господарства з врахуванням фінансової можливості населення по оплаті послуг, повинно реалізовуватись на пріоритетності інтересів територіальних громад, в т.ч. по розподілу бюджетних коштів на питання розвитку об'єктів комунальної власності, відшкодування різниці в тарифах на найбільш енергоємні комунальні послуги.

Заходи

- продовження розвитку форм самоорганізації населення по утриманню житлового фонду (ОСББ, ЖБК), що дозволяє власникам житла самостійно формувати рівень витрат на його утримання та підвищити контроль за цільовим використанням коштів;

- щорічне планування витрат бюджетів органів місцевого самоврядування на перший, після приватизації, капітальний ремонт житлових будинків, де діють або створюються ОСББ, ЖБК;

- встановлення окремих тарифів на вивезення ТПВ, з виключенням цієї складової з тарифу послуг на утримання житлових будинків, споруд та прибудинкових територій;

- консолідація коштів бюджетів органів місцевого самоврядування та суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність в сфері житлово-

комунального господарства на впровадження енергозберігаючих заходів для зниження собівартості послуг;

- забезпечення відшкодування з державного та бюджетів органів місцевого самоврядування різниці в тарифах на житлово-комунальні послуги в разі об'єктивного стримування, в інтересах територіальних громад, їх встановлення на рівні економічно-обґрунтованих витрат;

- недопущення, за рахунок системного спрямування коштів місцевих бюджетів та підприємств житлово-комунального господарства на капітальний ремонт, реконструкцію інженерних систем комунального господарства, непродуктивних втрат холодної, теплоносія через витоки, пошкодження та усунення аварійних ситуацій понад встановлені нормативні терміни;

- запровадження 100% комерційного обліку споживання води, теплової енергії, газу в житловому фонді для забезпечення соціально-справедливих розрахунків;

- використання державного механізму субсидій та компенсацій вартості житлово-комунальних послуг для малозабезпечених верств населення.

Капітальні вкладення і оновлення основних фондів житлово-комунального господарства

Враховуючи, що залучення бюджетних та кредитних ресурсів на розвиток, реконструкцію та капітальний ремонт основних фондів житлово-комунального господарства можливо лише за наявною проектно-кошторисною документацією, яка у відповідності до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 21.12.2001 року № 1764 "Про порядок державного фінансування капітального будівництва" отримала позитивний висновок держінвестекспертизи, органами місцевого самоврядування області створена потужна база проектно-кошторисної документації, яка налічує 250 об'єктів на загальну суму 481,7 млн.грн., в тому числі за напрямками:

- впровадження колективних установок очистки води – 1 об'єкт на загальну суму 350,00тис.грн.;

- будівництво, реконструкція, капітальний ремонт систем водопостачання та насосних станцій - 11 об'єктів на загальну суму 9,718 млн.грн.;

- будівництво, реконструкція, капітальний ремонт систем водовідведення – 3 об'єктів на загальну суму 3,5 млн.грн.;

- реконструкція і капітальний ремонт житлового фонду - 99 об'єктів на суму 54,3 млн.грн.;

- передача гуртожитків з державної форми власності у власність територіальних громад з проведенням капітального ремонту – 14 об'єктів на суму 23,8 млн.грн.

Фінансовою основою діяльності підприємств житлово-комунального господарства є кошти:

- населення, як основного споживача, середньорічний обсяг яких по оплаті послуг становить 900 млн.грн.;

- бюджетів органів місцевого самоврядування, середньорічний обсяг яких становить 120-140 млн.грн.;

- державного бюджету у вигляді субвенції на компенсацію різниці в тарифах, відшкодування пільг, субсидій, компенсацій, на соціально-економічний розвиток територій, видатки фонду регіонального розвитку інші державні бюджетні програми в сфері житлово-комунального господарства;

- кредитні та інвестиційні ресурси, обсяг яких на найближчу перспективу по найбільш потужним підприємствам галузі – МКП «Миколаївводоканал» та ОКП «Миколаївоблтеплоенерго» перевищує 52 млн.дол. США.

- інші інвестиційні ресурси, згідно Закону України “Про державно-приватне партнерство”

5.8. Безпечне довкілля та екологічна політика

Атмосферне повітря.

В Снігурівському районі відсутні підприємства хімічної та вугільної промисловості, тому район не увійшла до переліку регіонів з високим забрудненням атмосфери і рівень техногенного навантаження на навколишнє природне середовище району нижчий, ніж в середньому по Україні. Так, 2013 року у розрахунку на 1 км² території регіону припадало 3,37 т викинутих в атмосферу забруднюючих речовин. В середньому по країні зазначені показники становили 11,3 т.

Значну частку у загальному обсязі викидів в Снігурівському районі складають викиди від пересувних джерел, які щороку зростають внаслідок збільшення кількості автотранспорту та збільшення обсягів перевезень транспортними засобами.

Водні ресурси

Снігурівський район територіально належить до басейнів річок Причорномор'я (100%).

На території району налічується 2 річки -р. Інгулець протяжністю 354 км та р. Висунь протяжністю 196 км та балки (довжиною більше 30 км)

Загальний забір води по району протягом 2012р-105.6 млн.м³ протягом 2013р-107.67 млн.м³

Протягом 2013 року для потреб населення та народного господарства з поверхневих водних об'єктів забрано 106.7 млн.м³ води, що на 5,69 млн. м³ (5.63 %) більше у порівнянні з 2010 роком.

Починаючи з 2010 року на території Снігурівського району не зафіксовано скиди зворотних вод без очистки (аварійні скиди стічних вод).

Проблема забруднення вод Снігурівського району ускладнюється через скид високомінералізованих шахтних вод Кривбасу до р. Інгулець. Аварійний скид високомінералізованих шахтних вод гірничо-рудних підприємств Кривбасу за 22 роки втілюється у планове забруднення вод р. Інгулець, екологічний стан якої створює загрозу не тільки зрошувальним угіддям, але і значно погіршує якість питної води в регіоні (особливо це стосується Снігурівського району, де мешкає 42 тис. населення, які забезпечуються водою із підземних джерел).

Утворення та використання відходів

Протягом дії Програми у 2011-2012 роках за рахунок коштів Державного фонду охорони навколишнього природного середовища з території Снігурівського району на знешкодження за межі України вивезено в 2012 році 12,45 тонн непридатних пестицидів.

Загальний обсяг накопичення відходів в районі становить понад 8124 тис.тн.

Природно-заповідний фонд району

На території Снігурівського району 5 об'єктів природно-заповідного фонду загальною площею понад 57.5га, в тому числі 5-місцевого значення

Проблеми

Незадовільний технічний стан каналізаційних очисних споруд

Однією із головних причин такого становища є те, що очисні споруди та каналізаційні мережі, які у більшості побудовані 30-40 років тому, є морально та фізично застарілими, частина з них знаходиться в аварійному стані.

Необхідна добудова госпобутової каналізації в м. Снігурівка та будівництво очисних споруд Снігурівської ЦРЛ.

Визначення водоохоронних зон та прибережних захисних смуг

Додатково проблему забруднення водних об'єктів ускладнює проведення забудови, розпаювання земель до урізу води та їх сільськогосподарського використання без урахування обмежень діяльності на території водоохоронних зон та прибережних захисних смуг водних об'єктів.

Все перелічене у комплексі негативно впливає на екологічний стан водних ресурсів Снігурівського району

Забруднення вод р. Інгулець високомінералізованими шахтними водами Кривбасу

Щорічний обсяг скиду високомінералізованих надлишкових шахтних вод суттєво не змінюється і залишається на рівні більше, ніж 11 млн. м³.

З метою покращення ситуації, що склалася, спільним наказом Мінпромполітики, Мінекоресурсів та Держагенства водних ресурсів від 09.08.2011 № 232/279/133 затверджено «План заходів щодо поетапного зменшення обсягу скидання надлишків зворотних вод у р. Інгулець та поліпшення якості води у зазначеній річці, Карачунівському водосховищі і на водозаборі Інгулецької зрошувальної системи».

Враховуючи, що згаданим Планом передбачено проведення регулярної промивки дніпровською водою русла р. Інгулець, слід очікувати у майбутньому поступове покращення якості природного фону водного об'єкта в цілому.

2012 року, з метою оздоровлення екосистеми р. Інгулець, за кошти гірничорудних підприємств Кривбасу та державного фінансування з каналу Дніпро-Інгулець подано 120 млн. м³ прісної води.

2013 року, за умов подовження терміну реалізації п. 4.5 згаданого Плану стосовно здійснення екологічного оздоровлення русла річки Інгулець Миколаївською облдержадміністрацією погоджено проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про скидання надлишків зворотних вод у р. Інгулець» та Регламент скидання надлишків зворотних вод гірничорудними підприємствами Кривбасу в період з 01.11.2013 до 01.03.2014.

5.9. Підвищення рівня безпеки життєдіяльності населення

Природна характеристика Снігурівського району

Снігурівський район з районним центром м.Снігурівка обласного підпорядкування, розташоване в південно-східній частині Миколаївської області на відстані 75 км на південно-східній від обласного центра. Місцевість пересічена мережею ярів, балок, долин. Ґрунт чорнозем та піщано-глинистий. Абсолютні оцінки висот в межах 50-120 м над рівнем моря.

По району протікає ріка Інгулець, що бере початок у Запорізькій області і впадає р. Дніпро, з'єднану з Чорним морем. Глибина ріки в межень змінюється від 1,0 до 7,0 м, швидкість течії 0,3-0,7 м/сек. Ріка не судноплавна.

За особливістю природних умов Снігурівський район належить до степової зони.

Поверхня району являє собою рівнину, полого нахилену у південному напрямі. Схили височин густо розчленовані ярами, балками і річковими долинами (місцями кам'яноподібними). По берегах річки Інгулець є відслоєння кристалічних порід. Рельєф південної частини характеризується розвитком широких слабо рознульованих лісових акумулятивних рівнин у поєднанні з окремими зниженнями (подами).

Клімат помірно-континентальний з м'якою малосніжною зимою і жарким посушливим літом. Пересічна температура січня 4-5 С, літня + 21,6 +22,8С період з $t > 10$ С становить 180-185 днів. Кількість опадів за рік 440-470 мм. Максимум випадає влітку у вигляді злив. Висота снігового покриву - 9 – 11 см. З несприятливих явищ клімату спостерігаються суховії - у теплий період року , пилові бурі, посухи – вересень-жовтень; град.

Майже вся територія району розорана природна рослинність переважно різнотравна тимчасово-ковильова. Ліси займають 1,2 % території (5830 га).

Середня температура самого холодного місяця січня – 4 – 5 °С морозу. Абсолютний мінімум температури повітря в цей період складає 30–34 °С морозу. У середньому останні заморозки в повітрі на більшій частині території закінчуються наприкінці квітня. Перші заморозки восени спостерігаються наприкінці вересня. Заморозки спостерігаються щорічно.

У зимовий час часто бувають відлиги, іноді різкі. Підвищення денної температури до +5°С звичайне явище, іноді температура підвищується до +10-+14°С. Різка зміна температури повітря (від морозу до відлиги) часто супроводжується ожеледдю.

Найбільша повторюваність ожеледі в січні - в окремих випадках товщина відкладень ожеледі досягає 40-70мм .

У Снігурівському районі сильна ожеледь буває один раз в 2-3 роки. Ожеледь товщиною 20 мм і більш приводить до аварійних ситуацій на лініях зв'язку, електропередач, порушує виробничу діяльність підприємств основних галузей економіки.

Підтоплення

Підтоплення населених пунктів в Снігурівському районі в 2013-2014 роках не було. Минулий рік характеризувався посухою та незначною кількістю опадів. В зв'язку з цим на теперішній час підтоплення населених пунктів району не виявлено.

При погіршенні погодних умов у вигляді інтенсивного випадку снігу та дощу на території Снігурівського району може призвести до підвищення водозбору з прилеглих територій, що в свою чергу ускладнює паводкову обстановку в проїмі р. Інгулець. Річка Інгулець в межах Снігурівського району протікає по рівнинній місцевості з середніми річними витратами води **8,7 м³/с**, та течією від **0,1 до 0,2 м/с**.

Зменшення витрат води та рівня її на нижньому б'єфі суттєво впливає на підвищення рівня надходження води в проїмі р. Інгулець. Так, в період пропуску льодоходу, витрати води можуть збільшитись. Це приводить до підвищення рівня води в населених пунктах району. Можливе підтоплення населених пунктів від розливів р. Інгулець: с. Василівка, с. Павлівка, с. Ново Петрівка, с. Новотимофіївка, незначній частині м.Снігурівки.

Опади на території району розподілені нерівномірно. Але були дуже дощові роки, коли сума опадів, складала 629-798 мм (1952, 1965, 1977, 1995, 1997р.м.) і дуже сухі, коли опадів випало 221-300мм (1945, 1946,1948,1957.1961,1994 р.р.). Протягом року найбільш значні опади випадають у липні (44-78мм), а найменш у жовтні (22-28мм).

Випадання 50 мм рідких і змішаних (у виді дощу і мокрого снігу) і 20 мм твердих (у виді снігу) опадів за 12 годин і менш є стихійним явищем.

У зимовий період сніговий покрив досягає товщини 10 – 40 см, не стійкий, тривалістю 45-30 діб.

Наприкінці грудня початку січня найбільш ймовірно випадання мокрого снігу, сильна ожеледь.

Середньомісячна та середньорічна кількість опадів (мм)

Місяць, рік	Снігурівка
-------------	------------

Січень	33
Лютий	30
Березень	27
Квітень	34
Травень	46
Червень	62
Липень	55
Серпень	42
Вересень	37
Жовтень	25
Листопад	34
Грудень	41
Рік	466

Майже кожне літо в районі проходять **сильні зливи**, що приводять до полягання сільгоспкультур, змивають родючий шар ґрунту в річку Інгулець, ставки і яри. Узимку сильні снігопади затрудняють роботу автомобільного і залізничного транспорту, ушкоджують лінії електропередач, припиняють роботи на будівельних об'єктах і в комунальному господарстві. У середньому в рік відзначається 8-10 випадків із сильними опадами.

Попередній досвід показує, що при місцевому рівні НС рівень реагування на ситуацію, яка склалася, потребує регіонального рівня (для їх ліквідації) задіються матеріальні та технічні ресурси у обсягах, що перевищують можливості району і складають більш одного відсотка від обсягу видатків бюджетів цих районів.

Моделювання можливої обстановки, пов'язаної з підтопленням.

При опадах

Опади на території району розподілені нерівномірно. За рік в районі випадає 440-470 мм.

У середньому в рік відзначається 8-10 випадків із сильними опадами.

Сильні зливи приводять до полягання сільгоспкультур, змивають родючий шар ґрунту в річку і яри.

При снігопадах

Узимку сильні снігопади ускладнюють роботу систем життєзабезпечення, ушкоджують крони дерев і лінії електропередач, припиняють роботи на будівельних об'єктах і в комунальному господарстві. При підвищенні температури утворюють велику кількість води, яка стікає в річки підвищуючи загальний рівень паводкових вод.

Різка зміна температури повітря та велика кількість мокрого снігу може призвести до сильного налипання снігу (шар мокрого замерзлого снігу на деревах, опорах, дротах і т.п. 35 мм і більше). Це приводить до їх пошкодження.

Значне підняття рівня води в річці Інгулець може призвести до порушень роботи водозаборів КП “Снігурівський комунальник”, в результаті чого погіршується стан питної води. В зону підтоплення можуть потрапити потенційно-небезпечні об’єкти, що призведе до небажаних техногенних наслідків. Підвищення рівня ґрунтових вод на забудованих територіях до глибини вище проектних нормо сушення може призвести до істотного погіршення умов проживання від 100 осіб.

В осінньо-зимовий період при інтенсивних ожеледних відкладеннях, налипанні мокрого снігу на дротах можуть виникнути масові ушкодження і відключення в електромережах і трансформаторних підстанціях. При цьому може бути відключене до 40 населених пунктів. Можливе підтоплення ґрунтовими водами при розтаванні снігу населених пунктів району:

№ п/п	Населений пункт	Ураження території		
		Площа (га)	К-сть садиб	К-сть жителів
1	Червона Долина	7	200	617
2	Вавилове	2	17	54
3	Трудолюбівка	18	40	162
4	Баратівка	5	15	46
5	Киселівка	36	84	248
6	Олександрівка	6	32	98
7	Центральне	6	23	54
8	Шмідтово	2	5	12
9	Новопетрівка	10	49	195
10	Богородицьке	3	15	49
11	Василівка	3,2	22	68
12	Євгенівка	0,5	11	31
13	П.Марьянівка	0,7	19	47
14	Тамарине	25	113	427
15	Широке	12,7	265	795
16	Кобзарці	0,8	4	12
17	Великопілля	2	20	68
18	Новий Шлях	5	17	61
19	Куйбишевське	4,8	24	76
20	І.Кепине	1,4	18	64
21	Павлівка	2,39	9	26
22	Любине	0,1	2	5
23	Садове	1,4	233	726
24	Горохівське	1,35	208	448
25	Новий Шлях	5	17	56
26	Виноградне	2,2	115	384
27	м.Снігурівка	6,6	79	315
Всього по району:		170,4	1656	5144

2.3 Можливі наслідки надзвичайних ситуацій найбільш імовірних для певної території, галузі, об'єкта виходячи з прогнозованих даних та експертних оцінок.

Можливі наслідки у разі виникнення небезпечних метеорологічних явищ

- загибель людей, тварин;
- зруйнування будівель громадського та виробничого призначення, виробничих будівель, споруд (мостових споруд), ліній електропередач, через налипання мокрого снігу обрив електродротів і ліній зв'язку;
- порушення руху автотранспорту, залізничного транспорту.
- вихід з ладу об'єктів житлово-комунального господарства.

Метеорологічні явища	Можливі наслідки
Дуже сильний дощ – 50 мм і більше за 12 годин і більше	Пошкодження вікон приміщень, фруктових дерев (при наявності врожаю), пошкодження або знищення врожаю сільгосппродуктів. Підтоплення ділянок міста та району, підтоплення підвір'їв та підвалів особистих будинків, житлових масивів.
Зливи (30 мм за 1 год.)	Затоплення, підтоплення населених пунктів, будинків, споруд; аварії на каналізаційних мережах
Дощ із снігом	Налипання мокрого снігу, обрив електропроводів і ліній зв'язку
Різка зміна температур	При наявності снігу швидке утворення талих вод, підняття рівнів води в річках.

Електромережі

В осінньо-зимовий та весняно-літній період при інтенсивній ожеледі, налипання мокрого снігу на дротах та сильних вітрах, виникають масові пошкодження і відключення в електромережах і трансформаторних підстанціях. При цьому можуть буту відключені до 40 населених пунктів.

Аналіз минулих років показав, що в період інтенсивних погодних аномалій відключається до 80% трансформаторних підстанцій, на лініях електропередачі руйнуються сотні опор та десятки кілометрів дроту. Проведення першочергових аварійно-відновлювальних робіт енергозабезпечення споживачів району може продовжуватися до кількох днів з великими матеріальними витратами.

Висновок: в залежності від масштабів відключення електропостачання на території району можуть виникнути надзвичайні ситуації від об'єктового до місцевого рівня.

Система каналізації.

Система каналізації м. Снігурівка включає очисні споруди (незавершене будівництво) 2 каналізаційні насосні станції та 40 км каналізаційної мережі. КНС має потужність 0,115 тис. куб. м. за добу, каналізаційний колектор має пропускну спроможність до 40 куб. м. за годину. В зв'язку з тим, що очисні споруди не працюють, побутові каналізаційні стоки виходять на поля фільтрації за межі міста.

Основними чинниками скиду неочищених стоків в річки та на поверхню землі будуть:

- відключення на довгий час електроенергії при відсутності резервних ліній та аварійних електростанцій;
- руйнування напірних та самотічних магістральних колекторів;
- аварії на каналізаційній насосній станції з виведенням із ладу на довгий час насосного обладнання (затоплення машинних відділень, руйнування ємностей для збору стічних вод та інші).

Автомобільні дороги:

Автомобільні дороги загального користування (позаміські) та дороги і вулиці міста є складовою частиною єдиної транспортної системи району.

Автомобільна мережа доріг загального користування в Снігурівському районі складає 291,7 км., у тому числі:

Територіальні дороги 47,1; районні – 119,6 км., сільські – 48,4 км.. З 291,7 км. загальної мережі 119,3 км. автодоріг з удосконаленими типами покриття та 165,5 км з перехідними типами (біле шосе).

Дороги, що знаходяться поблизу водних об'єктів в попередні роки зазнавали підтоплення, що в свою чергу призводить до порушення транспортного сполучення між населеними пунктами та унеможлиблює проїзд оперативних служб до місця виклику.

Водопостачання

В Снігурівському районі централізовано забезпечується питною водою 58 населених пунктів із 58. Централізоване водопостачання в місті здійснює КП “Снігурівський комунальник”. Довжина водопровідних мереж питної води -115 км. Діаметр водопровідної мережі міста від 61 до 219 мм. Джерелом водопостачання є свердловини розташовані за містом.

Виникнення аварій на системі водопостачання м. Снігурівка може привести до незабезпечення питною водою 50 % жителів міста (до 7 тис. чоловік) – регіональний рівень реагування. До таких аварій можна віднести:

- м. Снігурівка – вихід із ладу водозаборів і аварії на водоводах від водозаборів до насосної станції 2-го підйому.

Проблеми

Головними проблемам в сфері захисту населення від проявів надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру є:

1. *Наявність небезпечних гідрологічних процесів на території області.*

Термінового захисту від підтоплення потребують ділянки площею до 170 га з населенням понад 5000 чол.

2. *Повільне виконання завдань щодо формування страхового фонду документації окремими суб'єктами створення страхового фонду документації.*

3. *Відсутність в області підсистеми урядової інформаційно-аналітичної системи з питань надзвичайних ситуацій*

4. *Застаріла система централізованого оповіщення цивільного захисту*

Цілі та пріоритети

Забезпечення комплексного захисту населених пунктів від шкідливої дії вод та небезпечних гідрологічних процесів.

Зниження соціальної напруженості серед населення, що проживає на територіях, які можуть зазнати шкідливої дії вод.

Виконання завдань щодо формування страхового фонду документації.

Створення територіальної підсистеми урядової інформаційно-аналітичної системи з питань надзвичайних ситуацій в миколаївській області.

Модернізація автоматизованої системи централізованого оповіщення систему цивільного захисту області.

Заходи

Успішне запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та ліквідація їх наслідків неможливі без урахування екологічних, соціально-економічних та інших передумов. Одним із напрямків реалізації заходів державної політики у сфері цивільного захисту населення є виконання пріоритетних завдань передбачається в рамках районних програм, а саме:

- Районної цільової програми захисту населення і територій Снігурівського району Миколаївської області від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру на 2014-2017 роки (затверджена рішенням районної ради №3 від 25.12.2013);

- Районної програми створення страхового фонду документації Снігурівського району на 2013-2015 роки (затверджена рішенням районної ради №3 від 20.02.2013);

- Районної цільової соціальної програми забезпечення пожежної безпеки Снігурівського району на 2012-2015 роки (затверджена рішенням районної ради №1 від 23.11.2012).

Критерії

- зменшення збитків від шкідливої дії вод та небезпечних гідрологічних процесів; здійснити відновлення дренажних систем;
- зменшення людських та матеріальних втрат від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;
- зменшення матеріальних витрат, пов'язаних з відновленням матеріальних цінностей внаслідок надзвичайних ситуацій
- зменшення ризику виникнення надзвичайних ситуацій та гарантування високого рівня захисту населення і територій від їх наслідків;
- здійснення автоматизації процесів оперативного реагування на загрозу виникнення або на виникнення надзвичайних ситуацій природного, техногенного та воєнного характеру.

5.9.1. Охорона праці

Аналіз та динаміка стану виробничого травматизму в районі.

Аналіз виробничого травматизму за останні роки свідчить про зниження кількості нещасних випадків на виробництві.

	2011	2012	2013	2014 (9 місяців)
Постраждало на виробництві, всього	2	4	1	1
У т.ч. зі смертельними наслідками	1	-	-	-

Проблеми

Щорічно під час проведення обстежень підприємств, установ, організацій району виявляється значна кількість порушень законодавства та нормативно-правових актів з охорони праці.

Негативно позначаються на стані охорони праці такі фактори:

- недостатнє фінансування заходів з охорони праці;
- відсутність служб з охорони праці на підприємствах району;
- зношеність основних засобів виробництва;
- незадовільні умови праці на окремих підприємствах;
- недостатнє забезпечення працюючих засобами індивідуального та колективного захисту;
- недостатній рівень підготовки працюючих та фахівців з питань охорони праці;
- низький рівень контролю за станом охорони праці на підприємствах.

Заходи

- надання методичної допомоги та консультацій фахівцям з охорони праці підприємств, установ та організацій, забезпечення роботодавців нормативно – правовими актами з питань охорони праці;

- сприяння створенню дієвих систем управління охороною праці на підприємствах району (далі - СУОП), надання практичної допомоги підприємствам, установам та організаціям з питань розробки розділів і положень СУОП та інструкцій з охорони праці;

- забезпечення прав працівників на безпечні умови праці під час укладання колективних договорів та проведення аналізу на їх відповідність чинному законодавству з питань охорони праці при повідомній реєстрації;

- проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи з питань охорони праці через місцеві засоби масової інформації;

- вжиття заходів до якісного проведення атестації робочих місць зі шкідливими умовами праці шляхом надання консультацій підприємствам, установам та організаціям .

Критерії

- зниження рівня виробничого травматизму та смертельних випадків на виробництві, поліпшення стану охорони праці, його контрольованості та прогнозованості, зменшення кількості аварій, нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.

5.9.2. Створення комплексної системи навчання дітей та юнацтва безпеці життєдіяльності

За статистикою, в нашій країні в мирний час нещасні випадки щодня призводять до загибелі 4 дітей, щотижня - цілого класу школярів і щороку - майже двох тисяч юних громадян. Першопричини трагічних наслідків - необережне поводження дітей з вогнем, газом, на воді, внаслідок недостатнього знання елементарних правил безпечної поведінки.

Інформацію про основи безпечної життєдіяльності діти отримують на уроках навчальної програми основ здоров'я, проте шкільна та дошкільна програма не дає максимального результату для освоєння цих знань. Використання різних методів навчання через наочні, демонстраційні, практичні, тренувальні заходи дозволить переступити через внутрішній бар'єр страху, труднощів, незнання, невміння і перейти до оволодіння новими навиками, надасть впевненість у самоврятуванні та рятування інших, при цьому навчить правильно розраховувати свої сили і можливості.

Реалізація заходів Програми, консолідація дій всіх організацій і відомств щодо створення комплексної системи навчання дітей та юнацтва безпеці життєдіяльності зможе знизити показники дитячого травматизму та загибелі.

Заходи

- Вжиття заходів щодо утвердження здорового способу життя шляхом проведення акцій, фестивалів, концертів, конкурсів, семінарів-тренінгів, виставок, засідань за «круглим столом», конференцій, форумів та ін.

- Організація книжкових виставок, презентацій видань про безпеку життєдіяльності, оформлення тематичних стендів.
- Забезпечення співпраці з громадськими організаціями щодо пропагування здорового способу життя.
- Створення належних умов для зміцнення фізичного, психічного та соціального благополуччя дітей та підлітків, розширення їх доступу до спортивних і оздоровчих закладів.
- Відділ освіти райдержадміністрації
- Упровадження проектів та програм, які сприяють просвітницькій роботі серед молоді щодо здорового способу життя.
- Відділ освіти райдержадміністрації
- Вжиття заходів щодо формування у вихованців та учнівської молоді орієнтації на здоровий спосіб життя та захист психічного здоров'я; профілактики алкоголізму, наркоманії, ВІЛ-інфекції, злочинності, а також щодо запобігання насильству над дітьми.

5.10. Розвиток інформаційного простору

5.10.1. Інформаційна сфера

Інформаційна сфера району динамічно розвивається. З року в рік стабільний тираж районної газети, це дозволяє розширювати обсяги суб'єктів інформаційного простору.

Систематичний випуск здійснюється комунальним виданням газети «Вісті Снігурівщини», яка регулярно виходить 1 раз на тиждень.

Районна газета є одним з основних джерел постійного оперативного та об'єктивного інформування населення району про діяльність Президента України, Уряду, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. При цьому увага населення акцентується на позитивних зрушеннях в економіці та суспільно-політичному житті країни, області, району.

Також в 2014 році населенням району було передплачено 24000 примірників газет та журналів, з них 22000 – видань України, 60 – видань СНД, 4580 – обласних газет.

Реалізація державної політики в інформаційній сфері на території району, спрямована на забезпечення доступу громадян до інформації, повного задоволення потреб населення в інформаційній продукції, здійснюється у рамках районної Програми підтримки засобів масової інформації та забезпечення відкритості у діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, яка реалізується з 2004 року.

В останні роки задоволення потреб населення в інформаційній продукції активно здійснюються через інтернет - видання в т.ч. через офіційні сайти райдержадміністрації, районної ради.

В районі здійснює мовлення загальнонаціональні телерадіоорганізацій та 1 суб'єкт кабельного телебачення.

Районна газета є одним з основних джерел постійного оперативного та об'єктивного інформування населення району (зокрема, що проживає за межами районного центру) з актуальних питань соціально-економічного та суспільно-політичного життя району та області, висвітлюють діяльність органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, формують у інформаційному просторі позитивний імідж України.

У районі забезпечено укладання договору на висвітлення діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з редакцією районної газети. На 2014 рік в районному бюджеті було передбачено 99,9 тис.грн. на висвітлення діяльності органів влади.

Реалізація державної політики в інформаційній сфері на території області, спрямована на забезпечення доступу громадян до інформації, повного задоволення потреб населення в інформаційній продукції, та здійснюється у рамках районної Програми підтримки районної газети «Вісті Снігурівщини» на 2012 – 2015 роки та забезпечує відкритість у діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Проблеми

Основною проблемою є низький фінансування районної газети, сприяти модернізації матеріально-технічної бази редакції та послідовне вирішення виробничих та соціальних питань.

2. Організація передплати на району газету та видання області, створення умов для розвитку мережі торговельних об'єктів з продажу друкованих засобів масової інформації.

3. Підвищення якості інформаційного продукту.

Цілі та пріоритети

1. Забезпечення інформаційної безпеки держави на районному рівні;
2. Всебічний розвиток місцевої інформаційної інфраструктури;
3. Задоволення інформаційних потреб громадян усіх соціальних груп;
4. Інформаційна відкритість органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та запровадження її як інструменту обов'язкового і активного інформування громадян про свою діяльність;

5. Впровадження цифрового телебачення на території району;

6. Збільшення кількості передплачених примірників районної газети та обласних видань, збереження та розвиток мережі торговельних об'єктів з продажу друкованих засобів масової інформації

Заходи

2015 рік - реалізація заходів районної Програми підтримки засобів масової інформації та забезпечення відкритості у діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

2015 рік – розробка та прийняття районної Програми підтримки районної газети «Вісті Снігурівщини» на 2012 – 2015 роки 2016-2020 роки;

2015-2017 роки - укладення, фінансування та виконання угод з редакцією районної газети про інформування населення з актуальних суспільно-політичних та соціально-економічних питань;

2015-2017 роки – проведення активної передплатної компанії, збереження та розвиток мережі торговельних об'єктів з продажу друкованих засобів масової інформації в роздріб;

Критерії

Розвиток інформаційної сфери має особливе значення для становлення демократичного інформаційного суспільства. Мас-медіа виступають одним із головних чинників формування громадянського суспільства, утвердження його основних засад та принципів існування.

Реалізація заходів сприятиме:

- подальшому розвитку інформаційного простору району;
- налагодженню системної комунікації «суспільство – засіб масової інформації – влада»;
- задоволенню інформаційних потреб усіх соціальних груп незалежно від віку, статі, статусу, рівня освіти, релігійних, етнокультурних уподобань та інших особливостей.

5.10.2. Видавнича сфера

В районі суб'єктів видавничої сфери немає.

Також проблемою є надання фінансової підтримки місцевим авторам на видання книг.

Проблеми

1. Недостатній рівень забезпечення книжковою продукцією населення сільської місцевості.

3. Відсутність на території району об'єктів книгорозповсюдження комунальної форми власності, зокрема книготорговельних об'єктів КП «Миколаївкнига».

Цілі та пріоритети

1. Розвиток місцевої мережі книгорозповсюдження;

3. Створення умов діяльності КП «Миколаївкнига» в районі щодо відкриття нових книготорговельних об'єктів підприємства на території області.

3. Проведення системних заходів, спрямованих на популяризацію української книги та читання, зокрема, проведення виставок, конкурсів, пропагування української книги через засоби масової інформації.

Заходи

2015 рік – розробка та прийняття районної Програми підтримки вітчизняного книговидання, книгорозповсюдження та популяризації української книги у районі на 2016-2020 роки;

2015-2017 роки - надання фінансової допомоги місцевим авторам у виданні книг (видання за кошти районного бюджету не менше 3 назв книг щороку);

2015-2017 роки – заохочення розвитку КП «Миколаївкнига», зокрема відкриття у сільській місцевості книжкових магазинів комунальної власності та створення на їх базі соціально-культурних об'єктів з популяризації книги та читання.

Критерії

Реалізація протягом 2015 – 2017 років заходів Програми підтримки вітчизняного книговидання, книгорозповсюдження та популяризації української книги сприятиме:

- збільшення кількості назв і тиражу книг, які видаються у місцевих видавництвах,
- поліпшення якості поліграфічного виконання книг;
- наповненню інформаційного простору Снігурівщини суспільно важливою книжковою продукцією;
- підвищенню інтересу громадян до вітчизняних книжкових видань та читання.

VI. Збереження та розвиток територій

6.1. Забезпечення комплексного розвитку району

З метою стимулювання розвитку міста Снігурівка та сільських населених пунктів, як складових народногосподарського комплексу району, існує система моніторингу показників соціально-економічного стану міста Снігурівка та сільських населених пунктів.

За даними розрахунків визначається рейтинг міста та сільських населених пунктів за окремими сферами соціально-економічного розвитку, а також загальний рейтинг.

Оцінка проводиться щокварталу на підставі показників окремих сфер соціально-економічного розвитку міста та сільських населених пунктів району, які надаються структурними підрозділами райдержадміністрації та підрозділів територіальних органів міністерств, інших центральних органів виконавчої влади згідно з розподілом обов'язків.

Результати моніторингу та комплексної оцінки обговорюється на колегіях та нарадах з міським та сільськими головами та направляється міському та сільськими головами для вжиття заходів щодо покращення соціально-економічного стану відповідної територіальної одиниці.

В районі здійснюється постійний контроль за виконанням заходів щодо економічного та соціального розвитку району, надаються конкретні протокольні доручення колегій районної державної адміністрації.

Також в районі **щорічно здійснюється оцінка внутрішньорегіональної диференціації соціально-економічного розвитку** стану міста Снігурівка та сільських населених пунктів.

Основною причиною диференціації є неоднорідність соціально-економічного простору району, а саме суттєва різниця економічного потенціалу міста та сільських населених пунктів, складу та обсягів природних ресурсів, рівня розвитку технічної бази виробництва, виробничої інфраструктури, стану основних фондів, рівня інвестицій, щільності населення, наявності трудових ресурсів тощо.

Асиметрія серед населених пунктів району пояснюється тим, що у м. Снігурівка зосереджено значну частку підприємств, які за рахунок власних коштів здійснюють інвестування у реконструкцію, розширення та модернізацію підприємств. Так у 2013 році у місті відкрито два супермаркети по продажу продовольчих, будівельних, господарських та інших промислових товарів – «АТБ» та «33кв.м». Провели реконструкцію своїх підприємств підприємства по виробництву хлібобулочних виробів – ПП ВТФ «Снігурівський каравай» та ФОП Дургун Мустафа.

Одним із головних чинників, що призвели до диференціації, є зменшення обсягів виробництва та відсутність вільних обігових коштів. Така ситуація пов'язана із кризовими явищами в економіці в цілому, зокрема, відсутністю фінансування та нестачею замовлень на виконання будівельних робіт, високі процентні ставки по кредитах, що вплинуло на скорочення показників будівельної діяльності у цей період.

Комплексна оцінка та оцінка внутрішньорегіональної диференціації соціально-економічного розвитку міста та сільських населених пунктів Снігурівського району виявляє ряд проблемних питань у соціальному та економічному розвитку міста та сільських населених пунктів на вирішення яких необхідно спрямувати зусилля усіх гілок влади.

Проблеми

Найактуальнішою проблемою залишається диспропорційність економічного та соціального розвитку міста та сільських населених пунктів району, яка відображає загальнорайонний та загальнонаціональні тенденції розвитку країни в умовах глобальних світових економічних процесів.

Результати розрахунків оцінки результатів діяльності Снігурівської міської ради та сільських рад району оцінки внутрішньорегіональної диференціації соціально-економічного розвитку міста та сільських населених пунктів свідчать, що найбільші диспропорції спостерігаються у сфері реального сектора, інвестиційної діяльності.

Цілі та пріоритети

Головним завданням регіональної соціально-економічної політики залишається максимально повне використання потенціалу міста та сільських населених пунктів з урахуванням природних, економічних, історичних, культурних, соціальних та інших особливостей, підвищення конкурентоздатності територій району.

Основними напрямами роботи є:

- створення умов для постійного розширення використання місцевих ресурсів - робочої сили, акумулюванні на місцевому рівні капіталу, підприємницького потенціалу та ін.;
- формування місцевого потенціалу для зростання конкурентоспроможності адміністративно-територіальних одиниць району.

Основними пріоритетами з метою вирівнювання диспропорцій соціально-економічного розвитку у Снігурівському районі є:

- сприяння проведення робіт з реконструкції та модернізації обладнання, реалізації інвестиційних та інноваційних проектів направлених на оновлення та підвищення конкурентоспроможності продукції;
- вирішення проблемних питань в окремих бюджетоутворюючих підприємствах, зокрема нарощування сировинної бази для підприємств харчової промисловості, розширення ринків збуту;
- стабілізацію та відновлення роботи підприємств харчової промисловості, а також розвиток сфери послуг в сільських районах;
- створення сприятливого інвестиційного клімату, сприяння залученню інвестицій, як вітчизняних, так і іноземних в економіку району;
- впровадження заходів щодо активізації інноваційної діяльності підприємств, установ та організацій району з метою підвищення конкурентоздатності продукції, можливості виходу на нові ринки збуту;
- впровадження спрощених механізмів започаткування і виходу з бізнесу у сфері підприємництва, впровадження підтримки, орієнтованої на виробничу та інноваційну сфери;
- контроль за додержанням законодавства про оплату праці суб'єктами господарювання, дотриманням графіків погашення заборгованості із заробітної плати;
- посилення роботи щодо легалізації зайнятості та заробітної плати;
- створення туристичного продукту району, природно-заповідного і природоохоронного фонду району з урахуванням соціально-економічних потреб населення, створення умов для залучення іноземних інвестицій у туристичну галузь району, підвищення іміджу Снігурівського району.

Заходи

Система заходів базується на оцінці розвитку адміністративно-територіальних одиниць для визначення пріоритетів розвитку міста та сільських населених пунктів району та забезпечення максимального використання конкурентних переваг.

На усіх етапах реалізації Програми (2015-2017 роки) основні зусилля райдержадміністрації будуть спрямовані на:

- **проведення щоквартально комплексної оцінки** соціально-економічного розвитку міста та сільських населених пунктів району та здійснення аналізу існуючих негативних тенденцій економічного і соціального розвитку міста та сільських населених пунктів району;
- **розроблення комплексу заходів** щодо вирішення проблемних питань міста та сільських населених пунктів району на рівні адміністративно-територіальної одиниці району.

Критерії

Головним критерієм регіонального розвитку має бути позитивна динаміка соціальних, економічних, гуманітарних процесів адміністративно-територіальних одиниць району, а саме:

- **підвищення конкурентоспроможності** та інвестиційно-інноваційної активності міста та сільських населених пунктів та району в цілому;

- **зменшення асиметрії** у соціально-економічному розвитку адміністративно-територіальних одиниць району;
- **створення умов для забезпечення зайнятості населення**, створення нових робочих місць та підвищення рівня життя у відсталих районах та містах обласного значення району.

6.2. Бюджетна політика

Аналіз і динаміка розвитку місцевих бюджетів

Зміцнення ресурсної бази місцевих бюджетів, забезпечення ефективного використання бюджетних коштів, впровадження соціальних, економічних і демократичних стандартів життєдіяльності людини, при цьому недопущення розбалансування бюджету, - є шлях до динамічного розвитку регіону і, зокрема, місцевих бюджетів району.

В цілому в 2014 році очікуються надходження до загального та спеціального фондів в сумі 34202,7 тис.грн., що на 142,8 тис.грн., або 0,4 відсотка більше попереднього року. Надходження податків і зборів до загального фонду місцевих бюджетів району 2014 року за очікуваними даними зростуть порівняно з 2012 роком на 1898,6 тис.грн., з 2013 роком - на 631,5 тис.грн., або на 6,5 та 2,1 відсотка відповідно.

Соціально-економічний розвиток Снігурівського району став чинником збільшення доходів загального фонду зведеного бюджету району в розрахунку на душу населення. Якщо у 2012 році доходи на одного жителя становили 698 грн., 2013 – 735 грн. то в 2014 році очікуються на рівні 756 грн.

Має тенденцію росту обсяг видатків загального фонду місцевих бюджетів району, який очікується виконати у 2014 році в сумі 181123 тис.грн., що порівняно з 2013 роком більше на 12329 тис.грн., або на 7,3 %.

В цілому пріоритети місцевих бюджетів були націлені на недопущення розбалансування бюджету, вчасне виконання взятих зобов'язань, насамперед соціального характеру.

2014 року, в умовах обмеженості фінансового ресурсу місцевих бюджетів району, жорсткого підходу до планування та виконання бюджетів, за рахунок коштів районного бюджету на фінансування програм, затверджених районною радою, планується використати 2277,6 тис.грн., що порівняно з 2013 роком більше на 133,7 тис.грн.

Зокрема, за рахунок коштів районного бюджету передбачено видатки на реалізацію програми «Турбота» в частині надання одноразової матеріальної допомоги учасникам бойових дій у роки Великої Вітчизняної війни та у роки війни з Японією в сумі 27,5 тис.грн., на одноразову допомогу сім'ям загиблих, померлих учасників бойових дій та інвалідам війни в Афганістані - в сумі 11,6 тис.грн., одноразову матеріальну допомогу постраждалим унаслідок Чорнобильської катастрофи - в сумі 3,6 тис.грн. та на виплату

щомісячної допомоги учасникам бойових дій в Афганістані та на території інших держав, визнаних інвалідами I та II груп загального захворювання та сім'ям загиблих воїнів-афганців в сумі 13,9 тис.грн., на матеріальну допомогу малозабезпеченим верствам населення 36,5 тис.грн.

Водночас, маючи недостатню фінансову базу, це не дає змоги місцевим бюджетам району соціально-економічно розвиватись, що призвело до забезпечення лише фінансування захищених статей видатків та першочергових видатків та до неспроможності здійснювати інвестиційні проекти в частині розвитку територій відповідних бюджетів.

Тобто, незважаючи на впровадження позитивних заходів, які мали місце, є ряд проблем, розв'язання яких потребує нарощення фінансового ресурсу і проведення ряду системних реформ.

Проблеми

Накопичилося ряд проблем, які кожного року, починаючи з формування та річного виконання місцевих бюджетів, не вирішуються і потребують врегулювання, зокрема:

- недостатній рівень власної дохідної бази місцевих бюджетів району;
- високий рівень дотаційності місцевих бюджетів, що ставить у залежність місцеві бюджети від державного бюджету, це стримує розвиток адміністративно-територіальних одиниць району;
- незабезпеченість у повній мірі доходами та залежність від надходження дотації з державного бюджету є прямим чинником, що підвищує уразливість діяльності бюджетних установ та закладів, проведення ефективних заходів у частині матеріально-технічного забезпечення з урахуванням європейських стандартів;
- обмеженість ресурсів для регіонального інвестиційного розвитку.

Така ситуація не дозволяє органам місцевого самоврядування, органам виконавчої влади відчувати себе фінансово самостійними, не сприяє виникненню у них необхідних стимулів забезпечення відповідного управління бюджетами і проведення економічної політики, спрямованої на стимулювання ділової активності.

Цілі та пріоритети

Місцеві бюджети забезпечують фінансування господарського і культурного будівництва, що здійснюються органами місцевого самоврядування.

На нинішньому етапі розвитку економіки все більшої гостроти набуває необхідність докорінного реформування бюджетних взаємовідносин як за доходами, так і за витратами на рівні місцевих бюджетів та державного бюджету, на часі зміна умов їх формування і виконання суттєво позначиться на збалансованості бюджетної системи, фінансовій стабільності в цілому.

Цьому буде сприяти внесення змін до Бюджетного кодексу України, що призведе до:

забезпечення фінансової спроможності органів виконавчої влади, відповідальності за реалізацію державної регіональної політики, законності та

відповідальності під час здійснення за участю органів місцевого самоврядування дій, пов'язаних з регіональним та місцевим розвитком, а також виконання відповідних державних зобов'язань, що передбачає формування джерел фінансування проектів регіонального розвитку на середньостроковій основі;

управлінських, організаційних та фінансових можливостей стимулювання співробітництва територіальних громад на міжрегіональному рівні для розв'язання спільних проблем розвитку органами місцевого самоврядування;

зростання ефективності бюджетних коштів, в основу якої покладено програмно-цільові принципи діяльності бюджетних установ, включаючи розширення їх самостійності та посилення відповідальності за прийняті рішення;

прийняття подальших рішень щодо розвитку соціальної сфери, які не повинні зводитися до механічного нарощування витрат;

проведення видатків місцевих бюджетів на виконання програм, які віддзеркалюють політику держави щодо збереження і розвитку людського та соціального капіталу шляхом підвищення ефективності та стабільності соціального захисту, поліпшення якості та доступності освіти, медичного обслуговування, забезпечення населення житлом.

Заходи

Насамперед, децентралізація влади і суттєве розширення повноважень територіальних громад, що передбачає перерозподіл завдань, повноважень і ресурсів на національному, регіональному та місцевому рівнях, підвищення фінансової самостійності місцевих бюджетів, зміцнення матеріальної та фінансової основи місцевого самоврядування. Цьому сприятиме внесення змін до Бюджетного кодексу України, що призведе до:

- стимулювання громад до об'єднання та формування спроможних територіальних громад через механізм переходу бюджетів об'єднаних громад на прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом, наділення таких громад повноваженнями, рівнозначними повноваженням міст обласного значення, позбавлення права на виконання делегованих державою повноважень органів місцевого самоврядування в селах, селищах, містах районного значення, що не об'єдналися;

- надання бюджетної автономії місцевим бюджетам та підвищення їх фінансової самостійності, спроможності територіальних громад до розвитку;

- розширення наявної дохідної бази місцевих бюджетів, що дасть можливість здійснювати видаткові повноваження у соціально-культурній сфері та чіткий розподіл компетенцій, які сформовані за принципом субсидіарності;

- підвищення рівня доступу населення, насамперед віддалених та малозаселених територій, до основних адміністративних та інших послуг;

- активізація територіальних громад, стимулювання місцевого розвитку через пошук додаткових внутрішніх ресурсів на засадах державної підтримки місцевих процесів;

- запровадження механізму постійної координації виділення ресурсів на трирічній основі з метою підвищення ефективності їх використання для розв'язання конкретних проблем регіонального та місцевого розвитку, визначених у відповідних стратегіях;

- оцінка обсягу запланованих бюджетних видатків, зростання відповідальності за достовірність фінансово-економічних обґрунтувань;

- вдосконалення технологій формування та виконання бюджетів;

- застосування прозорих принципів оптимізації витрат у рамках чинного законодавства;

- розвиток системи моніторингу якості фінансового менеджменту, здійснюваного головними розпорядниками бюджетних коштів з метою підвищення їх відповідальності за досягнення встановлених показників;

- проведення оптимізації бюджетної мережі та використання бюджетних коштів.

Критерії

Подальше удосконалення бюджетного та податкового законодавства, що призведе до:

1. бюджетної автономії місцевих бюджетів та підвищення їх фінансової самостійності;

2. наявності дохідної бази місцевих бюджетів;

3. децентралізації видаткових повноважень у соціально-культурній сфері та чіткий розподіл компетенцій, сформований за принципом субсидіарності;

4. визначення механізму розподілу та використання нових субвенцій у розрізі адміністративно-територіальних одиниць;

5. встановлення нової системи вирівнювання за закріпленими загальнодержавними податками (податку на прибуток та податку на доходи фізичних осіб) – залежно від рівня надходжень на одного жителя;

6. надання права самостійного вибору установи (в органах Казначейства чи установах банків) з обслуговування коштів бюджету розвитку місцевих бюджетів та власних надходжень бюджетних установ;

7. спрощення процедури надання місцевих гарантій та здійснення запозичень від міжнародних фінансових організацій;

8. забезпечення ефективної взаємодії між державними органами, органами місцевого самоврядування, приватними суб'єктами господарювання та інститутами громадянського суспільства на засадах державно-приватного партнерства для забезпечення успішної реалізації проектів, спрямованих на розвиток регіональної інфраструктури, підвищення якості життя населення, покращення стану навколишнього природного середовища.

Підвищення фінансової спроможності органів місцевого самоврядування шляхом:

збільшення надходжень податків і зборів загального фонду на душу населення: 756 гривень до очікуваних надходжень у 2014 році, 2015 рік – до 790,0 грн., 2016 рік – до 840,0 грн., 2017 рік - до 910,0 грн.;

підвищення ефективності бюджетної політики, оптимізація використання бюджетних коштів; забезпечення доступності та якості наданих бюджетних послуг; збільшення соціальних витрат місцевих бюджетів на:

дошкільну освіту із розрахунку на одну дитину, що відвідує дошкільний навчальний заклад: 2015 рік – до 9 347 грн., 2016 рік – 10 226 грн., 2017 рік – 10 880 грн.;

загальну середню освіту із розрахунку на одного учня загальноосвітніх шкіл: 2015 рік - 8 798 грн., 2016 рік – 9 625 грн., 2017 рік – 10 241 грн.;

охорону здоров'я із розрахунку на одного жителя: 2015 рік – 551 грн., 2016 рік – 602 грн., 2017 рік – 641 грн.;

соціальне забезпечення із розрахунку на одного підопічного: 2015 рік – 1455 грн., 2016 рік – 1592 грн., 2017 рік – 1694 грн.;

культуру та мистецтво із розрахунку на одного жителя: 2015 рік – 178 грн., 2016 рік – 194 грн., 2017 рік – 207 грн.;

фізичну культуру і спорт із розрахунку на одного жителя: 2015 рік - 29 грн., 2016 рік – 32 грн., 2017 рік – 34 грн.

VII. Приватизація та управління майном

7.1. Управління майном спільної власності територіальних громад району.

На кінець 2014 року загальна кількість установ, організацій, підприємств, що перебувають у спільній власності територіальних громад Снігурівського району складає 61 одиницю. Щороку проводиться інвентаризація майна спільної власності територіальних громад Снігурівського району, як господарських підприємств, так і бюджетних установ.

У межах наданих повноважень здійснюється ведення бази даних майна та проведення аналізу правомірності продажу, списання з балансу юридичних осіб спільної власності територіальних громад Снігурівського району основних засобів.

З метою здійснення в межах, встановлених законодавством, контролю за ефективністю використання і збереження майна спільної власності територіальних громад Снігурівського району, постійно здійснюється обстеження майна суб'єктів спільної власності територіальних громад Снігурівського району

За результатами проведеної роботи виявлено, що значна кількість об'єктів спільної власності територіальних громад Снігурівського району не мають технічної документації на будівлі та земельні ділянки.

Станом на 01.12.2014 року перебуває 3 комунальних підприємств, що перебувають у спільній власності територіальних громад Снігурівського району.

Про хід приватизації майна спільної власності територіальних громад Снігурівського району

Робота з приватизації майна спільної власності територіальних громад Снігурівського району у 2010-2014 рр. не проводилась, не передбачено також приватизація і в 2015 році.

Стан орендних відносин спільної власності територіальних громад Снігурівського району.

Відділом з питань управління комунальної власності районної ради проводиться робота з підприємствами установами, організаціями спільної власності територіальних громад Снігурівського району щодо погашення боргу за оренду. Так, до прокуратури Снігурівського району Миколаївської області районною радою кожен місяць надається інформація про стан заборгованості орендарів нерухомого майна спільної власності територіальних громад Снігурівського району зі сплати орендної плати для вжиття заходів прокурорського реагування.

Проблеми

Аналіз фінансово-господарської діяльності комунальних підприємств спільної власності територіальних Снігурівського району за декілька останніх років дає підстави визначити такі тенденції:

- відсутність у підприємств спільної власності територіальних громад Снігурівського району ефективної стратегії розвитку, як наслідок, низька рентабельність їх діяльності. Так, Снігурівська районна друкарня, яка стала нерентабельним комунальним підприємством, була ліквідована;
- наявність суб'єктів спільної власності територіальних громад Снігурівського району, які не мають правовстановлюючих документів на нерухоме майно та земельні ділянки;
- відсутність достатнього контролю з боку керівників за майном, що перебуває на балансі підприємств (установ, організацій) спільної власності територіальних громад Снігурівського району.

Цілі та пріоритети

Цілями та пріоритетами управління майном спільної власності територіальних громад Снігурівського району є:

- формування та уточнення реєстру нерухомого майна спільної власності територіальних громад Снігурівського району;
- посилення контролю з боку органів управлінь відповідних комунальних підприємств (установ, організацій) щодо раціонального, ефективного використання та збереження майна спільної власності територіальних громад Снігурівського району;
- забезпечення оформлення правовстановлюючих документів (свідоцтва про право власності на нерухоме майно, технічний паспорт, державний акт на право постійного користування земельною ділянкою) на об'єкти спільної власності територіальних громад Снігурівського району;
- досягнення оптимальної частки підприємств (установ, організацій), які є соціально значимими або спеціалізованими і забезпечують спільні інтереси територіальних громад району, та забезпечення ефективного управління цією часткою, а щодо інших суб'єктів – прийняття відповідних

управлінських рішень (ліквідація, реорганізація, приватизація, оренда, концесія, передача тощо);

- майнові операції, які здійснюються з об'єктами спільної власності територіальних громад Снігурівського району, не повинні ослаблювати економічних основ місцевого самоврядування, зменшувати обсяги надходжень коштів до бюджету та погіршувати умови надання послуг населенню;
- розробка інвестиційних програм з метою підтримки та розбудови суб'єктів комунальної власності.

Критерії

- забезпечення захисту майнових прав спільної власності територіальних громад Снігурівського району, у тому числі шляхом оформлення правовстановлюючих документів;
- забезпечити підвищення ефективності використання комунального майна шляхом передачі його в оренду фізичним та юридичним особам;
- досягнення оптимальної частки спільної власності територіальних громад Снігурівського району в економіці району й забезпечення ефективного управління цією часткою;
- забезпечення максимального поповнення доходної частини районного бюджету та бюджетів балансоутримувачів від використання майна спільної власності територіальних Снігурівського району.

7.2. Фінансування заходів з управління майном спільної власності територіальних громад Снігурівського району.

Фінансування заходів з управління майном спільної власності територіальних громад Снігурівського району на 2015-2017 роки передбачати щорічно в межах бюджетного ресурсу та з урахуванням планових надходжень із законодавчо визначених джерел фінансування, та затверджених відповідними рішеннями Снігурівської районної ради.

Використання коштів здійснюватиметься за такими напрямками:

Підтримка та розбудова підприємств, установ та організацій спільної власності територіальних громад Снігурівського району, а саме:

- проведення інформаційно-пропагандистської та рекламної діяльності з питань управління майном спільної власності територіальних громад Снігурівського району, в тому числі з питань передачі в оренду майна;
- здійснення оплати послуг сторонніх осіб, залучених до роботи, пов'язаної з: оцінкою та її рецензуванням, виготовленням та оформлення технічної і правовстановлюючої документації на об'єкти спільної власності територіальних громад Снігурівського району;
- забезпечення оплати нотаріальних, аудиторських, архіваріусних, палітурних та інших послуг пов'язаних з питаннями управління майном спільної власності територіальних громад Снігурівського району;
- здійснення процедури ліквідації або реорганізації підприємств спільної власності територіальних громад Снігурівського району відповідно до вимог чинного законодавства;

- забезпечення захисту майнових прав спільної власності територіальних громад Снігурівського району в установленому чинним законодавством порядку;
- здійснення контролюючих заходів щодо використання комунального майна (обстеження майна);
- забезпечення оплати поштових послуг, пов'язаних з орендою майна, захистом майнових прав, позовно-претензійної роботи, реорганізацією та ліквідацію підприємств, виготовленням та оформлення технічної і правовстановлюючої документації тощо;
- створення та забезпечення ведення електронного обліку нерухомого майна спільної власності територіальних громад Снігурівського району шляхом ведення автоматичної системи «Юридична особа», яка розроблена Фондом державного майна України.

Дозволяється перерозподіл коштів між статтями витрат на виконання цих заходів.

VIII. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА, СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА.

8.1. Розвиток соціального діалогу в районі

Ціль соціального діалогу – є узгодження інтересів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, роботодавців і профспілок. Через угоди та колективні договори регулюються питання розвитку виробництва, зайнятості, граничні розміри скорочення чисельності штату, створення нових робочих місць, здійснення професійного навчання та підвищення кваліфікації працівників, недопущення безпідставного скорочення кількості працюючих та робочих місць, атестації робочих місць, реабілітації, зайнятості осіб з обмеженими фізичними можливостями, сфера застосування цивільно-правових договорів.

На території району діють районні організації професійних спілок працівників агропромислового комплексу, працівників освіти і науки (єдина районна профспілкова організація, яка має звільненого голову райкому), працівників державних установ, медичних працівників, об'єднаний профком працівників культури, працівників соціальної сфери, працівників торгівлі.

З метою подальшого розвитку соціального діалогу у районі в складі консультативно-дорадчих органів (колегій, комісій, рад) буде забезпечуватись представництво органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування включаючи представників профспілок та організацій роботодавців і підприємців, які є суб'єктами угод відповідного рівня.

Проблеми

Поряд з певним поліпшенням ситуації у сфері соціального діалогу існує проблема, це – наявність окремих підприємств, установ, організацій, де не укладаються колективні договори, так як у чинному законодавстві не визначено обов'язковість укладання колективних договорів. У зв'язку з цим фахівцями управління соціального захисту населення спільно з представниками профспілок, в межах

своїх повноважень проводиться інформаційно-роз'яснювальна робота щодо переваг укладання колективних договорів.

Ускладнення соціально-трудових відносин між роботодавцями та найманими працівниками, виникнення колективних трудових спорів є наслідком невиконання положень колективного договору, порушення законодавства про працю.

Реалізація соціального діалогу

Одним з результатів ведення процесу соціального діалогу в районі є укладання Угоди з соціально-економічних питань між Снігурівською райдержадміністрацією, районною радою, та організаціями роботодавців і підприємців на 2015-2017 роки.

Угода є правовим актом соціального діалогу, який визначає узгоджені норми діяльності сторін соціального діалогу щодо соціально-економічного розвитку області, удосконалення соціально-трудових відносин для забезпечення продуктивної зайнятості, справедливої оцінки й оплати праці, охорони праці, соціального захисту та реалізації соціальних прав і гарантій працюючих і всього населення регіону. Для забезпечення реалізації положень Угоди та здійснення контролю за її виконанням сторони всебічно сприяють здійсненню соціального діалогу в районі.

Заходи

Проблеми будуть вирішуватись через продовження інформаційно-роз'яснювальної роботи у трудових колективах щодо переваг укладання колективних договорів, здійснення контролю за дотриманням вимог Закону України «Про колективні договори і угоди».

З метою максимального охоплення укладання колективних договорів органами державної виконавчої влади та місцевого самоврядування сумісно з профспілками необхідно організувати навчальні семінари на підприємствах, в установах, організаціях щодо укладання колективних договорів, продовжити консультативно-роз'яснювальну роботу щодо необхідності укладання та реєстрації колективних договорів тощо.

Для подальшого розвитку соціального діалогу в області відповідно до статті 17 Закону України «Про соціальний діалог в Україні» та на підставі пропозицій сторін соціального діалогу необхідно створити районну тристоронню соціально-економічну раду. За участю представників органів виконавчої влади, організації роботодавців та профспілок.

На засіданнях тристоронніх соціально-економічних рад за участю сторін соціального діалогу розглядатимуться стан укладання, реєстрації та виконання колективних договорів підприємств, установ та організацій району, по розглянутим питанням надаватимуться доручення, які будуть на контролі сторін соціального діалогу.

Критерії

- Подальше зміцнення зв'язків органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування Снігурівщини з профспілковими структурами та організаціями роботодавців на основі паритетного співробітництва щодо виконання програм соціально-економічного розвитку району, стабілізації та відновлення виробництва, створення сприятливих умов розвитку соціальної сфери.
- Підвищення рівня самосвідомості роботодавців та найманих працівників щодо переваг укладання колективних договорів, які узгоджують інтереси сторін, регулюють виробничі, трудові і соціально-економічні відносини.
- Розширення кола підприємств, установ організацій, які укладають колективні договори.

8.2. Об'єднання громадян та їх участь у суспільному житті району

В районі офіційно легалізовані 70 районних організацій політичних партій. Налічується 41 релігійна громада. На території району діють районні організації професійних спілок працівників агропромислового комплексу, працівників освіти і науки (єдина районна профспілкова організація, яка має звільненого голову райкому), працівників державних установ, медичних працівників, об'єднаний профком працівників культури, працівників соціальної сфери, працівників торгівлі.

В районі легалізовано 30 громадських організацій. Найбільш активними є районна спілка воїнів – інтернаціоналістів „Саланг”, районний спортивний клуб бойових мистецтв, районна організація ветеранів, районна громадська організація „Лікарняна каса”, „Червоний Хрест”.

Після трагічних подій в АР Крим та на сході України активізувався *громадський рух* на підтримку української армії. Допомога спрямовується для передислокованих з АР Крим військових частин, для військовослужбовців, які беруть участь в АТО, інших військових частин, вимушено переміщених осіб. Велику допомогу надають громадська організація «Волонтери Снігурівщини», а також низка громадських організацій та державних підприємств та організацій.

В цих нових умовах актуальним для органів влади лишається робота в напрямку удосконалення усіх наявних форм взаємодії з громадськими формуваннями з метою максимального сприяння їх діяльності, гармонізації державних інтересів з громадськими. Протягом останнього часу, у зв'язку зі специфікою ситуації в державі особливого значення набули неформалізовані контакти та співпраця органів влади та громадськості. Вони допомагають найбільш оперативно реагувати на миттєві виклики сучасності та найбільш повно характеризують процеси реальної відкритості влади.

В той же час лишаються актуальними такі форми співпраці як консультативно-дорадчі органи та консультації з громадськістю.

З метою реалізації вищевказаних завдань, залучення громадян до реалізації державної політики, врахування позицій громадськості при виробленні та реалізації управлінських рішень при голові райдержадміністрації створена Громадська рада при райдержадміністрації;

Відповідно до Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03 листопада 2010 року №996, райдержадміністрацією спільно з громадською радою необхідно розробити та затвердити орієнтовний план проведення консультацій з громадськістю у 2015 році з актуальних питань соціально-економічного розвитку району.

Проблеми

Наразі діяльність інститутів громадянського суспільства в цілому характеризується недостатнім рівнем їх інституційної, фінансової та кадрової спроможності. Деякі зареєстровані громадські організації існують лише формально, низьким залишається рівень участі громадян у діяльності громадських об'єднань.

Також зберігаються окремі випадки непрозорості та закритості в діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування замість налагодження ефективного діалогу з суспільством.

Деякі механізми участі громадськості у формуванні та здійсненні державної політики належним чином не реалізуються (механізм громадської експертизи тощо).

Наявний стан громадянського суспільства свідчить про його недостатній потенціал як суб'єкта суспільних перетворень.

Деякі зареєстровані громадські організації існують лише формально. Низьким залишається рівень участі громадян у діяльності громадських організацій.

Суттєвою перешкодою на шляху формування дієздатних суспільно впливових громадських організацій є і низький рівень готовності самих громадян до участі в них.

Цілі та пріоритети

Стратегічна мета у сфері сприяння розвитку громадянського суспільства полягає у підтриманні становлення громадянського суспільства як інституту ефективного захисту прав і свобод громадян, задоволення їхніх інтересів.

Заходи

На усіх етапах реалізації Програми (2015-2017 роки) райдержадміністрація буде здійснювати наступні кроки:

- Продовження роботи з поглиблення діалогу влади з громадськістю з метою підняття його на якісно новий рівень.
- Сприяння у реалізації суспільно значущих ініціатив інститутів громадянського суспільства.
- Поглиблення роботи щодо залучення громадян до управління державними справами з урахуванням відповідних механізмів, визначених чинним законодавством.

8.3. Державні конфесійні відносини

На даний час в районі зареєстрована 41 релігійна громада, які відносяться до різних релігійних конфесій.

Найбільш авторитетними серед населення є традиційні православні конфесії, які підпорядковуються як Московському (громади у м. Снігурівка), так і Київському (більшість сільських громад) Патріархатам.

Серед конфесій протестантського спрямування слід відзначити активну діяльність релігійних громад Свідків Єгови, Християн-адвентистів сьомого дня, Християн віри Євангельської, незалежних помісних церков Християн „Світло Христа" та „Велике доручення".

Окремо необхідно відзначити громаду римо-католицької церкви в с.Киселівка, яка не є традиційною для нашого району. Служби проводяться в відновленому приміщенні костюлу священиком з м.Миколаєва.

Проблем у взаємостосунках між релігійними конфесіями з райдержадміністрацією не виникало.

У релігійних організаціях усіх конфесій, напрямів та деномінацій відбуваються активні динамічні процеси. Продовжується кількісне зростання релігійної мережі, організаційно-інституційне оформлення релігійних організацій та об'єднань, апробація та впровадження в практику роботи нових форм та методів діяльності, розширення взаємодії релігійних організацій з органами державної влади та місцевого самоврядування, зміцнення позицій релігійних організацій у суспільстві, поширення впливу новітніх релігійних течій.

Проблеми

Сучасна релігійно-церковна ситуація визначається чинниками, більшість з яких породжені як регіональними культурно-історичними особливостями, так і труднощами перехідного періоду.

У релігійному середовищі області і надалі залишаються об'єктивно існуючі чинники, що здатні призвести до його розбалансування. Серед них кілька конфліктогенних вузлів, як внутрішньоконфесійного (православний розкол, дроблення релігійних спільнот традиційного протестантизму), так і міжконфесійного плану (протиріччя між православ'ям і греко-католицизмом та римо-католицизмом, традиційними і новітніми релігійними утвореннями). Зазначена тенденція локалізованих протистоянь достатньо небезпечна, оскільки зовнішній привід, малозначуща, але актуалізована подія може одномоментно перерости у відкритий конфлікт.

Заходи

На усіх етапах реалізації Програми (2015-2017 роки) райдержадміністрація буде працювати у таких напрямках:

1. Реалізація державної політики щодо релігії та церкви, забезпечення права громадян на свободу світогляду і віросповідання:

забезпечення дотримання принципу відокремлення церкви від держави, створення рівних умов для діяльності релігійних організацій, недопущення тиску на них;

організація роз'яснення конституційних принципів свободи світогляду і віросповідання в Україні серед представників релігійних організацій та населення області;

контроль за дотриманням законодавства про свободу світогляду і віросповідання та релігійні організації, узагальнення практики його застосування;

участь у розгляді проектів нормативно - правових актів у сфері державно-конфесійних відносин та свободи совісті;

участь в роботі районої комісії у справах альтернативної (невійськової) служби.

2. Сприяння гармонізації міжконфесійних відносин, забезпечення дотримання законодавства щодо свободи світогляду і віросповідання:

проведення вивчення та аналізу тенденцій релігійного розвитку району;

сприяння зміцненню взаєморозуміння між релігійними організаціями різних віросповідань, вжиття заходів щодо недопущення розпалювання міжконфесійної та внутрішньоконфесійної ворожнечі;

надання всебічної підтримки релігійним організаціям області щодо розвитку їх соціально значущої діяльності, реалізації добродійних та милосердницьких проектів і програм;

проведення зустрічей, нарад, консультацій з керівниками релігійних організацій з питань міжконфесійного порозуміння та співпраці;

оновлення електронної бази даних церков та інших культових споруд району;

поновлення та поповнення електронної бази даних релігійних громад району;

організація роботи постійної телефонної лінії «телефон довіри» з питань свободи світогляду і віросповідання.

Критерії

уникнення конфліктних ситуацій на релігійному ґрунті;

гармонізація міжконфесійних відносин;

забезпечення дотримання законодавства щодо свободи світогляду і віросповідання.

8.4. Забезпечення захисту прав та розвитку національних меншин

Снігурівський район є багатонаціональним. В ньому проживають:

№ п/п	Національність	Чисельність	Рідна мова			
			своєї національності	українська	російська	інші
1	українці	38690	26390	26390	12300	-
2	росіяни	2175	2100	75	2100	-
3	білоруси	270	-	50	220	-
4	вірмени	152	152	-	-	152
5	корейці	138	138	-	-	138

6	молдавани	340	-	290	50	-
7	інші	748	-	748	-	-
Разом:		42513	28780	27553	14670	290

Аналіз роботи у сфері міжнаціональних відносин показує, що головні завдання чинного законодавства з цих питань виконуються – в районі не відмічено фактів обмеження прав та свобод за національною ознакою, проявів національної нетерпимості та загострення міжнаціональних відносин.

ІХ. МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ

9.1. Нормативно-правове та інституційне забезпечення

Для реалізації Програми необхідно щоб на рівні держави було прийнято низку нормативно-правових актів, які передбачатимуть:

- децентралізацію влади, розмежування функцій та повноважень центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;

- впровадження правового режиму користування майном, що перебуває у спільній власності територіальних громад, удосконалення механізму управління таким майном; розмежування земель державної і комунальної власності;

- удосконалення порядку регламентації загальнодержавного і регіонального прогнозування та планування соціально-економічного розвитку (визначення статусу стратегічних документів, запровадження принципів регіонального програмування та планування на короткострокову перспективу);

- впровадження механізму концентрації та оптимізації державних ресурсів, що спрямовуються у регіони як поточне фінансування державних установ, капітальні вкладення головних розпорядників коштів державного бюджету з метою досягнення найбільш ефективного їх використання під час розв'язання проблем регіонального розвитку;

- децентралізацію бюджетних ресурсів, впровадження механізму підвищення заінтересованості органів місцевого самоврядування у зміцненні їх фінансової бази шляхом закріплення за місцевими бюджетами частки загальнодержавних надходжень; розширення повноважень органів місцевого самоврядування у затвердженні та виконанні бюджету;

- реформування системи адміністративно-територіальних одиниць (укрупнення);

- координацію процесів розвитку місцевого самоврядування, сприяння співпраці його органів.

9.2. Організаційне та інформаційне забезпечення реалізації програми

9.2.1. Організаційне забезпечення

Реалізація Програми здійснюється на основі заходів, розроблених структурними підрозділами райдержадміністрації за участю профільних комісій районної ради, органів місцевого самоврядування, місцевих органів виконавчої влади і які є складовою цією Програми.

Основними інструментами реалізації Програми є:

План реалізації першого етапу (2015-2017 роки) Стратегії розвитку Миколаївської області на період до 2020 року, Програма соціально-економічного розвитку Миколаївської області на 2015-2017 роки.

Державні обласні та районні цільові програми

Для забезпечення реалізації окремих пріоритетних напрямів Програми розроблятимуться та виконуватимуться державні, обласні та районні цільові програми розвитку окремих галузей економіки, які мають перетворитися на дієвий інструмент регіональної політики шляхом їх спрямування на цільове розв'язання системних проблем.

9.2.2. Заходи стимулювання щодо виконання районних цільових програм

Відзначення кращих представників Снігурівського району в номінації «Людина року» за напрямом

З метою виявлення видатних і талановитих особистостей, відзначення інтелектуальної та професійної еліти району, нагородження громадян за найбільш вагомі професійні досягнення в управлінській, економічній, соціальній, культурній, науковій і громадсько-політичній діяльності розпорядженням Снігурівської райдержадміністрації від 7 листопада 2014 року №438-р запроваджено щорічний конкурс «Людина року Снігурівщини» в 12 номінаціях. Затверджено Положення про відзначення кращих представників Снігурівського району та склад конкурсного комітету з визначення кращих представників Снігурівського району. Перші переможці конкурсу (за 2014 рік) будуть визначені у грудні 2014.

Проблеми

- недостатня участь громадськості в обговоренні та оцінюванні номінантів.

Цілі та пріоритети

ознайомлення широких верств населення з людьми, які досягли вершин майстерності у професійній діяльності, сприяли формуванню позитивного іміджу регіону;

оптимізація зв'язків органів виконавчої влади з громадськими організаціями, зокрема через механізм проведення громадських обговорень під час висунення кандидатур та визначення номінантів на присвоєння звання «Людина року Снігурівщини»;

інформаційна відкритість органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування під час взаємодії з громадськими організаціями;

сприяння розвитку демократичних інституцій, завдяки діяльності громадян та громадських організацій.

Заходи

створення робочої групи за участю громадськості (з попереднім громадським обговоренням її складу) для доопрацювання умов конкурсу;

перегляд основних критеріїв висунення та оцінювання номінантів, оновлення переліку номінацій;

винесення на громадські обговорення напрацьованих пропозицій.

Критерії

відзначення кращих представників району за вагомий внесок у соціально-економічний та культурний розвиток району з присвоєнням звання "Людина року Снігурівщини";

підвищення професіоналізму та зацікавленості представників галузей у високих результатах діяльності.

9.2.3. Інформаційне забезпечення

В основу системи управління економікою району повинно бути закладено, в першу чергу, інформаційне забезпечення - спроможність місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування накопичувати та здійснювати оперативний обмін інформацією, яка забезпечує організоване проведення запланованих заходів та реагування на ускладнення обставин, що можуть суттєво вплинути на виконання основних завдань Програми. До таких обставин можливе віднести виникнення потужних надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, наслідки терористичних актів, збройну агресію, введення військового стану, настання особливого періоду, порушення умов життєзабезпечення населення, пов'язаних зі збоями в функціонуванні економіки області з різних причин тощо.

Ефективність інформаційного забезпечення в таких умовах залежить від наявності бази даних та організованого проведення заздалегідь запланованих заходів, спрямованих на спільні дії органів влади всіх рівнів для вирішення проблемних питань, що виникають.

Зазначені підготовчі заходи, як правило, можуть утримувати таємну або конфіденційну інформацію, що є власністю держави, та яка на підставі Законів України "Про інформацію", "Про державну таємницю" повинна оброблятися виключно в захищених системах обробки інформації.

На даний час в райдержадміністрації, виконавчих комітетах міськсільрадад, персональних електронно-обчислювальних машин та копіювальної техніки, на яких можливе відпрацьовувати та копіювати документи, що містять таємну або конфіденційну інформацію, немає, що значно зніжує рівень оперативності органів управління в прийнятті і оформленні необхідних рішень.

З метою підвищення рівня готовності органів управління до дій в умовах складних обставин передбачати в районному бюджеті фінансування заходів, пов'язаних з удосконаленням системи інформаційного забезпечення в межах фінансового ресурсу.

9.3. Фінансове забезпечення реалізації програми

Виконання завдань та пріоритетні напрями Програми фінансуватимуться за рахунок коштів державного, обласного та місцевих бюджетів, а також інших джерел не заборонених законодавством.

Для виконання (фінансування) завдань Програми структурні підрозділи райдержадміністрації (далі - виконавці) розробляють відповідні районні цільові програми та заходи в яких у межах бюджетних призначень передбачаються обсяги

фінансування, що є підставою для врахування їх в районному та місцевих бюджетах на відповідний рік.

Під час фінансування заходів з реалізації Програми усі виконавці повинні забезпечити виконання запланованих завдань із залученням мінімального обсягу бюджетних коштів та досягненням максимального результату у їх використанні.

Обсяг фінансування заходів, спрямованих на виконання Програми щороку передбачається у проектах районного бюджету за відповідними програмами.

Джерелами фінансування заходів з реалізації Програми за рахунок місцевого бюджету є доходи місцевих бюджетів, що не враховуються під час визначення міжбюджетних трансфертів. Райдержадміністрація та органи місцевого самоврядування разом з центральними органами виконавчої влади на договірних засадах беруть участь у співфінансуванні окремих пріоритетних напрямів Програми.

Фінансування заходів з реалізації Програми здійснюватиметься також за рахунок коштів інвесторів, які залучаються для реалізації конкретних інвестиційних проектів та виконання програм, міжнародних фінансових організацій, інших джерел.